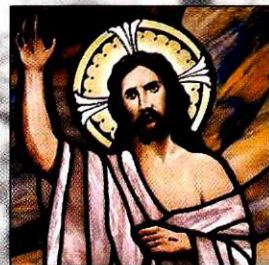

DEMOKRACIJA

Lopovščine na sončni strani Alp

Dr. Andrej Capuder

Evropa, judovsko-krščanski klub?

V naslednjih številkah bomo objavili odlomke iz Kardeljevih pisem, ki jih je napisal leta 1942 in so bila program za izvajanje komunistične revolucije. Tem pismom se še vedno izogibajo tako mediji kot zgodovinarji.

Kardeljeva smrtonosna pisma

POLITIKA
Kandidati za evropski parlament

SLOVENIJA
Nadzor v okviru "družine"

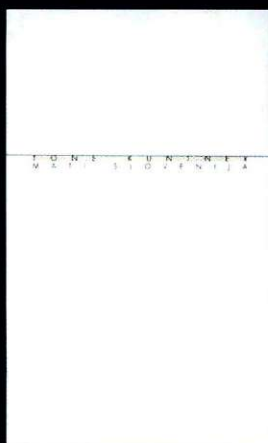

INTERVJU
Dr. Peter Jambrek
Demokratski deficit je neznosno prevelik

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. 519 strani, 5.000 SIT

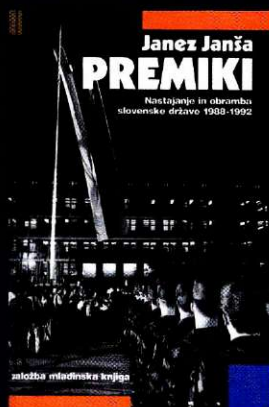
TONE KUNTNER MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. 72 strani, 2.200 SIT

MILAN ZVER DEMOKRACIJA

Avtor je razdelil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. 254 strani, 4.400 SIT

JANEZ JANŠA PREMIIKI

Knjiga, ki je bila prodana že v več kot 61.000 izvodih. Nastajanje in obramba slovenske države 1988–1992. 363 strani, cena 2.200 SIT

JANEZ JANŠA OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih. 309 strani, 2.200 SIT

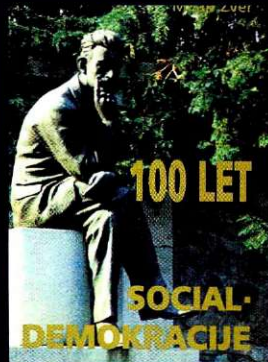
SILVIN IN MAIDI EILETZ ZGODOVINA NEKE KOLABORACIJE

Boljševiki so v prvi svetovni vojni kolaborirali z vojnim sovražnikom Nemčijo. 368 strani, 6.727 SIT

MILAN ZAJC, FRANCE KOZINA, FRANCE DEJAK UŠLI SO SMRTI

Poročila treh resencev iz množičnega grobišča v Kočevskem rogu leta 1945. 244 strani, 3.906,00 SIT

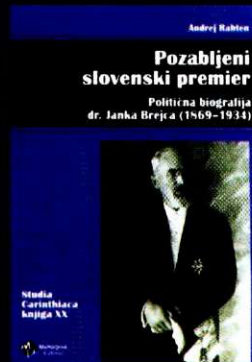
MILAN ZVER STO LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične ozivitve konec prejšnjega stoletja. 125 strani, 2.200 SIT

VASJA KLAVORA PREDEL 1809

Avtor je šel po sledovih vojaških spopadov Napoleona in Francozov z Avstrijci na Slovenskem leta 1809. 330 strani, 6.727 SIT

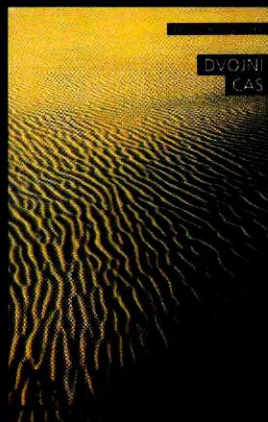
ANDREJ RAHTEN POZABLJENI SLOVENSKI PREMIER

Dr. Janku Brejc je po razpadu Avstro-Ogrske postal prvi slovenski premier. 344 strani, 4.232 SIT

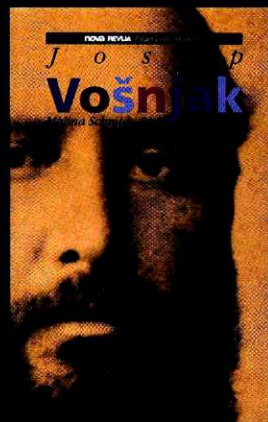
CZESLAW MILOSZ PREVZEM OBLASTI

Avtor slika travmatično dogajanje med II. svetovno vojno, čas, ko je bil Poljski vsiljen komunistični sistem. 236 strani, 7.760 SIT

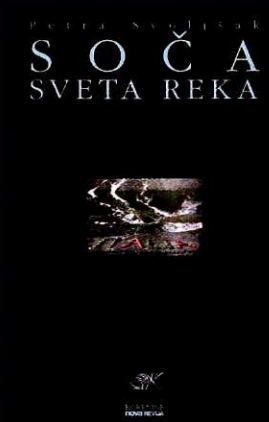
BRANE SENEGAČNIK DVOJNI ČAS

Ekspresivna, komunikativna poezija, ki se odlikuje z bogastvom sugestivne metaforike, upesnjuje dvojno naravo resničnosti. 107 strani, 4.980 SIT

MALINA SCHMIDT-SNOJ JOSIP VOŠNJAK

Zdravnik, politik in književnik, predvsem pa rodoljub, ki je bil za svoj narod po potrebi tudi ognjevit taborski govornik. 292 strani, 11.400 SIT

PETRA SVOLJŠAK SOČA, SVETA REKA

Monografija slovenskega Posočja, ki na podlagi obsežnega arhivskega gradiva raziskuje razmere med italijansko okupacijo. 428 strani, 10.980 SIT

VIKTOR BLAŽIČ SEMENA RAZDORA

Komunistična partija je nevihtno vojno ozračje izkoristila za obračun z drugače mislečimi in v ta okvir sodijo tudi politični umori. 196 strani, 6.770 SIT

Na prelomni točki

Za nami je druga izredna seja na temo korupcije, klientelizma in pranja denarja v povezavah med slovensko vlado, javnimi podjetji oziroma gospodarskimi družbami v večinski državni lasti in politiki vladajočih strank v Sloveniji. Obravnavali so tudi problematiko učinkovitosti državnih organov pri preprečevanju velikih goljufij in naklepnih stečajev hranilnic.

V primerjavi s prejšnjo izredno sejo o korupciji je bilo narejenih vsaj nekaj premikov. Poslanci opozicije so imeli razmeroma dovolj časa, da so predstavili svoje argumente videnja omenjene problematike, sejo je prenašala nacionalna televizija in na koncu so bili sprejeti nekateri sklepi, ki nalagajo pristojnim državnim organom, naj pripravijo poročila o sumih pranja denarja, predkazenskih postopkih in sumljivih stečajnih postopkih. No, kljub temu so se v vladajoči koaliciji s svojo glasovalno večino dobro znašli. Izredna seja se je začela šele v ponedeljek popoldne. Najprej je parlamentarna večina po hitrem postopku zavrnila referendumsko pobudo skupine državljanov s prvim podpisanim Brankom Grimsom, potem pa je stekla razprava o korupciji in potekala do zgodnjih jutranjih ur. Parlamentarna večina je namreč zavrnila predlog, da bi izredna seja pretrgali ob desetih zvečer in jo nadaljevali naslednji dan, seveda z namenom, da ljudje ne bi mogli gledati prenosa seje sredi belega dne. Poleg tega je državni zbor v sklepih ob koncu seje pozval vlado, naj poda poročila o nepravilnostih v roku štirih mesecev in ne v roku tridesetih dni, kot je to zahtevala opozicija. Parlamentarna večina se je za štirimesečni rok odločila zaradi bližajočih se volitev. Poročila bodo tako narejena šele po državnoborskih volitvah, ko ne bodo nikogar več zanimala, saj bo takrat v središču zanimanja sestavljanje nove vlade, in jim tako ne bodo mogla škodovati. Volitve, na katerih volivci nagradijo tiste, ki so delali dobro, in kaznujejo tiste, ki so počeli lopovščine, bodo namreč že za njimi.

Izredna seja je pokazala, da je v naši državi čedalje več ljudi, ki so bili oškodovani zaradi monopola vedno enih in istih, tistih, ki so blizu vladajoči koaliciji. Oškodovanci so se v preteklih letih obračali na pristojne dr-

žavne organe, ki pa niso praktično ničesar rešili. Šele ko so v nekaterih primerih stvari prišle v javnost, so se v raziskovanje nepravilnosti vključili organi pregona. V primerih, ko so pravosodni organi sprožili kazenske postopke, so bili ti vloženi le proti izvajalcem in zelo redko proti tistim, ki so sprejemali ključne odločitve. Zaradi tega v večini primerov oškodovanci niso dobili nazaj premoženja (če imamo v mislih na primer premoženjsko oškodovane ljudi), ampak so ga obdržali tisti, ki so si ga nepravno prisvojili. Podobno je z malimi in srednjimi podjetji, ki so se prijavila na različne državne razpise in zaradi slabih zvez z vladajočimi odpadla, čeprav so imela boljšo ponudbo kot izbrana podjetja, ki so bila izbrana izključno zaradi dobrih povezav z vladajočo elito. Številni razočarani državljani so se zato s svojimi informacijami obrnili na opozicijo, ki zanje predstavlja še zadnje upanje, da se bodo stvari postavile na pravo mesto, da bo prišlo do poprave krivic in ustreznega nadzora nad nepravilnostmi. Na to v pogovoru za našo revijo opozarja dr. Peter Jambreč, ki pravi, da pride do samovolje povsod tam, kjer ni pravega nadzora. "To velja za družine, za občine, podjetja in za državo kot celoto v enaki meri. Moderne družbe in njihove države so prav zato 'izumile' izmenično prehajanje oblasti iz rok ene v roke druge politične ekipe, na primer vlade ali šefa države, ali od ene k drugi eliti oblasti. Tako se stare vzpostavljene naveze in mreže koruptnih odnosov na različnih ravneh javnega odločanja prerežejo, pretrgajo, za nazaj in za naprej se vzpostavijo novi odnosi na domnevno oziroma verjetno transparentnejših, meritokratskih merilih." Jambreč tudi meni, da je "v Sloveniji že res skrajni čas za spremembe, torej za demokratični prehod oblasti v nove roke, pa čeprav le za en mandat. Če tega ne uvidijo ali ne bodo uvideli tudi preprosti slovenski volilci, potem jim bog pomagaj". Ta Jambrečova misel je ena ključnih v letošnjem volilnem letu, kajti na vseh prejšnjih volitvah velik del volivcev in volilk ni imel pred očmi politične odgovornosti posameznih nosilcev oblasti, ampak je podprl tiste, ki so mu jih dominantni mediji prikazali kot ideološko sprejemljive in kompetentne. Opozicija je tako ob medijskem neravnotežju pred velikim izzivom, kako stanje v Sloveniji širši slovenski javnosti prikazati takšno, kakršno v resnici je. Izredne seje o problematiki korupcije, klientelizma, sumu pranja denarja in podobnih zadevah so nedvomno zadetek v polno. V vladnih vrstah se tega zavedajo, zato poskušajo očitke opozicije prikazati kot nepomembne in neutemeljene.

Če bo opoziciji uspelo javnosti predstaviti pravo stanje v Sloveniji, kar ji kljub medijskemu situ čedalje bolje uspeva, se bo jeseni preselila v vladno palačo, kajti zaradi korupcije padajo vlade. In to celo v državah, kjer demokracija šepa.

Metod Berlec

Če bo opoziciji uspelo javnosti predstaviti pravo stanje v Sloveniji, se bo jeseni preselila v vladno palačo, kajti zaradi korupcije padajo vlade. In to celo v državah, kjer demokracija šepa.

9 Evropa, judovsko-krščanski klub?

O tem, ali naj se v preambuli evropske ustave omenjajo evropske "krščanske korenine", se danes znova krešejo mnjenja!

11 Slovenija nazaduje

12 Ponudba s kandidatnih list

Aktivne volilne kampanje političnih strank kažejo na to, da se blizu 13. junij, dan, ko bomo v Sloveniji prvič volili poslance v evropski parlament. Tekma za glasove volivk in volivcev se je začela.

16 Popačena demokracija

Mesec dni po vstopu Slovenije v Evropsko unijo so udeleženci šestega posveta o prihodnosti Slovenije opozorili na demokratični deficit v Sloveniji. Skoraj hkrati so na letošnjih politoloških dnevih v Portorožu udeleženci razpravljali o demokratičnem deficitu v Evropski uniji.

18 Lopovščine na sončni strani Alp

22 Nadzor v okviru "družine"

24 Tito za vse čase

32 Nauki Normandije

Šesti junij pred šestdesetimi leti je označen kot eden od odločilnih v evropski zgodovini. Pomemben je bil tako za razplet druge svetovne vojne, ki se je končala slabo leto kasneje, kot tudi za oblikovanje povojne Evrope, razmerij sil v tej Evropi in odnosa med Evropo in ZDA.

34 Demokratiški deficit je nezno prevelik

Pogovor z dr. Petrom Jambrekom

Demokratiški deficit je nezno prevelik zaradi neuravnoveženega razpolaganja pozicije in opozicije s predpogoji, ki omogočajo demokratično participacijo. Ni bistveno, da prihaja zaradi tega do neenakih možnosti, privilegijev na eni strani in deprivacije na drugi, usodno je, da zaradi tega slabi ves nacionalni sistem.

42 Kardeljeva pisma

56 S starejšimi "stroj" ni deloval

Pogovarjali smo se z Branetom Oblakom, nogometno legendo in novim trenerjem državne nogometne reprezentance.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtčnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gjyle Vishaj, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Ivo Zajdela, Esad Babačić, Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Florjancič tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Krekova banka d. d. Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografija na naslovnici: Arhiv Demokracije

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za tujino znaša 230 evrov oziroma 240 ameriških dolarjev.

Zagovarjala bom interese Slovenije

Foto: Danc Kostrič

Pogovarjali smo se z Romano Jordan Cizelj, kandidatko za evroposlanko na listi SDS.

Ste druga kandidatka na listi Slovenske demokratske stranke za volitve v evropski parlament. S katerimi argumenti bi prepričali volivce, da na volitvah glasujejo za listo SDS?

Slovenski demokrati držimo besedo. Ljubimo svojo domovino in iz te ljubezni črpamo moč, da uresničimo visoko postavljene cilje. SDS je jasno zahtevala osamosvojitve Slovenije, vključitev Slovenije v Evropsko unijo in Severnoatlantsko zaveznitvo. Cilji, ki jih mnogi niso jemali resno, so uresničeni. Čaka pa nas trdo delo, s katerim bomo Slovenijo približali najbolj razvitim državam v EU. Imamo odločnost in znanje, da to storimo, ter samozavest in zaupanje, ki se tketa ob naših zmagah. Naš cilj je mirna in varna Slovenija in pravično urejena družba. Želimo ustvariti državo blaginje. Te visoko postavljene cilje je mogoče doseči le s pokončnimi, resnimi ljudmi, ki se zavzeto lotijo uresničevanja nalog. Prepričani smo, da lista SDS ponuja takšne kandidatke in kandidate. Morda je to simbolično potrdila tudi usoda, ko je naša lista na glasovnici dobila številko 5 – odlično!

Slovenski demokrati se boste v evropskem parlamentu pridružili največji poslanski skupini. Kako boste znotraj skupine uveljavljali in zagovarjali interese Slovenije?

V Evropi zagovarjamo interese Slovenije in interese volivk in volivcev. Program evropske liste SDS je program, ki odgovarja na vprašanje, kako v Sloveniji ustvariti državo blaginje. Zavedati se moramo lepote slovenske narave in jo tako tudi ohraniti. Priznati moramo moč in pomen znanja za razvoj slovenske družbe in mladim omogočiti kvalitetno izobraževanje ter široke možnosti zaposlovanja. Zavedati se moramo številnih možnosti za razvoj v različnih predelih Slovenije in spodbujati podjetništvo. Hkrati z vsemi razvojno naravnanimi cilji pa moramo poskrbeti za oblikovanje enotnega slovenskega kulturnega prostora. Kultura nas ne ohranja le kot narod, temveč nas kot posameznike notranje bogati in v nas vzgaja občutek do lepega. V evropskem parlamentu bom zagovarjala vse tiste usmeritve in odločit-

ve, ki bodo Sloveniji omogočali doseči cilje, ki sem jih našela. Za suveren in odločen nastop bom potrebovala podporo. To mi omogoča program liste SDS za evropske volitve. Iskala jo bom v strokovnih službah države Slovenije, ves čas pa bom obdržala stik z volivkami in volivci. Vanje verjamem in vem, da bodo skrbno spremljali naše delo in nam dajali jasne smernice za naše odločitve.

Ena od težav, s katerimi se sooča EU, je sprejetje ustave. Odprto je vprašanje omembe krščanstva v njej.

Temeljno vodilo našega delovanja je resnica. In to, da je krščanstvo odločilno vplivalo na družbeni, zgodovinski in kulturni razvoj Evrope, je nedvomno dokazano. Tudi danes so vrednote, na katerih temelji in deluje Evropa, krščanske vrednote. Spodbujanje vrednot, kot so mir, svoboda, ljubezen, pravičnost in poštenost, ima zagotovo krščanske korenine. Menim pa, da so poleg krščanstva na evropski razvoj vplivale tudi druge kulture. Ne smemo pozabiti na razvoj demokracije in številnih znanosti, ki izvirajo iz antične Grčije, in na moč in vpliv rimske države. Politika in strokovnjaki zgodovinskih znanosti bodo tu morali najti strokovno korektno besedilo, ki bo sprejemljivo za vse narode Evropske unije.

Kakšna bo po vašem mnenju prihodnost Slovenije v EU?

Najpomembnejši prispevek, ki ga EU lahko vnese v Slovenijo, je po mojem mnenju razgibanost. Slovenke in Slovenci moramo spoznati, da razvoj prinašajo le spremembe, pa čeprav ne vemo vedno že vnaprej, kaj nam bo neka sprememba prinesla. Spoznati moramo, da je v določenih trenutkih treba ukrepati, začeti ravnati drugače, se prilagoditi razvojnim tokovom v svetu. Če bomo svojo vključitev v EU izkoristili na takšen način, bo vse drugo steklo, kot si želimo. Od nosilcev oblasti v državi bomo zahtevali, da ustvarijo okolje, ki nam bo omogočilo, da bomo konkurenčni tudi bolj razvitim državam v EU. Zahtevali bomo odličen izobraževalni sistem za svoje otroke, spodbude za razvoj podjetništva, ki nam bo ustvarjalo nova delovna mesta. Zase in za svoje potomce bomo ustvarjali državo blaginje, da bomo še čez mnogo let s ponosom dejali, da je Slovenija naša domovina, tudi v Evropi. **M. P.**

Anderlič & Co.
(Stran 8)

Šestnajst let od afere
JBTZ
(Stran 10)

Pismo ministru
Lahovniku
(Stran 15)

Slaba popotnica reviji
(Stran 26)

Muham se je maščeval
(Stran 28)

Kulturna Evropa
(Stran 30)

Predolimpijska
negotovost
(Stran 31)

O ljubljanskih škofih
(Stran 40)

Pisatelji na Bledu
(Stran 41)

Škocjanski biseri
(Stran 46)

Prezivet
(Stran 48)

Gneča favoritov
(Stran 55)

Dobimo se na sejmu
(Stran 58)

Prvi med poslovnezi
(Stran 60)

Steklina in slovenščina
(Stran 62)

“Zajtrk” pri predsedniku
(Stran 65)

Uboj Franca Straha
(Stran 66)

Pozdravi iz Vatikana

Novinar Aleksander Lucu je nedavno v Vatikanu sprejel papeževe pozdrave Nedelu, o čemer priča tudi slika, objavljena v istem časopisu. Očitno se uresničuje Lucujev izrek, da je “naša roka daljša od božje”, kajti Bogu prav gotovo ni všeč, da se s svetim očetom rokuje novinar, ki ni prav blizu katoliški veri. Je pa zato toliko bliže slovenskemu veleposlaniku v Vatikanu Ludviku Toplaku, ki je bil registrirani sodelavec Udbe.

Vročina

Moram reči, da si vsako leto kar oddahnem, ko se maj počasi prevesi v junij. Konec maja hkrati pomeni, da se končajo najrazličnejše borčevske predstave, na katerih kleni, neustrašni in pogumni borci opevajo svoje slavne pohode in bitke. Vse, kar slišite na takšnih proslavah, so namreč razprave v slogu "še pomnite tovariši, kako smo jih natolkli", "kako so bežali" ipd. Zanimivo je, da nikoli ne slišite, kako so bežali oni ali pa koliko so jih pobili kar tako. Jasno, o slednjem se ne govori, kajti mit o slavnih bitkah mora ostati nedotaknjen, borci pa narodni heroji. Njihov problem namreč je, da se mit počasi podira. Živ dokaz za to je moj znanec, ki me je zadnjič vprašal, kako to, da se v šoli nikoli niso učili o tem, kar piše v Demokraciji ali nekaterih drugih časopisih. Dejal sem mu, da se to prej ni smelo – če si namreč pisal o tem, si jih v najboljšem primeru hitro dobil po buči, v najslabšem pa so te strpali na Goli otok ali že prej pokončali v Kočevskem rogu. Če si še zraven pogledal ženo kakšnega politkomisarja, si bil pa tako ali tako čisto odpisan.

Glede na to mi je seveda jasno, zakaj medvedje pridejo na plano šele tam nekje konec maja. Počakajo raje, da se iz gozdov umaknejo borčevski politkomisarji.

Poleg tega, da junij pomeni konec proslav, je zanimiv tudi zato, ker je počasi konec deževne pomladi in ker pritisne vročina. Meni je zelo všeč, čeprav na nekatere vpliva zelo čudno. Po malem se jim začno kisati možgani in začnejo govoriti nerazumljive reči. Vzemimo na primer poslance LDS in ZL, ki so na nedavni izredni seji znova govorili nekaj o milijonskih količinah orožja, ki naj bi ga bil Janez Janša prepodajal med osamosvajanjem in po njem in denar od njega pobasal v žep. Slednje je čisto pleteničenje, kajti če bi bilo res, potem bi v Jani, Lady in podobnih tračarskih revijah danes objavljali dokumente. Ker teh ni, se morajo reveži zadovoljiti z ekskluzivnimi zgodbami o tem, kako mu je ena prečkala pot in je že glavna kandidatka za nevesto, in kako dejstvo, da je z eno skupaj jedel torto, pove praktično vse. Če bo šlo tako naprej, se bojim, da ga bodo naslednjič poročili z vsemi, ki bodo po naključju kosile v isti restavraciji kot on – tudi z Jožico Velišček.

Sicer pa vročina in sopara, ki je pritisnila v zadnjih dneh, ne škodi samo izvoljenim predstavnikom ljudstva. Močno namreč sumim, da je prizadela tudi velikega Anketnika. V zadnjem Poltibarometru je namreč znova nameril, da ima LDS skoraj dvakrat več glasov kot SDS ... Zadnji čas, da spet začne deževati ...

Aleš Kocjan

h-umor

diktafon

"Prvič slišim, da oglasov ni plačala LDS."

(Poslanec LDS Jelko Kacin se ob razkritju, da njegovih predvolilnih oglasov leta 2000 v Gorenjskem glasu ni vseh plačala njegova stranka, veselo spreneveda.)

"Najbolj pomembno je olivno olje, ki so ga slavisti, ki ne ločijo plodu od drevesa, prekrstili v oljčno olje."

(Zmago pl. Jelinčič se ne spozna samo na znamke, pištole in zastave, ampak tudi na olja in slovenščino.)

"Če bi želeli, bi lahko dobili tudi tank."

(Etnolog Vito Hazler razkriva, kaj vse je lahko kucec dobil na boljšem trgu v vzhodnih državah.)

"Tudi jaz sem seveda lepila posterje, jadikovala zaradi ljubezni, sanjarila in bila mali najstniški upornik."

(Alenka Vidic v najstniških letih ni ničesar prepuščala naključju.)

"Glasoval bom za imuniteto Zmaga Jelinčiča, ker vem, da je nekonflikten in priden."

(Poslanec in pisatelj Tone Partljič je navdušen nad pridnostjo "plemenitega" poslanca. Morda pa samo igra komedijo?)

"Nisem je priznaval, ker sem, tako kot mnogi, ob omembi te besede videl samo 'pizdarije', ki so se zgodile."

(20-letni reper Trkaj je, preden je začel študirati teologijo, hotel zrušiti Cerkev.)

"Na cesti sem videl majhnega zapuščenega črnega mačka, ga rešil in mu ponudil srečo v varnem in toplém domu."

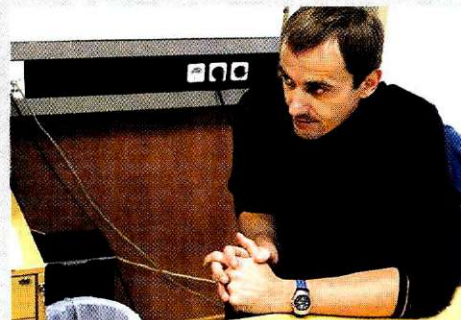
(Hrvaški pevec Davor Borno se ne meni za vraževerje, kadar rešuje živali.)

"Pri nas je nedelja dan za človeka in - supermarket."

(Mitja Cjuha že ve, kam Slovenci ob nedeljah hodijo k "maši".)

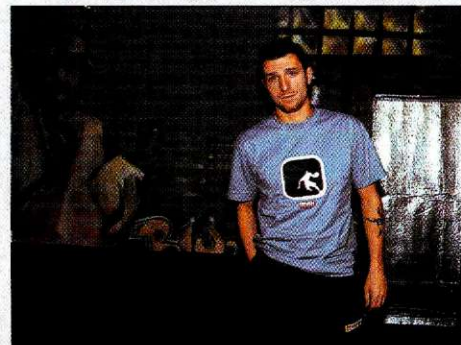
"Zanimivo, da sem bil v Jugoslaviji dolgo časa poznan ne kot Mojmir Sepe, ampak kot mož Majde Sepe."

(Glasbenik Mojmir Sepe je imel v svoji mladosti nekaj težav s prepoznavnostjo.)

"Če obstajajo angeli na Zemlji, je Anja eden izmed njih."

(Bojan Kranjc se zaveda, da Anja Tomažin ni navadna punca.)

"So pa Mariborčani zmagali v pokalu. Vsaj zdi se mi tako, nisem pa prepričan."

(Nogometaš Olimpije Sebastijan Cimirotič ne dobiva zanesljivih informacij o dogajanju v prvi slovenski nogometni ligi.)

"Prvič ubiti človeka zločinca stisne v grlu, drugič je že laže, tretjič je rutina. Danes, gospodje, je drugič, in to je že laže. Tretjič bo to vaša rutina."

(Poslanec France Cukjati je natančno psihološko analiziral delovanje vladajoče večine v državnem zboru.)

Dolenjcem je prekipelo

Pred sedež vlade je v četrtek, 27. maja, priromalo približno 400 ljudi iz dolenjskih, belokranjskih in posavskih občin in od Ropove vlade terjalo ureditev romske problematike, katere težu morajo prebivalci prenašati sami. Pravosodni ministrici Zdenki Cerar so izročili peticijo, pod katero so se podpisali župani občin z omenjenih območij, na katerih živijo Romi. V peticiji protestniki zahtevajo, naj vlada še pred parlamentarnimi volitvami pripravi zakon, v katerem bo Rome obravnavala kot enakovredne državljane, saj imajo sedaj več pravic od drugih državljanov.

Protestniki so izrazili svoje ogorčenje, saj se zaradi vladnega nereševanja romske problematike počutijo kot drugorazredni državljani.

Dokler zakon ne bo sprejet, naj vlada ministrstvom naloži zagotavljanje varnosti prebivalcev na območjih, poseljenih z Romi, in spoštovanje zakonitosti prostorskih aktov lokalnih skupnosti. Od Romov naj zahteva izpolnjevanje obveznosti glede predšolske in šolske vzgoje. Mesojedec je ob začetku protesta dejal, da upa, da bo vlada pomagala tudi Romom in da bodo ti skupaj z večinskim prebivalstvom zaživel človeka vredno življenje. Župan Ivančne Gorice Jernej Lampret pa je dodal, da so prebivalci tisti, ki čutijo breme romske problematike. Zato je pozval pristojne, naj prebivalcem omenjenih območij zagotovijo varnost, in izrazil upanje, da bodo s pomočjo države z Romi lažje zaživel. Protestnikom sta se pridružila tudi prvaka SDS in SNS, Janez Janša in Zmago Jelinčič. Slednji je poudaril, da so se na protestu zbrali vsi, ki za Slovence zahtevajo enake pravice, kot jih imajo Romi. Jelinčič je še dodal, da je kar nekaj poslancev na strani protestnikov. Janša je zatrdil, da se niso zbrali iz nestrpnosti, ampak ker odgovorni niso opravili svojega dela. "V slovensko ustavo smo že pred 13 leti zapisali, da je treba sprejeti sistemski zakon, ki bo omogočil ureditev romske problematike v celoti, vendar ga še vedno nimamo." Po njegovo se obstoječi zakoni ne izvajajo, zakoni s področja romske problematike pa ne veljajo za vse enako. Zato je po njegovem mnenju treba zahtevati enakost pred zakonom, od vlade pa celovito zakonsko rešitev. **M. V.**

modrosti tedna

"Danes je bolj kot kdaj prej jasno, da se vse to dogaja (afere, korupcija, op. ur.), ker pri vladajoči strukturi ni politične volje, da bi te nepravilnosti odpravila. Rešitev je v temeljitih spremembah na političnem področju. Dokler bo ta garnitura zela podporo, bo stanje takšno. Dokler bodo ljudje pripravljene vse to prenašati, bodo na krožnik dobili eno in isto stvar."

(Politik dr. Andrej Bajuk)

"Vsak zločin, pa naj ga stori kdorkoli in s kakršnimkoli namenom, je zločin. Zanj ni opravičila. /.../ Ne gre za maščevanje, tudi sodna preganjanja zaradi starosti mučiteljev izgubljajo smisel. Potrebna pa bi bila ostra moralna sodba, zločinci bi morali dobiti imena in priimke. Pri nas pa maltretirajo, sramotijo in ponižujejo one, ki na te zločine opozarjajo (Mikola, Možina, Dežman, Žajdela ...)."

(Zgodovinar dr. Stane Granda)

Evropski tabor NSi

Minulo soboto je na Ponikvah pri Trebnjem potekal evropski tabor Nove Slovenije (NSi), ki se ga je udeležilo približno 3.000 članov in simpatizerjev NSi. Na taboru so se predstavili kandidatke in kandidati NSi za poslance v evropski parlament: nosilec liste Lojze Peterle, Ljudmila Novak, Anton Kokalj, dr. Alenka Šverc, Janez Vasle, Maruša Novak in Jernej Pavlin. Srečanja se je udeležil tudi Elmar Brok, evropski poslanec in predsednik odbora za zunanjo politiko v evropskem parlamentu. Rdeča nit srečanja je bila razprava o bližajočih se evropskih volitvah. Brok je dejal, da je evropski parlament zelo pomembna ustanova, ki sodeluje pri sprejemanju zakonodaje, proračuna in odloča o sestavi evropske komisije ter njenem predsedniku, poleg tega pa je izpostavil moč in sposobnost Evropske ljudske stranke (EPP) v evropskem parlamentu, kateri se bodo pridružile tudi tri slovenske stranke, in sicer SDS, NSi in SLS. Predsednik NSi Andrej Bajuk je zbranim dejal, da se v stranki zavedajo, da je EU projekt, ki se gradi skozi desetletja, in da hočejo pri njem odgovorno sodelovati skupaj s vsemi strankami, ki sestavljajo EPP, kajti le skupaj z njimi bo NSi lahko ustvarjala in pomagala graditi takšno EU, kjer bo prostor za drugačnost, dosledno spoštovanje identitet vseh narodov in enakopravnost vseh članic. Lojze Peterle, nosilec liste NSi za evropske volitve, je dejal, da je obisk visokega gosta iz EU še en dokaz, da ima Slovenija v EU zaveznike

Nova Slovenija je bila na taboru na Ponikvah pri Trebnjem optimistično razpoložena.

in prijatelje, s katerimi deli iste vrednote, vizijo in ima tudi podoben politični slog. **M. P.**

Seste športne igre SDS

SDS je pretekli konec tedna v Žalcu pripravila športne igre SDS, na katerih se člani in simpatizerji stranke vsako leto pomerijo v različnih športnih panogah. Letos so se ekipe in tekmovalci pomerili v dveh posamičnih in treh moštvenih športih: namiznem tenisu in tenisu, odbojki, košarki, malem nogometu in šahu. V moški konkurenci namiznega tenisa je zmagal Gorazd Štor iz strankinega občinskega odbora Štore, v ženski konkurenci je zmagala Tatjana Hribar iz občinskega odbora Novo mesto, v tenisu pa je slavil zmago Bogdan Andrijašič iz občinskega odbora Radovljica. V ekipnih športih je bila v odbojki najboljša ekipa občinskega odbora Ravne na Koroškem, v košarki je zmagala ekipa Polzele, v malem nogometu ekipa Ajdovščine, v šahu pa so bili najbolj prepričljivi člani ekipe iz Žalca. Igre so tokrat minile tudi v znamenju skorajšnjih volitev v evropski parlament. Tako je igre odprla podpredsednica SDS in ena izmed strankinih

Janeza Janša: "Na volitvah v EP bomo nastopili kot zmagovalna ekipa!"

kandidatk na evropskih volitvah Alenka Jeraj, nosilec liste SDS Miha Brejc pa je v navzočnosti vseh drugih petih kandidatov na koncu skupaj s predsednikom stranke Janezom Janšo vsem tekmovalcem podelil priznanja. Pri tem je Brejc izrazil trdno prepričanje, da bo SDS pri tako uspešnih športnih ekipah uspelo tudi v politiki – tako na bližajočih se evropskih kot nekoliko bolj oddaljenih državnozborskih volitvah –, predsednik stranke Janez Janša pa je dejal, da so športniki "tekmovali drug proti drugemu – nekdo je zmagal in nekdo izgubil", na volitvah v evropski parlament in državni zbor pa bodo nastopili kot ena ekipa, ki bo hkrati tudi zmagovalna. **A. K.**

Varljivo

Prva slika pretekli teden objavljeneh podatkov o uspešnosti poslovanja slovenskih gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v letu 2003 kaže na uspešno leto. Eno najboljših doslej, saj so – nominalno gledano – gospodarske družbe lani dosegle rekorden čisti dobiček. Ustvarjenega naj bi bilo 315 milijard tolarjev čistega dobička (razlika med dobičkom in izgubo). S 74 milijardami čistega dobička naj bi bili uspešni tudi samostojni podjetniki. Podatki torej, ki na prvi pogled vzbujajo pozitivne občutke.

Ko pa se nekoliko poglobimo v izide, ugotovimo, da se več kot tretjina (36 odstotkov) gospodarskih družb še vedno utaplja v izgubah, kar tri četrte vsega dobička pa so ustvarili v 699 gospodarskih družbah. Ker je vseh 25.546, vidimo, da so bili nadpovprečno uspešni le v slabih 3 odstotkih vseh gospodarskih subjektov. Če dobiček razčlenimo še naprej, ugotovimo, da so dobro petino vsega dobička ustvarila trgovska podjetja, 17 odstotkov podjetja, ki se ukvarjajo s prodajo ali najemom nepremičnin in opravljajo poslovne strotnive, le slabih 40 odstot-

Prva slika objavljenih podatkov kaže na uspešno leto, a ta pogled je varljiv.

kov vsega dobička je bilo ustvarjenega v industriji. Posebnost poslovanja je tudi v tem, da so bile nadpovprečno uspešne gospodarske družbe v osrednjeslovenski regiji, kjer so dosegli dvainpolkrat več dobička kot izgub. Na najslabšem so na Koroškem, kjer izgube skoraj dosegajo znesek čistega dobička, podobno je v Pomurski regiji. Tudi sicer so razlike med regijami, gledano zneskovno, velike. Vse skupaj kaže na veliko razslojevanje slovenskega naroda, kar mora zbuditi skrb pri vseh tistih, ki vodijo takšno gospodarsko politiko. Naslednja stvar, ki mora

zbuditi slabo vest, je poslovanje samostojnih podjetnikov. Ti so imeli lani v povprečju le malo več kot enega zaposlenega. Pri večini (pri 41.844 od 53.396) izkazujejo od nič do enega zaposlenega. Samo 15 je takih, ki zaposlujejo več kot 50 ljudi. Razčlenbe torej skazuje ugodno sliko poslovanja. Ne samo da bi morali biti mali pod-

jetniki oziroma t. i. zasebni sektor gibalo zaposlovanja, močno vprašljivi so tudi njihovi poslovni izidi. Po izkušnjah sodeč si je večina, ne samo da je dejavnost prijavila kot izhod v sili zaradi lastne stiske, bilance popravila tudi z raznimi knjigovodskimi in drugimi možnostmi; za potrebe bank, za najem posojil, za morebitno kandidiranje na javnih razpisih za dodelitev državnih sredstev. Pri tem tako za podjetnike kot za mala podjetja velja, da si bilance skladno z zakonskimi možnostmi izboljšujejo tudi na račun nezaposlovanja delovne sile. To delajo tako, da "zaposlenih" ne zaposlijo, ampak njihovo delo plačujejo drugače – s pogodbami o delu, računi za opravljene storitve, av-

torskimi honorarji in podobno. S tem se izognejo plačevanju pretirano visokih prispevkov državi, izkazujejo bilančne podatke "nad vodo", ljudje pa so prikrajšani. Kaj pomeni delati v družbi, kjer nisi zaposlen (imaš pa seveda reden mesečni dohodek), si lahko predstavljamo. Žalostno je, da so na takšen način "zaposleni" predvsem mladi, ki se zaradi tega velikokrat znajdejo v hudih osebnih stiskah. To je prava slika poslovanja gospodarskih subjektov v državi. Statistični podatki te slike nikakor ne kažejo!

Vida Kocjan

Anderlič & Co.

Zadnja izredna seja, na kateri so poslanci razpravljali o korupciji, klientelizmu in pranju denarja, je vsaj delno razkrila delovanje sedanje oblasti. Slednje je, če sklepamo po tistem, kar smo slišali v parlamentu, takšno, da posamezniki svoj položaj in moč, ki jim jo le-ta daje, izkoriščajo za ozke osebne interese, bogatenje in

Sedanja oblast je preveč umazana, da bi lahko še en mandat vodila državo.

lastno uveljavljanje. Eden bolj dokazljivih primerov za to, na izredni seji ga je izpostavil Janez Janša, je primer podpredsednika LDS Toneta Anderliča, ki se je s Hoteli Piran, lastnikom zemljišč v Strunjanu, dogovoril, da bo približno hektar zemljišča kupil za vsega 500 tolarjev za kvadratni meter. Ker zakon o kmetijskih zemljiščih zahteva, da prodajalec v primeru prodaje kmetijskih zemljišč namero o prodaji objavi na oglasni deski na upravni enoti (neposredni sosedje imajo namreč predkupno pravico), so bili namero, verjetno v upanju, da je ne bo opazil nihče in da bodo kupčijo mirno speljali do konca, prisiljeni pribiti na oglasno

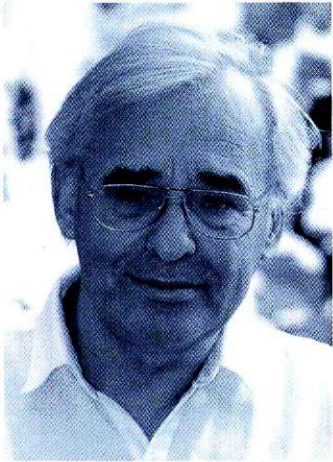
desko. A vmešal se je neki nebodigatreba, kmet, ki ima parcele v neposredni bližini in ima torej po zakonu predkupno pravico. Na razpis se je prijavil kot kupec in kmalu nato doživel neprijetno presenečenje. Iz Hotelov Piran so ga namreč obvestili, naj odstopi od svoje namere, ker je parcela že prodana gospodu Tonetu Anderliču in podjetju Sponcor, razpis pa da je bil le formalnost, ki jo zahteva zakon. A kmet, ki pozna svoje pravice, se ni dal, zato so se sporočila iz prijaznih dopisov počasi spremenila v groznejše, pojavili pa so se tu-

di pritiski na upravno enoto. Slednja je, ko je že odločila, da parcele kupi kmet, svojo odločitev spremenila, tako da zdaj kmetu ne ostane nič drugega, kot da vse organe toži in po sodni poti izbojuje svojo pravico.

Anderlič, ki bi, če bi se mu načrt posrečil, za vsega pet milijonov tolarjev prišel do nekaj več kot 1.500

kvadratnih metrov zazidljivega zemljišča (tega so najprej skrili med nezazidljiva zemljišča) in okoli 9.000 kvadratnih metrov nezazidljivega (ki bi ga verjetno kmalu spremenil v zazidljivo) na elitni lokaciji, pravi, da mu gre pri vsem skupaj le za dovozno pot do hiše, ki naj bi jo imel v bližini, vendar mu takšen izgovor ne pomaga veliko. Iz do zdaj objavljenih dokumentov je dokaj dobro razvidno, da je skušal do poceni zemljišč, ki bi jih lahko nato drugo prodal, priti mimo uradnega postopka. Primer je seveda samo eden od primerov korupcije, v katero so vpleteni najvišji funkcionarji vladajočih strank. Na nedavni izredni seji smo izvedeli tudi za nezakonito financiranje volilne kampanje Jelka Kacina, sporno prodajo nepremičnin v občini Kranj, klientelizem na šolskem ministrstvu ... Vsi ti primeri poleg že znanih – banka SIB, Rdeči križ, Zavarovalnica Triglav – kažejo, da skorumpiranost posameznikov iz sedanje oblasti presega meje in da posamezni primeri korupcije počasi postajajo sistemski. Glede na vse bi bil čas, da se oblast zamenja. Sedanja je namreč vse preveč umazana, da bi lahko še en mandat legitimno vodila to državo.

Aleš Kocjan

Dr. Andrej Capuder

Po radiu ujamem, da je Michel Barnier, francoski zunanji minister, izjavil, da Evropa ne more postati judovsko-krščanski klub. Dobro povedano, si mislim, ti ljubi Francozi znajo natočiti čistega vina, zlasti ko gre za odnos Cerkve do države in za vlogo religije v javnem življenju. In če je "natakar" gospod Michel Barnier, doma iz Savoje, dežele gorjancev, ki nimajo dlake na jeziku in si upajo povedati več kot vsa preostala Francija, potem je stvar vredna razmisleka.

Evropa, judovsko-krščanski klub?

Spominjam se ga, sedanjega zunanjega ministra, ko je bil še delegirani minister za evropske zadeve in (mi) je, takratnemu veleposlaniku še dokaj zaničevane Slovenije, odkrito povedal nekaj stvari, ki držijo še danes.

Vendar – ali je to vino v resnici tako čisto? Ali ga ne bo treba še malce pretočiti? Vsi vemo, za kaj gre. O tem, ali naj se v preambuli evropske ustave omenjajo evropske "krščanske korenine", se danes znova krešejo mnenja! Problem lahko obračamo z vseh strani, se ga lotevamo filozofsko, politično, geostrateško – ob tem pa nas svarijo, da bi vnašali vanj prav tisto vsebino, za katero v resnici gre, to je religiozno. Ne maramo novih verskih vojn, nam pravijo očetje nove Evrope, in če bomo zapisali v ustavo nekaj z zvezi s krščanstvom, vedite, da bo to zgolj omemba neke civilizacije oziroma kulture, ki je bila in je ni več(?), predvsem pa bo samo črka, tako kot je črka vse, kar si je človeštvo zapisalo v svoj program – od Hamurabijevega zakonika do sodobnega predpisa, kdaj in kako smeš prečkati cesto. In pri tem, dodajajo, ustava niti ni normativ, je samo priporočilo, kot nekakšna virtualna zelena luč, ki si jo poljubno prižigaš na semaforju svojih sanj.

Na žalost imajo evropski očetje prav. Ni velikega, recimo etičnega sporočila, ki ga ne bi najvztrajneje kršili prav pripadniki ljudstva, države ali civilizacije, katerim je bilo to sporočilo namenjeno. Mojzesovih deset zapovedi z gore Sinaj (ne ubijaj, ne laži, ne kradi, ne pričaj po krivem itd.) je v svoji zgodovini najbolj teptalo judovsko ljudstvo samo. Krščansko zapoved "ljubi svojega bližnjega" so onečastili prav njeni najvnetejši oznanjevalci. Francoska deklaracija o človekovih pravicah je bila postavljena na preizkušnjo kar takoj, v časih giljotine, nato pa je v naslednjih totalitarnih izvedbah doživela kar najbolj sis-

tematično in tehnično dognano "dovršitev" (Endlösung). In tu smo navedli samo tri največje tekste ali programe, ki so mesili podobo Evrope in jo, preneseni na nove kontinente, dopolnili z novimi podatki in z novo prakso. Da ne omenjamo manjših oziroma takih, ki niso imeli dvomljive sreče, da bi postali univerzalni in šplošno zavezujoči.

Po tej poti resnično dospemo samo do črke oziroma do sporočil, ki so zrela za v arhiv, niti ne kot staro vino, temveč kot neuporabna zapuščina duha, ki se mu, po Heglu, ni uspelo poustvariti in zavihetati na višjo vejo razvoja. Nekaj za ljubitelje in poznavalce, nostalgичne obiskovalce nedeljskih maš, v tem ali onem liturgičnem jeziku in običaju. Krščanstvo, ki nas tu najbolj zanima, saj se večina Slovencev umešča znotraj tega kroga, naj bi torej sodilo v arzenal preživetih bogov in omenjeni zapis v evropski ustavi naj bi mu dal častiljiv muzealski sijaj, neke vrste častni pokop. Civilizacije, vemo, da ste umrljive!, je v začetku 20. stoletja vzklilnik Paul Valery, odlični predstavnik francoskega cinizma. Religije prav tako!, bomo dodali in se pomirili z dejstvom, da bo v evropski ustavi z nekaj borebesedami (če bo?) omenjen fantastični projekt, za katerega so v pre-

Je pa še druga pot, ki jo sicer ubirajo vsi veliki zanikovalci v evropski zgodovini, uporniki proti krščanskemu etosu, a je niso pripravljene priznati prav tej sferi, proti kateri so potegnili orožje. Via negationis, dokaz skozi zanikanje. Tu bi se veljalo zamisliti, zakaj so vsi trije totalitarni sistemi dvajsetega stoletja, fašizem, nacizem in komunizem, v svoji srži nastopili prav proti krščanstvu. Veljalo bi se spomniti, kako se je duhovni oče sedanje intelektualne Evrope Friederich Nietzsche spotaknil (in padel) ob Kristusovem govoru na Gori, tem najtišjem in resnično božanskem glasu, ki ga ni moč prestaviti v nobeno zapoved, ki mu ni moč nadejati nobene civilne ali vojaške uniforme, ga strpati v ta ali oni računalniški jezik, kompas ali semafor. Ob njem namreč pade vsak sistem moči, predvsem pa se izprazni vse te lažne veličine, ki napihujejo dobo in se hranijo iz njene krvi. "Blagor ubogim v duhu, kajti njih je nebesko kraljestvo": ta najbolj škandalozni stavek krščanstva ne bo nikdar zapisan v nobeni ustavi, saj se ga sramujejo celo in predvsem tisti, ki ga oznanjajo.

Torej se nam ni bati za našo evropsko ustavo. Nekatere stvari tu skozi preprosto ne pojdejo. No pasaran, govori francoski zunanji mi-

No pasaran, govori francoski zunanji minister. Vendar s tem s krščanstvom še nismo opravili. Duh veje, kjer hoče. Da ne govorimo o tem, da brez krščanske etike ni prave demokracije, kot je bistro zapisal Tocqueville v svojem delu "O demokraciji v Ameriki".

telkosti, pro et contra, padali milijoni. In v imenu katerega so se naši očetje in matere rojevali, z njegovim imenom na ustih odhajali v večnost. Ljubili, trpeli in umirali. Naše krščanske korenine ... Skupaj z drugimi, grško-latinskimi, za katere se naša "postmoderna" doba prav tako malo briga, zato ker nimajo svojega imena na transakcijskem računu posameznika.

nister. Vendar s tem s krščanstvom še nismo opravili. Duh veje, kjer hoče. Da ne govorimo o tem, da brez krščanske etike ni prave demokracije, kot je bistro zapisal Tocqueville v svojem delu "O demokraciji v Ameriki" (19. stol.), ki jo je sedanji predsednik Bush verjetno bral bolj površno. Berimo ga bolje mi in prihranili si bomo še kakšen Irak!

Še enkrat o korupciji in klientelizmu

V državnem zboru je v ponedeljek in torek potekala še ena vroča seja, na kateri so poslanci razpravljali o dveh najbolj aktualnih političnih vprašanjih – četrti pobudi za referendum o sistemskem zakonu o "izbrisanih" in o koruptivnih povezavah med vlado, javnimi podjetji in družbami v večinski državni lasti ter politiki dveh največjih vladnih strank.

Najprej so se poslanci lotili referendumске pobude, ki jo je na sistemski zakon o t. i. izbrisanih v državni zbor vložila skupina volilcev s prvim podpisanim Brankom Grimsom. Po dvehurni razpravi, v kateri so opozicijski poslanci na eni strani menili, da gre za klasično referendumsko vprašanje, ki ga je treba dopustiti, na drugi pa so vladni poslanci zadrževali, da gre za poskus zavlačevanja sprejetja zakona, je vladna večina s 45 glasovi za in enim vzdržanim (vzdržal se je predsednik DZ Borut Pahor) referendumsko pobudo zavrnili.

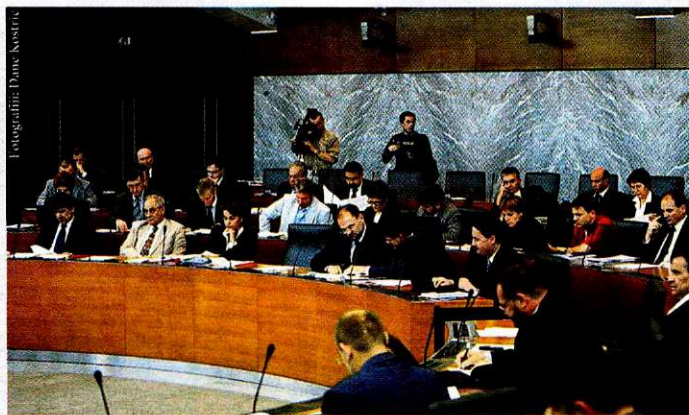
Takšno potezo so opozicijski poslanci SDS, NSi, SLS in SNS, ki so sejo še pred glasovanjem zapustili, označili kot še eno protiustavno ravnanje arogantne vladne večine. Zavrnitev pa še ne pomeni, da referendum o sistemskem zakonu o t. i. izbrisanih ne bo, saj je skupina volilcev s prvo podpisano Sandro Letic, katerih podobno referendumsko pobudo o istem zakonu je državni zbor zavrnil že nekaj dni prej, na ustavno sodišče vložila zahtevo za pre-

sojo takšne odločitve državnega zbora.

Po odločanju o usodi referendumске pobude je DZ prešel na razpravo o korupciji, klientelizmu in pranju denarja, ki so jo v državnem zboru vnovič zahtevali poslanci SDS, NSi, SLS in SNS. V razpravi so opozicijski poslanci opozorili na številne afere in sume korupcije (Rdeči križ, Elan, Orion, Zbiljski gaj...), ki do danes niso doživeli epiloga na sodišču. Glavni krivec za slednje so po mnenju opozicijskih poslancev preveč

politično obremenjeno pravosodje, tožilstvo in policija, ki v večini primerov varujejo posameznike iz LDS in ZL. Pri tem je Janez Janša opozoril, da so se od prejšnje izredne seje o isti temi stvari očitno nekoliko premaknile, saj sta se policija in tožilstvo le intenzivneje lotila zadev.

Sicer pa so poslanci opozorili tudi na nekaj primerov zlorabe javnih funkcij. Tako je Janez Janša podrobneje opisal primer državnega podjetja Mobitel in zasebnega podjetja Ultra, kjer je zaposlen predsednik sveta LDS, veliko pozornosti pa je zbudil tudi njegov opis primera podpredsednika LDS Toneta Anderliča, ki poskuša na elitni lokaciji v Strunjanu mimo uradnega postopka na pol zastoj kupiti 10.000 kvadratnih metrov zemljišča. Na koncu razprave so poslanci vladi naložili, naj v štirih mesecih pripravi tri poročila: poročilo o gibanju stečajnih zadev po letih in sodiščih, poročilo o predkazenskih postopkih, uvedenih ob stečajnih postopkih, in poročilo o številu uvedenih postopkov ugotavljanja sumov pranja denarja v tem mandatu. **A. K.**

Izredna seja je postregla tudi z novimi primeri korupcije in klientelizma.

Šestnajst let znamenite afere JBTZ

Enaintrideseti maj 1988 je datum, ki je močno zaznamoval slovensko zgodovino. Na ta dan so pripadniki komunistične Službe državne varnosti aretirali obramboslovca in kolumnista Mladine Janeza Janša.

Poleg njega so aretirali še pripadnika JLA Ivana Borštnerja, nekaj dni kasneje pa tudi novinarja Davida Tasića; urednik Mladine Franci Zavrl se je aretaciji izognil. Omenjeni so bili aretirani zaradi posesti tajnega vojaškega dokumenta, ki je dokazoval dvig bojne pripravljenosti zvezne armade zaradi domnevnih znakov kontrarevolucije v Sloveniji. Za vojaški vrh je bil najbolj moteč Janez Janša zaradi izjemno kritičnega pisanja o jugoslovanski armadi in zaradi predlogov, naj se uvede civilno služenje vojaškega roka, omogoči raba slovenščine v vojski in podobno. Moteč je bil tudi za slovensko partijo, saj je kandidiral za predsednika Zveze socialistične mladine Slovenije, kar Kučanovemu krogu ni bilo

všeč, saj je bil po njihovem prepričanju preveč kritičen do partijske oblasti in tudi njegov alternativni program, naj bi se ZSMS prelevila v resno opozicijsko stranko, vladajočim ni bil pogodu. (Namesto Janše je potem postal predsednik ZSMS Jožef Školč, ki je ohranil to družbenopolitično organizacijo v okvirih, kakršni

so ustrezali starim partijskim silam oziroma tranzicijski levici.) Pri aretaciji sta sodelovali slovenska SDV in vojaška protiobveščevalna služba. Z aretacijami je hotel vrh zvezne armade ustaviti počasno demokratizacijo v Sloveniji, pri čemer je imel soglasje slovenskega partijskega vrha, ki ga je takrat vodil Milan Kučan. Na are-

tacije so se Slovenci burno odzvali. Prišlo je do ustanovitve Odbora za varstvo pravic Janeza Janše, ki se je kmalu preimenoval v Odbor za varstvo človekovih pravic in se ob podpori javnosti zavzel za četverico. Sledila so javna zborovanja na Kongresnem trgu in protesti na Roški v Ljubljani, kjer je poleti 1988 potekal sodni proces proti četverici v srbsčini. Vsi štirje obtoženi so bili obsojeni na zaporne kazni, ki so jih morali – nekoliko skrajšane – tudi odsedeti. Aretacije in proces proti četverici so povzročili slovensko politično pomlad. Javnost ni protestirala samo proti sojenju Slovencev v Ljubljani v tujem jeziku, sojenju civilistom pred vojaškim sodiščem in proti njihovi obsodbi, ampak je zahtevala tudi demokratizacijo slovenske družbe. Partija pod Kučanovim vodstvom se je protestov ustrašila in začela spreminjati barvo, kasneje pa je razglasila še svoj sestop z oblasti. V začetku leta 1989 je sledilo ustanavljanje novih političnih zvez. Slovenske pomladi ni bilo več mogoče ustaviti ... **M. B.**

Janša, Borštner, Tasić in Zavrl so se spomnili vojaškega procesa proti njim.

Slovenija nazaduje

Po izidih raziskave švicarskega Inštituta za razvoj menedžmenta (IMD) se konkurenčnost slovenskega gospodarstva v zadnjih letih močno zmanjšuje. V zadnjem poročilu se je Slovenija med 60 državami uvrstila na 45. mesto, kar predstavlja padeč za 10 mest v zadnjih dveh letih. Še v letu 2000 je bila naša država na 36. mestu, v letu 2001 na 38., v letu 2002 na 35., lani na 40. Prehitelo nas je več novih članic Evropske zveze, kot so Češka, Madžarska, Slovaška in Estonija. Pred nami je tudi Portugalska. Podatki za Slovenijo so torej skrb zbujaajoči. Pri tem omenimo tudi na kazalec trgovanja na podlagi notranjih informacij, kjer je Slovenija na lestvici na zadnjem, to je 60. mestu, in na učinkovitost nadzora nad upravo, kjer je Slovenija pristala na 58. mestu. Dodajmo, da je trgovanje na podlagi notranjih informacij že v prejšnjih letih uvrščalo Slovenijo na najnižja mesta, to pa je tudi podlaga za razcvet korupcije in klientelizma. Pomembno je še to, da je to obširno, analitično in primerjalno delo postalo neizogibna referenca za državnike, podjetnike in strokovnjake po vsem svetu.

Ocenjujejo vsa področja

Raziskava je narejena na podlagi ankete med menedžerji, temelji pa tudi na merjenju 327 dejavnikov, ki vplivajo na konkurenčnost nekega gospodarstva. Ti dejavniki so združeni v 4 sklope, prek katerih se meri ne samo globalna učinkovitost gospodarstva, marveč tudi učinkovitost vlade, podjetniška učinkovitost in razpoložljivost infrastrukture (temeljne, znanstvene in tehnološke, vključno z zdravstvenimi indikatorji ter prevladujočim vrednostnim sistemom). Upoštevani so tudi dejavniki, kot so na primer splošna učinkovitost in spoštovanje gospodarske zakonodaje, razporeditev davčnega bremena, učinkovitost davčne administracije, zadolženost države na domačem trgu in v tujini, realne obrestne mere, preglednost javnih financ, varstvo zasebne lastnine, preglednost in enakopravnost potencialnih dobaviteljev na področju javnih naročil, obseg sive ekonomije, realne možnosti za ustanavljanje novih podjetij itd.

Lahkotnost vlade in Lahovnika

Na izsledke tega poročila so na ponedeljkovi izredni seji opozorili tudi poslanci dela opozicije. Dejali so, da je učinkovitost vlade v celotnem petletnem obdobju negativno vplivala na globalno konkurenčnost našega gospodarstva, saj je Slovenijo vsako leto uvrstila na nižje mesto. Prepričani so tudi, da je za boljše konkurenčnost našega gospodarstva nujno treba ukrepati in delovati na vseh področjih, največjo pozornost pa zahtevajo dejavniki, ki sestavljajo sklope, po katerih se meri neučinkovitost delovanja vlade in predvsem podjetniška (ne)učinkovitost. Vlada je seveda vsa ta opozorila vzela preveč lahkotno. Najbolje je to ponazoril Matej Lahovnik, novi minister za gospodarstvo. Zanj (in za vlado) ima to v svetu zelo cenjeno poročilo "nekatero metodološko pomanjkljivosti". Šlo naj bi za pomanjkljivost anketiranja, saj naj bi to predstavilo subjektivno oceno posameznih menedžerjev. Nasploh naj bi Slovenci na vse gledali z "nekoliko prestrogimi očmi", s čimer se strinjajo tudi nekateri menedžerji.

Staroste menijo drugače

Povsem drugačen pa je (zanimivo!) pogled Janeza Bohoriča, predsednika uprave kranjske Save. Ta je za poslovni tehnik dejal, da velik del našega gospodarstva zamuja s prestrukturiranjem, zaradi česar se kaže neskladje med stopnjo družbenega razvoja in gospodarsko strukturo. Zaostali smo tudi pri razvoju infrastrukture, za kar je vsekakor odgovorna država. Poslovna odličnost je še vedno pomanjkljiva in zmanjšuje konkurenčnost v nekaterih dejavnostih, pešamo tudi pri inovativnosti, premalo storimo pri obvladovanju stroškov in ustvarjanju ustreznih makroekonomskih razmer. Bohorič je bil zelo kritičen do razmer, ki jih gospodarstvu ponuja "vlada". Še ostrejši je bil Bruno Korelič, predsednik uprave Luke Koper, ki je prepričan, da "uradniki in politiki uspešna podjetja vidijo predvsem kot skledo, iz katere bi jemali z veliko žlico. Nasploh bi morala imeti država bolj partnerski odnos do gospodarstva". V zadnjih dneh so svojo mednarodno raziskavo o podjetništvu predstavili tudi strokovnjaki Global Entrepreneurship Monitorja (GEM). Po teh izsledkih se kar 23 držav od 30 podjetniško razvija hitreje kot Slovenija. Pri tem se je lani podjetniška aktivnost v Sloveniji v primerjavi z letom prej tudi precej znižala. Največ posameznikov se za podjetništvo odloča predvsem zaradi nuje. Podatki torej, ki v celoti terjajo razmislek.

Vida Kocjan

Člani Foruma 21 so se pretekli teden zbrali na slabo obiskanem forumu na Pravni fakulteti v Ljubljani, kjer so razpravljali o razvojnih ciljih in strategiji Slovenije.

Člani Foruma 21 so se sicer strinjali, da bi morala Slovenija svoj razvoj graditi na družbi znanja, uvajanju novih tehnologij ter učinkoviti in pravni državi, vendar pa bo po njihovem mnenju za učinkovit razvoj, s katerim bi Slovenija postala ena najbolj razvitih držav na svetu, treba doseči širše nacionalno soglasje. Sklepov o tem, kaj bi bilo treba narediti, Forum 21 ni sprejel. Še manj – izsledkov skrb zbujaajočih raziskav o nazadovanju Slovenije se niso niti dotaknili, sprejeli pa posebno izjavo za javnost o bližnjih volitvah v evropski parlament.

Aktivne volilne kampanje političnih strank kažejo na to, da se bliža 13. junij, dan, ko bomo v Sloveniji prvič volili poslance v evropski parlament. Tekma za glasove volivk in volivcev se je začela. Lahko si ogledujemo plakate nasmejanih kandidatov, poslušamo besede, polne obljub in optimističnih napovedi, na podlagi katerih se bomo odločili, katera lista je vredna našega zaupanja.

Vsaka od strank oziroma vsaka kandidatna lista si želi pridobiti

Ponudba s kandidatnih list

biti čim več glasov. Če sodimo po javnomenjskih anketah, ki kažejo na velik delež še ne opredeljenih volivk in volivcev, lahko rečemo, da volilna tekma ne bo lahka. Prav neopredeljeni volivci in volivke so tisti, ki lahko pripomorejo k boljšemu volilnemu izidu posamezne liste, zato se bo političnim strankam splačalo potruditi za njihovo naklonjenost. Zanj se bodo prav gotovo še posebej potegovale manjše politične stranke, ki na evropskih volitvah nimajo veliko možnosti za uspeh, da ne rečemo, da je sploh nimajo, kajti okvirno so glasovi volivk in volivcev že porazdeljeni med tri ali štiri "velike".

Tako ostaja le vprašanje, kako si bodo ti med sabo razdelili plen.

Kaj ponujajo kandidatne liste?

Poglejmo, kako bodo politične stranke, ki bodo nastopile na volitvah, nagovarjale volivce in volivke. Glede na to, da bomo izbirali poslanke in poslance, ki bodo sedeli v evropskem parlamentu, bi pričakovali, da bodo nosilne teme predvolilnih kampanj evropsko naravnane in manj obarvane z notranjepolitičnimi temami. Le tako se bomo volivci in volivke lažje odločili, kateremu kandidatu oziroma kandidatni listi bomo zaupali svoj glas in mu s tem dali možnost, da zastopa Slovenijo v Evropi.

Republiška volilna komisija je potrdila 13 kandidatnih list, to pomeni, da se bo za sedem sedežev v evropskem parlamentu potegovalo 91 kandidat in kandidatov. Če na hitro preletimo kandidatne liste, lahko vidimo precej pisano zasedbo: od doktorjev znanosti, ki prevladujejo na listi slovenskih demokratov, do poslovnežev, poklicnih športnikov in brezposelnih, ki jih najdemo na listi zunajparlamentarne stranke Slovenija je naša. Za svojevrstno presenečenje je poskrbela zunajparlamentarna Nacionalna stranka dela, saj na njeni listi najdemo zakonca Marjana Poljšaka in Ano Antončič pa Stanislava Abrama in njegovo življenj-

sko sopotnico Anito Vavtar. Skratka, pisan seznam kandidatov, med katerimi bomo lahko izbirali.

Bolj kot to, kakšna imena je kateri stranki uspelo uvrstiti na listo, je pomemben program, s katerim bodo stranke nastopile na volitvah. Po ocenah Mreže inštitutov za evropsko politiko (EPIN) bo v volilni kampanji v večini članic prevladalo pet evropskih tem; to so možnost vključitve Turčije v EU, ustavna pogodba, zunanja in varnostna politika, brezposelnost, razne gospodarske teme in zastopanost nacionalnih interesov ter koristi v EU.

Levica se predstavi

"Sedem dobrih razlogov za

Listo SDS bo v evropski parlament popeljal Miha Brejc. Potihoma upajo, da bo poleg nje izvoljen še kakšen kandidat s te liste.

Če bo Lojze Peterle izvoljen v evropski parlament, se namerava na prvo sejo odpeljati s slovenskim izdelkom – z letalom Virus.

Lista SNS z nosilcem Zmagom Jelinčičem se je razglasila za edino evrorealistično listo.

Lista LDS + DeSUS ima največjo javnomnjenjsko podporo, vprašanje pa je koliko ji bo škodovala razprava o korupciji.

Aurelio Juri je to, da je najbližji levicar

Stroški evropskih volitev

Koliko bo stala volilna kampanja

Za volitve v evropski parlament nameravajo politične stranke porabiti kar precej denarja. Po prvih izračunih naj bi največ porabila lista LDS + DeSUS, in sicer od 70 do 80 milijonov tolarjev. Sledi lista Slovenija je naša, ki naj bi po prvih napovedih porabila 40 milijonov tolarjev, in lista SDS, ki naj bi porabila 37,5 milijona tolarjev. Listi NSi in SLS naj bi za volilno kampanjo porabili po 20 milijonov tolarjev, tej številki pa naj bi se približala tudi lista SMS + Zeleni Slovenije. Vse druge kandidatne liste naj bi porabile od enega do pet milijonov tolarjev. Primerjava: kandidatna lista LDS + DeSUS namerava porabiti toliko finančnih sredstev kot tri opozicijske stranke SDS, NSi in SLS skupaj.

nove slovenske zmage" je geslo liste LDS + DeSUS, s katerim zelita stranki volivce prepričati, da so njuni kandidati na čelu z Jelkom Kacinom dobra izbira. Program, ki ga ponujajo, je usmerjen v skladen regionalni razvoj. V ospredje postavljajo dobre odnose Slovenije s sosednjimi državami, zdravo gospodarstvo in zmanjševanje razlik v plačah. Seveda ne gre brez poudarkov na varovanju človekovih pravic, solidarni družbi in kulturni identiteti ter ne nazadnje na "zeleni" Sloveniji.

"V Evropi za dobro Slovenije" je volilno geslo liste ZLSD, ki jo vodi Aurelio Juri. Na vprašanje, zakaj naj bi volivci volili njega in kandidatno listo ZLSD, Juri odgovarja, naj bi njega kot nosilca liste volili zato, ker je med vsemi nosilci list najprepoznavnejši levičar, njegovo kandidatno listo pa zato, ker je edina predstavnica slovenske levice, ki se poteguje za mesto v evropskem parlamentu, in ker je edina slovenska članica ta čas druge najmočnejše skupine v evropskem parlamentu – Stranke evropskih socialdemokratov. Očitno so se torej v stranki odločili, da bodo bolj kot program, ki ga ponujajo potencialnim volivcem, v ospredje postavili svojo politično usmeritev in prepoznavnost – levičarstvo. ZL očitno moti politična obarvanost, ki prevladuje v evropskem parlamentu. Juri je celo kot enega večjih problemov, s katerimi se srečuje EU, izpostavil 5-letno vladavino konservativne opci-

je, ki kljub privolitvi v širitev Evropske unije ne kaže pretiranega veselja do tega in ostaja še naprej vkopana v svoje nacionalne interese.

Kaj ponujajo prihodnji evropski konservativci?

"Slovenija, moja domovina. Tudi v Evropi" je volilno geslo Slovenske demokratske stranke, katere listo vodi Miha Brejc. Poslanci, ki bodo izvoljeni s te liste, se bodo pridružili največji politični skupini v evropskem parlamentu – Evropski ljudski stranki (EPP), kar pomeni, da bo imel njihov glas lahko veliko težo. Zavedajo se, da EU ni brez napak, da se srečuje s problemi, kot so nizka gospodarska rast, finančne težave itd. Menijo, da je ta čas največ pozornosti treba usmeriti v sprejetje ustavne pogodbe, v zvezi s katero se zapleta pri omembi krščanstva v preambuli, ni soglasja niti o odločanju v svetu EU itd. SDS zavzema stališče, da bi krščanstvo moralo biti omenjeno v preambuli, saj gre za spoštovanje zgodovinskih dejstev, zato bi se spodobilo,

da se v ustavi omenijo temeljne vrednote evropske civilizacije.

"Zdaj" je volilno geslo Nove Slovenije, ki je na prvo mesto na listi postavila Lojzeta Peterleta. Stranka je volilni program zgradila na svojih političnih vrednotah. V ospredje postavlja dostojanstvo človeške osebe, iz katerega sledi nedotakljivost življenja od spočetja do naravne smrti, pravica do skladnega razvoja potencialov posamezne osebe, do svobodnega združevanja, do samoodločbe naroda, do države ... Na vprašanje, zakaj naj bi volivci volili listo NSi, njen prvi mož Lojze Peterle odgovarja, da so vsi kandidati na listi izkušeni, evropsko usmerjeni strokovnjaki na najrazličnejših področjih, vredni zaupanja in bodo z vso vnemo zagovarjali slovenske interese.

Glede na to, da se EU srečuje s takšnimi in drugačnimi težavami, smo nosilca liste NSi povprašali, katera se mu zdi največja. Omenil je dve, ki se mu zdita enako pomembni. To sta iskanje skupnih imenovalcev pri sestav-

ljanju in sprejetju ustavne pogodbe ter upočasnjena gospodarska rast in izvajanje lizbonske strategije. In kje vidi rešitev? "Vse prave rešitve odprtih vprašanj so nujno povezane s tistim evropskim duhom, ki je omogočil rojstvo ideje o združitvi Evrope in njeno posledično udejanjanje, torej tudi z idejo o dejanski enakopravnosti držav. Če bo med njimi spet zaživel duh izpred petdesetih let, bomo vsa odprta vprašanja zmogli rešiti na uravnotežen in pravičen način," je optimističen nosilec liste NSi Lojze Peterle.

Pod geslom "100% Slovenija – Več Slovenije v Evropi in več Evrope v Sloveniji" poteka volilna kampanja Slovenske ljudske stranke, ki je za nosilca liste postavila Franca Buta. V programu, ki ga je pripravila za evropske volitve, je v ospredju vloga Slovenije znotraj EU, gospodarski razvoj Evrope, njena širitev in moč, h kateri bo po mnenju SLS lahko prispevala tudi Slovenija.

Trojček SDS, NSi in SLS oziroma poslanci, ki bodo izvoljeni s teh list, se bodo v evropskem parlamentu pridružili najmočnejši politični skupini – Evropski ljudski stranki (EPP), ki ji napovedi javnomnenjskih anket kažejo, da bo tudi po letošnjih volitvah ostala najmočnejša. Priključitev tej največji skupini pomeni, da se bo lahko njihov glas slišal in upošteval v nasprotju z glasovi tistih poslancev, ki se bodo priključili majhnim skupinam.

Evrorealisti in zeleni mladinci

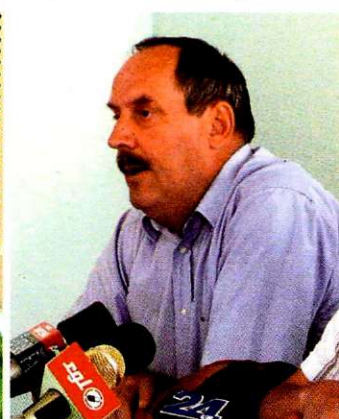
"SNS nastopa na evropskih volitvah kot edina evrorealistična stranka," pravijo v Jelincičevi Slovenski nacionalni stranki (SNS), kjer so od vsega začetka nasprotovali vključitvi Slovenije v EU za vsako ceno. Njihova volilna propaganda sloni na kritikah slabih rezultatov pogajanj in brezglavega divjanja v EU. Volivce bodo skušali prepričati, da so edina prava volilna opcija, ki bo slovenskim državljanom predstavila realno sliko celotne EU, vključno s Slovenijo, in bo na podlagi teh dejstev delovala

ki kot prednost pred drugimi kandidati šteje med nosilkami in nosilci list najprepoznavnejši. Bomo videli, koliko mu bo to pomagalo.

Izmed zunajparlamentarnih strank bo lista Slovenija je naša z nosilko Aljo Brglez porabila največ denarja za volilno kampanjo – 40 milijonov tolarjev.

Mihael Jarc, nosilec liste Stranke slovenskega naroda; manjše, zunajparlamentarne stranke so obsojene na neuspeh.

» v prvi vrsti v skladu s slovenskimi nacionalnimi interesi. "V nasprotju s to arogantno politično elito smo v SNS v ospredje vedno postavljali interese državljanov in državljanke Republike Slovenije in prikazovali Evropo takšno, kot je – brez praznih obljub in laži," pravijo v SNS, ki se niti v prihodnje ne namerava "podrežati diktatu raznih internacionalnih oziroma nadnacionalnih političnih organizacij in evropskih političnih parlamentarnih skupin".

Če sodimo po javnomnenjskih anketah, se Jelinciču, ki je nosilec liste SNS, res ne bo treba nikomur podrežati, saj ima bore malo možnosti za izvolitev v evropski parlament.

V podobnem položaju je tudi parlamentarna Stranka mladih Slovenije. SMS se je skupaj z zunajparlamentarno stranko Zeleni Slovenije odločila, da bo na vrh liste postavila Alenko Paulin. "Z nami bo Evropa boljša" je njihovo volilno geslo, s katerim želijo doseči prepoznavnost zeleno in okoljsko usmerjene liste.

Lista SMS + Zeleni Slovenije pa ni edina, ki stavi na "zelene" volivce. Z njimi bo za naklonjenost volivcev tekmovala Stranka ekološkega gibanja z nosilcem liste Leom Šešerkom. Omenjena lista prav gotovo ne računa na izvolitev katerega od svojih kandidatov, temveč pomeni uradna bitka za evropske volitve le pripravo na jesenske državnozbornske volitve, kar bi lahko rekli za vse zunajparlamentarne stranke, ki so se odločile sodelovati na evrovolitvah. To so stranke Slovenija je naša, ki se postavlja z Aljo Brg-

Največ finančnih sredstev, od 70 do 80 milijonov tolarjev, bo za volilno kampanjo porabila lista LDS + DeSUS.

Na volilnih plakatih liste SDS je poleg sedmih kandidatov za evropsoslanke tudi predsednik stranke Janez Janša.

Vrstni red list

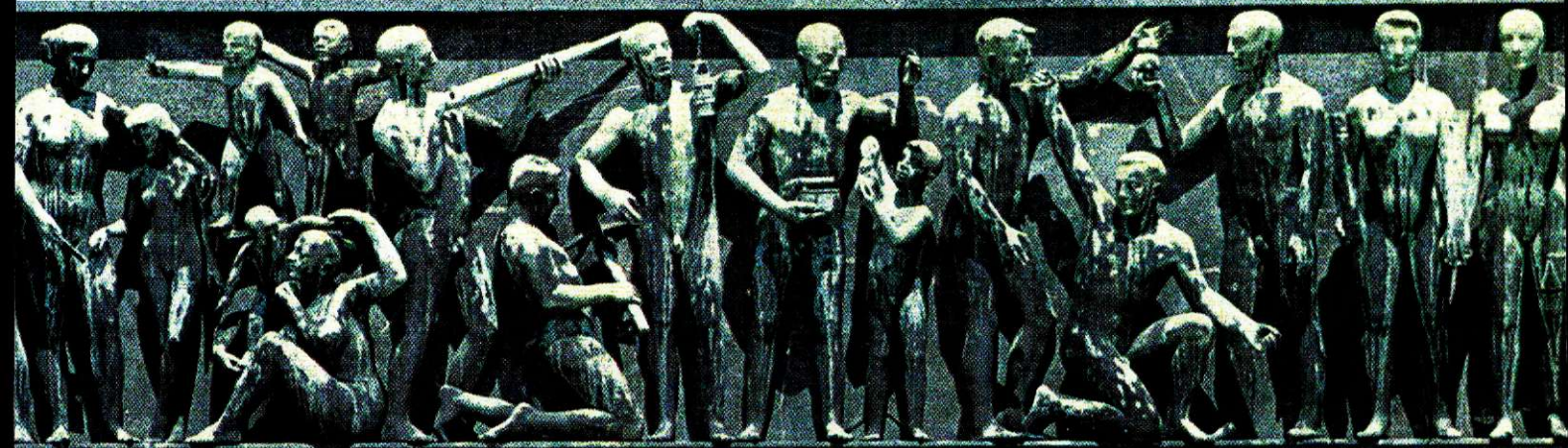
1. Liberalna demokracija Slovenije
2. Nova Slovenija
3. Slovensko ekološko gibanje
4. Stranka mladih Slovenije
5. Slovenska demokratska stranka
6. Nacionalna stranka dela
7. Stranka slovenskega naroda
8. Slovenija je naša
9. Demokratska stranka Slovenije
10. Glas žensk
11. Slovenska nacionalna stranka
12. Združena lista socialnih demokratov
13. Slovenska ljudska stranka

lez, Demokratska stranka Slovenije z nosilcem liste Alojzom Krapežem, Nacionalna stranka dela z Marjanom Poljšakom kot nosilcem liste, Stranka slovenskega naroda, ki je na prvo mesto postavila Mihaela Jarca, in Glas žensk z nosilko liste Darjo Lampe.

Če torej na hitro preletimo kandidatne liste za evropske volitve, dobimo občutek, da se je več kot polovica političnih strank spustila v boj za evropske volitve pod geslom "Pomembno je sodelovati, ne zmagati". Zmagati bodo slavili le trije ali štirje "veliki". **M. P.**

Lista SLS je v nasprotju s konkurenčnimi listami predstavila nekoliko drugačno podobo volilne kampanje.

Pismo ministru Lahovniku

V Novi Sloveniji (NSi) se ne strinjajo, da je ministrstvo za gospodarstvo, ki je pristojno za razpis za pridobitev sredstev iz evropskih skladov za razvoj turizma, v razpisu izključilo večino geografskih območij Slovenije, še zlasti nerazvite.

Janez Drobnič je v zvezi s tem poslal pismo gospodarskemu ministru Mateju Lahovniku, v katerem mu očita, da po mnenju NSi razpis ne sledi temeljnemu načelu strukturnih skladov, da ni transparenten, da uporabniki niso imeli na razpolago ustreznega časa za pripravo na razpis, saj niso vedeli, kdaj bo. Poleg tega se NSi zdijo nekateri pogoji diskriminatorni, kar še posebej velja za razvoj turističnih krajev, ki se omejujejo na 4 regionalna območja. "Predvsem nerazvitim regijam je onemogočeno sodelovanje, s tem pa je zaustavljen dvig razvoja regij," so zapisali v pismu.

V NSi so prepričani, da razpis, kakršen je sedaj, ne omogoča primerjave projektov, sredstva pa se bodo dodelila po načelu kdor prej pride, prej melje. Prav tako razpis ne zagotavlja izbire kakovostnih projektov.

VNSi opozarjajo, da se v celotnem postopku favorizirajo svetovalna podjetja, ki so se prej ukvarjala s pripravo regionalnih razvojnih programov, sedaj pa nastopajo kot svetovalci podjet-

jem za pripravo projektov, kar kaže na konflikt interesov. V pismu je mogoče na račun razpisa razbrati očitke, da je ministrstvo prisluhnilo predvsem nekaterim finančnim lobijem in s tem na stranski tir potisnilo prekatere teme v turizmu, kot so novi turistični produkti, podeželski turizem, učne poti, tradicija in kultura itd.

Brez dodatne razlage poslovnika DZ

Minuli teden so se na seji zbrali člani parlamentarne komisije za poslovník, da bi razpravljali o predlagani spremembi razlage poslovnika. A do tega ni prišlo, saj je za spreminjanje razlage poslovnika potrebna dvetretjinska večina, ta pa ni bila dosežena.

Največ prahu med člani komisije za poslovník je dvignila razprava o vprašanju glede določbe, povezane z zahtevami za sklic izredne seje. Strokovna služba državnega zbora je pripravila predlog razlage poslovnika, po katerem bi lahko na sejo uvrstili le zadeve, ki jih zaradi nujnosti ni mogoče obravnavati na redni seji; sklic seje s predlogom dnevnega reda zbora pripravi predsednik državnega zbora, na sejo pa ne bi bilo mogoče uvrstiti zadeve, za katero so bila pripravljena enaka gradiva in ocene stanja, državni zbor pa jo je že obravnaval oziroma je v zvezi z njo sprejel sklepe.

Predlaganim rešitvam je močno nasprotovala opozicija. Najprej je zavrnila vse očitke poslancev vladne strani, češ da se z zahtevami za sklic izrednih sej zlorablja poslovník. Vod-

ja poslanske skupine SDS France Cukjati, ki nasprotuje omejevanju možnosti za uvrstitev nekaterih zadev na izredno sejo, je člane komisije skušal prepričati, da vsebine izredne seje nikakor ne bi smeli omejiti samo na nujne zadeve, kritičen pa je bil tudi do možnosti, da bi sklic seje s predlogom dnevnega reda pripravil predsednik državnega zbora in ne predlagatelj. Cukjati se prav tako ne strinja, da zadeve, ki temeljijo na podlagi enakih ali podobnih gradiv, ne bi bilo mogoče vnovič obravnavati.

Druga točka, o kateri so člani komisije za poslovník dolgo razpravljali, je bilo vprašanje časovne omejitve razprav na plenarnem zasedanju, ki pa je prav tako ostalo brez razlage. Kot je znano, lahko čas razprav poslanskih skupin omeji kolegij predsednika državnega zbora, če pa se poslanske skupine z omejitvijo ne strinjajo, lahko zahtevajo, da se pri največ petih točkah dnevnega reda čas razprave podaljša na največ pet minut na poslanca poslanske skupine. Člani komisije za poslovník so v večini ocenili, da so poslovníške določbe v zvezi z omejevanjem časa razprave pri posameznih točkah dovolj jasne in ne potrebujejo kakšne dodatne razlage.

Ustavni komisiji ni uspelo

Zdaj je že jasno, da poslankam in poslancem pred koncem mandata ne bo uspelo spreminjati ustave najmanj na dveh področjih, in sicer na področju ustavne ureditve

sodstva in ureditve zakonodajnega referenduma. Zaradi različnih političnih in strokovnih pogledov na predlagane spremembe članom ustavne komisije pod vodstvom predsednika državnega zbora Boruta Pahorja ni uspelo najti ustrezne skupne rešitve, kar pomeni, da bodo o vprašanih ustavne ureditve odločali poslanci in poslanke prihodnjega sklica državnega zbora.

Nekaj možnosti za novo ustavno ureditev ostaja odprtih na področju lokalne samouprave, čeprav ustavni komisiji še ni uspelo pripraviti dokončnega predloga. Predsednik ustavne komisije Pahor je članom komisije predložil nova stališča za pripravo spremembe 121., 140. in 143. člena ustave. Posebej pomemben je predlog za spremembo 143. člena ustave, ki govori o obvezni ustanovitvi pokrajin z zakonom, ki bi ga državni zbor sprejemal z dvetretjinsko večino glasov navzočih poslancev, s takšno večino pa bi moral državni zbor sprejeti tudi zakon o financiranju pokrajin.

Na Pahorjev predlog so se že objavili nekateri pomisleki. Tako je po besedah poslanca NSi Janeza Drobniča predlog nesprejemljiv, saj v njem še vedno ostaja sporna rešitev, po kateri bodo občine pred odločanjem o ustanovitvi pokrajin pozvane le k dajanju nezavezujočega mnenja. Tudi v SDS vztrajajo pri svojem predlogu o obveznem soglasju dveh tretjin občin na območju, na katerem bi se ustanovila pokrajina. **M. P.**

Mesec dni po vstopu Slovenije v Evropsko unijo so udeleženci šestega posveta o prihodnosti Slovenije opozorili na demokratični deficit v Sloveniji. Skoraj hkrati pa so na letošnjih politoloških dnevih v Portorožu udeleženci razpravljali o demokratičnem deficitu v Evropski uniji.

Oba posveta sta tako razgalila popačeno slovensko demokracijo. Medtem ko je bila pozornost slovenske družboslovne elite usmerjena v Evropo, torej ven iz Slovenije, so v

Fotografije: Dane Kostric

Popačena demokracija

okviru pogovorov o prihodnosti Slovenije za isto mizo sedli predstavniki oblasti, opozicije in civilne družbe ter se lotili problema demokratičnosti slovenske države. Da je razprava o tem zelo potrebna za prihodnost Slovenije, je pokazala nova izredna seja državnega zbora, na kateri so znova razpravljali o korupciji in drugih tranzicijskih nepravilnostih, znova pa je bila – ob obstrukciji glasovanja s strani opozicije – zavrnjena že četrta pobuda za referendum o sistemskem zakonu o "izbrisanih".

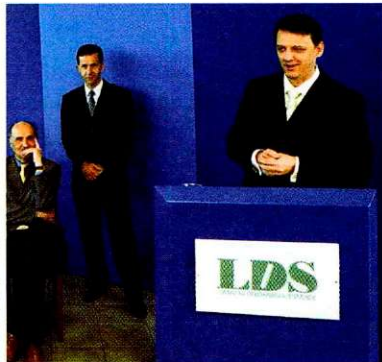
Povožena civilna družba

Vprašanje kakovosti slovenske demokracije se vleče tako rekoč še iz časov, preden je ta sploh nastala. Pr-

vočno se je o njenih težavah govorilo kot o "otroških boleznih mlade slovenske demokracije". Toda skoraj petnajst let po uvedbi formalne demokracije in po vstopu v Evropsko unijo bi bilo otročje in naivno govoriti o otroških boleznih, saj gre za namerne vzdrževane nepravilnosti, ki kljub pozivom mnogih moralnih avtoritet civilne družbe (1997 Ura evropske resnice za Slovenijo, 1999 Majniška izjava, 2006 številka Nove revije z naslovom Sproščena Slovenija, 2003 državljanska pobuda Nekaj je treba storiti) še danes niso odpravljene. Omenjene napake se nanašajo na vsebinske vidike demokracije, kot je na primer svoboda tiska, finančni nadzor in preprečeva-

nje neformalnih finančno-političnih povezav, prek katerih so se okoriščali posamezniki in stranke na oblasti. Da so opozorila civilne družbe na mestu, smo se lahko prepričali ob vsakokratnem odzivu medijskega aparata, ki je vedno znova povozil vsa prizadevanja civilne družbe, njene glavne nosilce pa ožigosal za desničarske politikante z bolnimi ambicijami. S tem pa se je oblast skupaj z mediji in s svojimi privrženci iz "preproste raje" (tisti, ki avtomatično reagirajo proti vsemu, kar je kritično do vladajočih LDS in ZL) pravzaprav izdala, kot se je izdala vladajoča kolicija ob odstopu Andreja Bajuka z mesta predsednika parlamentarne komisije za nadzor proračuna in jav-

nih financ, ko je predlagal ukrepe proti korupciji. Tedaj je namreč vladajoča večina njegove ukrepe gladko zavrnila in s tem simbolno pokazala, da so sumi opozicije o finančnih nečednostih oblasti upravičeni. Opozicijski upor ostaja še pravzaprav edino orožje za boj proti virtualni "zgodbi o uspehu", kajti civilna družba se je, kot ugotavljajo nekateri, zaradi posmeha in arogance oblastnega propagandnega aparata pasivizirala. S tem pa je nomenklatura dejansko dosegla to, kar je hotela – oslabiti civilno družbo in vse njene morebitne intervencije proti oblasti zreducirati na opozicijsko razkazovanje mišic. Vse to tudi kaže, da je oblastna aroganca in ignoranca

Milan Kučan se skupaj s Forumom 21 zadržuje v ozadju. Je vzrok razprava o korupciji, v katero so vpleteni nekateri njegovi simpatizerji?

Dr. France Bučar opozarja, da šepajo tudi formalni mehanizmi demokracije in ne samo vsebinski.

Anton Rop je na posvetu pri Drnovšku poskušal speljati razpravo na svoj mlin z obtožbami, da hočejo nekateri politiki biti sodniki.

Dr. Tine Hribar opozarja na problematičen odnos države do civilne družbe.

očitno preseglja prednost enega temeljnih postulatov demokracije, da je za demokratično državo potrebna močna in neodvisna civilna družba.

Med formo in vsebino

Kljub enotni oceni o šibkosti demokracije se je na posvetu o prihodnosti Slovenije pokazalo, da še vedno obstajajo razlike glede problematizacije vsebinskih in formalnih vidikov demokracije. Dr. France Bučar, ki je na posvetu zastopal tezo, da je največja slabost slovenske demokracije sodno varstvo pravic in obveznosti, je pred posvetom za Radio Slovenija dejal, da v Sloveniji niso izpolnjeni niti formalni pogoji demokracije, kar bi lahko pomenilo, da je vsebinska kriza demokracije še toliko večja. Dr. Tine Hribar, ki je še pred leti zastopal stališče, da je treba govoriti o demokraciji kot čisti formi, je tokrat govoril o problemu, ki je v tem članku že omenjen – o odnosu države do civilne družbe. Pri tem je opozoril na problematiko povojnih pobojev oz. označevanje grobišč zunajsodno pobitih, saj so zahteve glede ureditve tega vprašanja naletele na zid ignorance, ki ga ni mogla prebiti niti dokumentarna oddaja Dosje Zamolčani – moč preživetja. Zakonska ureditev grobišč tako še vedno ostaja utemeljena na laži in veliko vprašanje je, ali bo oblast (če se bo po volitvah še obdržala) ta problem uredila do junija prihodnjega leta, ko bodo na vrsti žalne slovesnosti ob 60. obletnici komunističnega genocida.

Šibka pravna država

Lakmusov papir kakovosti demokracije pa je tudi upoštevanje

načel pravne države (zlasti enakost pred zakonom in varstvo pravic), na kar je na pogovorih o prihodnosti Slovenije opozoril dr. Bučar. Parlamentarna razprava o klientelizmu, korupciji in pranju denarja je namreč pokazala na luknjasto in nasploh selektivno delovanje države, pri čemer je vidno vlogo odigrala tudi politična naveza na generalnem državnem tožilstvu oz. Zdenka Cerar, ki je bila za svoje zasluge nagrajena z ministrsko funkcijo, in razvpiti tožilec Gorazd Fišer, znan po svojem politično obarvanem sklepem govoru v zadevi Depala vas in zadržanju ovadbe zoper Draga Kosa, ki je pred nedavnim postal formalni "prvoborec" proti korupciji. Sodu je izbil dno tudi nedavni incident v vasi Krka, ko je eden od Romov ustrelil domačina. Tudi ta dogodek je resno opozorilo oblasti, da pravna država šepa tudi na "nižjem nivoju", torej na podeželju, kjer je nekaterim očitno dovoljeno več kot drugim. Verjetno je bilo to dejstvo vzrok, da mediji tokrat ogroženim vaščanom niti niso poskušali naprtiti ksenofobije ali celo sovraštva do Romov. Če je strpnost res eden od temeljev demokracije, kot je na posvetu o prihodnosti Slovenije dejal nekdanji ustavni sodnik dr. Peter Jambreč, potem je jasno, da slovenski demokraciji manjka eden glavnih temeljev, pri čemer je glavna žrtev (poleg Cerkve, ki jo je v zadnji Sobotni prilogi Dela znova ostro napadla Svetlana Makarovič) opozicija, proti kateri se oblast bojuje "z nestrpnostjo proti nestrpnosti".

Prihaja čas streznitve?

Od prihajajočih evrovolitev seveda še ne moremo pričakovati, da bodo zanesljivo napovedale izide jesen-

Državljske pobude civilne družbe od osamosvojitve naprej

1. **1994** – skupina intelektualcev iz kroga Nove revije 16. marca naslovi na predsednika države Milana Kučana zahtevo, naj obrazloži svoj govor v Novi Gorici glede "diskvalifikacije" in "likvidacije"; 25. marca 1994 sledi javna izjava Stališče, v kateri intelektualci in kulturni ustvarjalci opozorijo na problematične politične razmere in odnos oblasti do kulture;
2. **1996** – septembra podpisniki, večinoma iz kroga Nove revije, podpisajo izjavo Za pravno državo;
 - 1997** – 8. maja tega leta sledi izjava o problematiki t. i. španskega kompromisa, 9. julija pa še Ura evropske resnice za Slovenijo, ki doživi silovit medijski pogrom; 13. decembra podpisniki na javnost naslovijo Odgovor 97 kot opozorilo zaradi zavrnitve predloga resolucije o protipravnem delovanju komunističnega režima s strani državnega zbora;
3. **1998** – skupina intelektualcev podpiše memorandum o imenovanju kandidatov za slovenskega sodnika Evropskega sodišča za človekove pravice;
4. **1999** – izide 206. številka Nove revije z naslovom Sproščena Slovenija, maja intelektualci in kulturni ustvarjalci podpišejo Izjavo ob desetletnici Majniške deklaracije, z izjavo za večjo verodostojnost državnih institucij se na javnost obrne tudi komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci;
5. **2003** – civilna pobuda Nekaj je treba storiti, da bo v Sloveniji končno zaživela demokracija. Prva podpisana je nekdanja predsedniška kandidatka Barbara Brezigar. Civilno pobudo za vzpostavitev demokratičnega ravnotežja več mesecev predstavljajo v javnosti in tudi pri odgovornih državnih organih.

skih državnozbornskih volitev, kar je pričakovano glede na to, da veliko vlogo igrajo nosilci list. Zato je težko napovedati, ali bo tokrat napočil čas streznitve. Tudi če bo sedanja opozicija na volitvah zmagala in prevzela oblast, jo čaka zelo težavno delo, saj se utegne ponoviti črn scenarij iz časa Bajukove vlade, ko je morala le-ta poleg čiščenja podalpskega Avgijevega hleva in uveljavljanja svojega programa svoj čas posvečati tudi obrambi pred izjemno agresivnim "opozicijskim" medijskim aparatom. Ta še vedno deluje pod mentorstvom tranzicijskih velekaptalistov, združenih v Forumu 21, ki se je v zadnjem času, odkar potekajo raz-

prave o korupciji, umaknil nekoliko v ozadje in pobudo prepustil vidnejšim članom LDS (ob pomoči zveze borcev), ki so skušali tudi na posvetu o prihodnosti Slovenije vodo napeljati na svoj mlin z izgovori, da tako rekoč nobena demokracija ne deluje dobro. Izjava Antona Ropa, da bi "nekateri politiki radi ratali sodniki v tej državi", pa je več kot zgovoren dokaz, da se LDS ne boji toliko opozicije kakor same sebe. Toda odgovor na vprašanje, ali je bitka za slovensko (sicer močno popačeno) demokracijo res izgubljena, bo prineslo predvsem dogajanje po državnozbornskih volitvah letos jeseni.

Gasper Blažič

Pravosodna ministrica in nekdanja generalna državna tožilka Zdenka Cerar nosi precejšen del odgovornosti za krizo pravne države.

Nasilen spopad Romov z domačini v vasi Krka je pokazal, da pravna država v Sloveniji ne deluje.

Skoraj 60 let po komunističnih pobojih so njihove žrtve še vedno ožigosane kot "izdajalci", tudi po zasluzi lani sprejetega zakona o vojnih grobiščih.

Lopovščine pod Alpami

Škandali, afere, korupcija in klientelizem v Sloveniji so tolikšni, da močno spodjedajo temelje države, ki ima v prvem členu svoje ustave zapisano, da je demokratična. Vladajoča elita želi vse pometi pod preprogo, oškodovani pa ostajajo številni državljani.

“Slovenijo so v zadnjih letih pretresali številni škandali, od stečajev hranilnic, Slovenske investicijske banke (SIB) do Sigmie in Orionu,” so v svoji zahtevi za sklic izredne seje državnega zbora uvodoma zapisali poslanci iz vrst nekaterih opozicijskih strank. Svojo zahtevo za razpravo o problematiki korupcije, klientelizma in pranja denarja v povezavah med vlado, javnimi podjetji oziroma gospodarskimi družbami v večinski državni lasti ter politiki vladajočih strank v državi in problematika učinkovitosti državnih organov pri preprečevanju velikih goljufij in naklepnih ste-

čajev hranilnic so utemeljili v gradivu, ki obsega osemnajst strani. Zapisali so, da je lopovščina praviloma prišla na dan zaradi pritožb prizadetih, novinarskih raziskovanj ali vprašanj opozicije v parlamentu, vse velike afe-re zadnjega desetletja v Sloveniji pa imajo kar nekaj skupnih značilnosti. V malverzacije in lopovščine so bili praviloma vmešani posamezniki iz oblastne politike ali blizu nje, preiskovalni organi pa so se praviloma vključili v preiskavo šele po pritisku javnosti in opozicije. Tipičen tak primer je Slovenska investicijska banka (SIB). Pri vsem tem prizadeji oziroma oškodovanci praviloma niso dobili nazaj svojega premoženja ali pa je bila poprava škode omejena na ljudi z zvezami z oblastno politiko. Primer za to je Zbiljski gaj. Osumljeni korupcijskih ravnanj ali tisti, ki so se neposredno okoristili z lopovščinami, so praviloma obdržali tako pridobljeno premoženje. Pri vsem tem pa nobena velika lopovščina, odkrita v

zadnjih desetih letih, še ni doživela pravnomočnega sodnega epiloga, po katerem bi bili zanjo odgovorni tudi obsojeni. Poslanci so svoje trditve podkrepili s konkretnimi primeri.

Afera Rdeči križ

Skupina poslancev ugotavlja, da so bili v afero Rdeči križ (RK) neposredno vpleteni člani oblastnih strank, denar RK se je posojal brez meril, po osebnih in političnih zvezah, izplačevale so se tudi neupravičeno visoke plače in nagrade. Afera je močno škodovala ugledu humanitarnih organizacij v Slove-

niji. “Trajalo je mesece, da je prišlo do kadrovskega menjav v organizaciji. Nihče ni bil nikoli aretiran ali priprt. Preiskovalni postopek je bil začel z veliko zamudo. Sodnega epiloga še vedno ni nikjer na vidiku,” ugotavljajo poslanci. Pri tem dodajmo, da je bil Mirko Jelenič, generalni sekretar RK, celo kandidat ZLSD na državnih volitvah, hkrati pa mu je Milan Kučan podelil državno odlikovanje za delo na humanitarnem področju.

Afera Elan

Afera v zvezi z družbo Elan, to-

NLB je po ugotovitvah revizorjev informacijski sistem Sigma vsaj za 30 odstotkov preplačala. Marko Voljc se je umaknil z vodilnega mesta v NLB in odšel še na boljši položaj.

Novinarja Mira Petka so zaradi njegove pokončnosti skoraj ubili, tožilstvo pa se je zganilo šele na pritisk javnosti. Vprašanje pa je, ali bodo naročniki poskusa umora kdaj kaznovani.

Slovenska investicijska banka je likvidirana, v njej so ljubljanska gospodinjstva "izgubila" najmanj 3,5 milijarde tolarjev. Za toliko so obogatili posamezniki iz vrst LDS in ZLSD.

Nepravilnostim pri poslovanju mestne občine Ljubljana, kjer so glavno vlogo odigrale tri dame – Vika Potočnik, Danica Šimšič in Metka Tekavčič –, ni videti konca.

varno smuči iz Begunj, sega v leto 1990, ko je podjetje doživelo finančni zlom. Kriminalisti so vložili 29 kazenskih ovadb, med drugim zaradi suma zlorabe pooblastil, položaja in pravic odgovorne osebe, neupravičene uporabe ter ponarejanja in uničevanja poslovnih listin, povzročitve stečaja in suma dejanja goljufije. Nihče od odgovornih ni bil pravno močno obsojen na nepogojno zaporno kazen. "Sodnik Anton Šubic je eno od sodb namerno pisal toliko časa, da so potekli vsi zakonski roki, zadeva je zastarala. Nato se je z zadevo Elan ukvarjala parlamentarna preiskovalna komisija – vodil jo je Franc Pukšič –, ki je ugotovila, da je uprava (direktor Uroš Aljančič in finančni direktor Pavel Koder) prenesla kapital na obvodna (by-pass) podjetja," ugotavljajo poslanci. Pri tem spomnimo, da je imel Elan na avstrijskem Koroškem tudi tako imenovane črne bančne račune, iz katerih se je denar stekal tudi na račun centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije (CK ZKS), ki ga je takrat vodil Milan Kučan. V Demokraciji smo že konec leta 1996 objavili listino, s katero smo dokazali, da je Elan na račun CK ZKS nakazal nekaj manj kot pol milijona mark. Edini, ki mu je grozila zapor-

na kazen, je bil Pavel Koder, ki je leta 1993 v pogovoru za dnevnik Slovenec povedal, da je Elan nekaterim političnim veljakom podaril toliko smuči, da bi z njimi lahko zapolnili cesto med Begunjami in Beogradom. Ko je napovedal, da bo izdal knjigo, v kateri bo opisal vse, kar se je dogajalo v tem podjetju (finančnem "servisu" komunistične partije), je bil "rešen". Takratni sodnik Šubic (danes je odvetnik) je sodbo, po kateri je bil Koder obsojen na zaporno kazen, pisal kar osem mesecev (menda jo je "pozabil" v predalu mize), v tem času pa je potekel tudi absolutni zastaralni rok in sodba je "padla". Pavel Koder knjige kljub objubi, da bo izšla že leta 1996, do slej ni izdal, prav tako v časniku Slovenec kljub objubi ni objavil odlomkov iz nje. V povezavi z Elanom so bili oškodovani tudi državljani in varčevalci banke Les. Njihovi prihranki so izpuhteli podobno kot denar podjetja Elan. Poslanci so v svoji zahtevi zapisali, da je "oškodovanje presegalo več tisoč milijonov tolarjev, škoda pa varčevalcem ni bila nikoli povrnjena". Da bi oblasti zbrisale sledi, so Elan na dvomljiv način prodali hrvaškemu lastniku, nato pa so ga prek Slovenske razvojne družbe (SRD) odkupili nazaj. Po

vnovičnem nakupu Elana in sanaciji podjetja z državno pomočjo si je nova uprava Elana, ki jo je imenovala SRD (gre za vladno ustanovo), vodil pa jo je Uroš Korže, nekdanji direktor Sklada za razvoj, izgovorila nagrado v višini 1,4 milijarde tolarjev za prvi dve leti oziroma 3 milijarde tolarjev za štiri leta. Vlada si je ob takšni zlorabi javnih sredstev zatiskala oči, vladne institucije pa so odgovornost prelagale drugo na drugo.

Primer Petek

Zaradi svojega profesionalnega novinarskega dela in razkrivanja korokega gospodarskokriminalnega podzemlja je bil Miro Petek, novinar časnika Večer, konec februarja 2001 brutalno napaden in močno poškodovan. "Primer so na policiji in tožilstvu dolgo časa omalovaževali in šele po letu dni in selitvi s slovenjgraškega sodišča na mariborsko je bilo kaznivo dejanje povzročitve posebne hudih telesnih poškodb prekvalificirano v poskus umora. Pravzaprav je organe pregona k večji aktivnosti prisilila šele opozicija z napovedjo ustanovitve in aktivnim delom preiskovalne komisije ter večja angažiranost stanovskih kolegov Mira Petka, ki so zaprosili za pomoč mednarodno zvezo novinarjev," so

zapisali poslanci v svoji zahtevi. Po dolgi preiskavi je stekel sodni proces proti domnevnim izvajalcem poskusa umora, medtem ko proti naročnikom ni stekel še noben postopek.

Računski kolaps v NLB

V zadnjem času se je močno zapletlo tudi pri Novi ljubljanski banki (NLB). Do 1. julija 2003 so bile namreč vse banke primorane uvesti t. i. transakcijske račune. Medtem ko se je večina poslovnih bank na ta prehod temeljito pripravila, je NLB pod vodstvom Marka Voljčca v ta namen pri avstralskih prodajalcih "kupila" informacijski sistem, imenovan Sigma. Kmalu se je izkazalo, da je v NLB na področju vodenja osebnih in transakcijskih računov prišlo do pravega kolapsa. Revizijska družba Accenture, ki je na zahtevo nadzornega sveta revidirala ta sistem, je v svojem poročilu ocenila, da bi moral biti proračun informacijskega sistema Sigma, za katerega so do konca 2002 v NLB porabili več 18 milijard tolarjev, manjši za okoli 30 odstotkov. Kljub velikanskim stroškom sistem dolgo časa ni deloval, kar je povzročilo velike težave komitentom in službencem največje slovenske banke. "Kljub očitnemu sumu nevestnega poslovanja ter jasnim indicem kaznivih dejanj ni stekla nobena preiskava, predsednik uprave NLB pa je za 'nagrado' dobil celo višji položaj pri bančni skupini KBC, tretjinski lastnici NLB," so zapisali poslanci.

Nepravilnosti pri pediatrični kliniki

Več nepravilnosti je bilo v zadnjem času odkritih tudi pri graditvi nove pediatrične klinike. Biserka Marolt Meden, predsednica uprave Ustanove sklada za izgradnjo nove pediatrične klinike, in Srečo Kim, pod- >>>

Afera Rdeči kriz, ki je razkrila, da denar ni bil porabljen za humanitarne namene, še vedno nima epiloga. Mirko Jelenič, kandidat za poslanca ZLSD in nekdanji generalni sekretar RK ter Kučanov nagradjenec, za svoja dejanja še ni odgovarjal.

Zloglasna afera Elan je bila pometena pod preprogo, s prodajo družbe hrvaškim kupcem pa so se zabrisale vse sledi. SRD je nato Elan odkupila nazaj in na mesto predsednika uprave postavila Uroša Koržeta, ki danes od Elana zahteva več milijard tolarjev nagrade.

Prepletенost politike in gospodarstva se kaže tudi v primeru ljubljanskega podjetja Viator & Vektor, ki ga vodi Zdenko Pavček, član LDS. V tem podjetju so se v zadnjih letih zaposlili številni člani LDS, ki so morali skupaj z Viko Potočnikom zapustiti prostore županstva.

Večje neumnosti, kot si jo je na račun davkoplačevalcev privoščila vlada z nakupom letala falcon, skoraj ne more biti. Vendar za to doslej ni odgovarjal nihče. Tudi Mirko Bandelj, ki je vodil sporni nakup, je v aferi ostal "cel".

»jetnik, ki je bil hkrati tudi član sklada, sta, kot so razkrili novinarji tednika Mag, sklenila škodljivo depozitno pogodbo za posojilo na odpoklic. "Na sodišču je podan obtožni predlog zoper oba odgovorna, a sodnega epigola ni nikjer na vidiku. Vpletene so iste osebe kot pri aferi Rdeči križ," so zapisali poslanci v svoji zahtevi.

Viator & Vektor – nakup in prodaja Sistemske tehnike

Nepravilnosti so novinarji odkrili tudi pri prodaji 80-odstotnega deleža koroškega podjetja Sistemska tehnika. Vlada je državni delež Sistemske tehnike za samo 460 milijonov tolarjev prodala zasebnemu podjetju Viator & Vektor, čeprav naj bi bil delež vreden več kot milijardo tolarjev. Ta družba je nato 29-odstotni delež koroške družbe nemudoma prodala avstrijskemu podjetju Steyr, in to za bistveno višjo ceno. Prodaja je bila celo predvidena v nakupni pogodbi med ljubljanskim podjetjem in vlado. Poslanci ugotavljajo, da je via-

da edini donosen del slovenske vojaške industrije prodala podjetju, ki je povezano s politiki LDS in ZLSD ter drugimi vpletenimi v afero SIB. Po razkritju nepravilnosti je vlada naredila notranjo revizijo in javnosti sporočila, da je bilo s prodajo vse v redu. "Noben preiskovalni postopek ni stekel kljub očitnemu oškodovanju državnega premoženja," ugotavljajo poslanci. Spomnimo, da Viator & Vektor vodi Zdenko Pavček, ki je na zadnjih lokalnih volitvah na listi LDS kandidiral za mestnega svetnika v Ljubljani. V Demokraciji smo že pisali o tem, da so se posebno tesne vezi vodstva tega podjetja spletle z ljubljansko območno organizacijo LDS in nekdanjo ljubljansko županjo Viko Potočnik. Spomnimo še, da je Viator & Vektor sredi oktobra lani z ameriško korporacijo O'gara-Hess & Eisenhardt Armoring Company, ki je v pogodbnem razmerju s slovenskim ministrstvom za obrambo, podpisal pogodbo o servisiranju specialnih vojaških vozil hummer, kakršne uporablja Slovenska vojska. Pogodba se nanaša na servisiranje oziroma popravila vozil v garancijsem roku in tudi po preteku tega roka. Avgusta lani pa je Viator & Vektor kupil še ravensko železarsko podjetje Sistemska tehnika, ki je bila vse dotlej v lasti hčerinske družbe STO. Po nekaterih podatkih bo Viator s prodajo vozil valuk, te naj bi kupovalo slovensko obrambno ministrstvo, letno zaslužili 9 milijard tolarjev. S prodajo avstrijski družbi je tako del Sistemske tehnike posredno prešel v roke ameriških lastnikov, saj se avstrijska družba povezuje z ameriško orožarsko korporacijo General Dynamics. Pri tem spomnimo še na to, da bi moralo ministrstvo za obrambo za servisiranje

hummerjev izdati javni razpis. Po nekaterih podatkih tega ni bilo, čeprav naj bi vrednost pogodbenih del v naslednjih petih letih presejala 4 milijarde tolarjev. Zanimivo pri tem je, da se je v tej družbi zaposlilo kar nekaj kadrov iz vrst LDS, ki so morali oditi z županstva skupaj z Viko Potočnikom. Potočnikova pa je še vedno članica nadzornega sveta te družbe.

Slovenska investicijska banka

Svetniška skupina SDS je v začetku leta 2002 poslala številne prijave o oškodovanjih v SIB oziroma pri prodaji delnic SIB Energetiki. Na zahtevo opozicije je lani aprila in letos marca državni zbor opravil izredno sejo. Dodajmo, da je bila SIB že na samem začetku (leta 1990) ustanovljena kot politična banka z vidnimi člani ZLSD na čelu. Iz poslovne poročila o poslovanju banke v preteklih letih je razvidno, da je Javno podjetje Energetika ob nakupu banke delnice močno preplačalo, banka pa bi brez tovrstnega prevzema in svežega kapitala že takrat propadla. Za poslovanje banke so značilne še dvomljive terjatve in njihovi odpisi. Šele po pritisku opozicije in javnosti je stekla preiskava. Končala se je že konec leta 2003, ne da bi segla do tistih, ki so sporne odločitve sprejemali in vsi po vrsti spadajo med visoke sedanje ali nekdanje funkcionarje LDS in ZLSD. Šele pretekli teden je javnost izvedela, da so na Okrajno sodišče v Ljubljani vložene prve obtožnice, zoper prokurista Igorja Pogačarja pa teče preiskava. Kljub temu je treba dodati, da nobeno od navedenih dejanj ni takšno, da bi bili domnevni povzročitelji nezakonitosti lahko pravnomočno kaznovani s kaznijo, ki bi bila večja, kot je kazen za t. i. kurje tatove.

Nezakonitosti v MOL

Nepravilnostim pri poslovanju mestne občine Ljubljana (MOL) kar ni videti konca. Po aferi SIB so revizorji revizorske hiše Deloitte & Touche pri pregledu poslovanja MOL ugotovili še za 5,6 milijarde tolarjev oškodovanj. V le nekaj letih so bila ljubljanska gospodinjstva tako oškodovana za najmanj 9,1 milijarde tolarjev. Opozicija v mestnem svetu je zato zahtevala odstop županje in razpustitev mestnega sveta ter predčasne volitve v Ljubljani. Menili so še, da je treba zamenjati večino načelnikov v mestni upravi in sprožiti kazenske postopke, vendar so bili pri svojih zahtevah neuspešni. Če upoštevamo, da znaša obseg mestnega proračuna dobrih 52 milijard tolarjev, je oškodovanje v višini skoraj 10 odstotkov letnega obsega proračuna. Pri tem je pomemben podatek, da je MOL v letu 2002 najela kar za 29,9 milijarde tolarjev posojil, financirala pa jih je banka SKB. Cvetka Selšek, predsednica uprave te banke, je svetnica LDS v mestnem svetu. Obseg proračunskih odhodkov MOL od 2000 do 2003 se je povečal kar za 44 odstotkov (na državni ravni za 38 odstotkov). Opozicija v mestnem svetu iz vrst SDS opozarja, da temeljita proračuna MOL za leti 2003 in 2004 v najmanj 50 odstotkih na napačnih predpostavkah. Glavne nepravilnosti poleg mestne uprave so bile storjene še v javnem podjetju Vodovod – Kanalizacija (VO-KA), v vodstvu družbe Holding, d. o. o., Ljubljana in v Javnem stanovanjskem skladu. Večinska lastnica vseh teh družb je mestna občina Ljubljana. Vrednostno med največje oškodovanje v letu 2002 sodi dokapitalizacija Gospodarskega razstavišča. Šlo je za t. i. brezplačni prenos delnic

Slava Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Afera Orion in Pay Consulting je poniknila. Vodstvo je namreč tesno povezano z vladajočimi iz vrst LDS in ZLSD.

Liberalna demokracija je bila zelo aktivna pri poslovanju HKS Sicura, Andrej Sever pa je bil tesen prijatelj nekaterih vodilnih iz te stranke.

Monopolna Zavarovalnica Triglav, pri kateri je zavarovana večina državnega premoženja, je zlata jama za elito iz vrst LDS in ZLSD. Nada Klemencič in Jože Lenič sta podaljšana roka omenjenih strank.

Ljubljanskih mlekarin na Gospodarsko razstavišče, katerega direktor je bil Igor Omerza, član LDS in zdajšnji podžupan MOL. Odgovornosti, so prepričani v mestnem odboru SDS, pa ne nosi le prejšnja županja Vika Potočnik, ampak tudi vodje služb in sedanja županja Simšičeva, ki tega ni odpravila, nepravilnosti pa je zaslediti tudi v njenem mandatu. Po ugotovljenih neopravičnostih ni stekla nobena preiskava, prav tako ni bila vložena nobena ovadba s strani tožilstva, odgovorni za nezakonito delovanje skoraj v celoti še naprej opravljajo svoje funkcije.

Afera Orion

Tudi na afero Orion so opozorili novinarji, nato pa so poslanci marca letos na zahtevo opozicije opravili izredno sejo. Analiza dogodkov v povezanih družbah Orion in Pay Consulting kaže, da sta družbi v preteklih letih kršili slovenske predpise in da obstaja utemeljen sum velike davčne utaje. Osnova afere so goljufiga oderuška posojila, s katerimi so bili posojilojemalci pripeljeni na rob eksistence, in nenavadni posli nekaterih notarjev. Po mnenju pravnih strokovnjakov so se opravljali tudi mnogi navidezni posli. Z družbo Orion je sodelovala tudi vladajoča LDS (najem avtomobilov). Preiskava je stekla z veliko zamudo, preiskovalci pa so ob zapoznelih hišnih preiskavah ugotovili, da je bilo veliko dokumentacije odnesene v tujino.

Letalo falcon

Afero pri nakupu vladnega letala znamke falcon so pred javnostjo razgalili novinarji. Razkritja so pokazala, da je vlada z nakupom prerazkošnega vladnega letala falcon 2000 oškodovala državni proračun za veliko

vsoto. Nakup razkošnega letala je bila zgrešena investicija, kar je priznala tudi vlada, ki je potem dala letalo v najem za 125 tisoč dolarjev na mesec. Izračuni neodvisnih ekonomskih strokovnjakov kažejo, da je bila tudi najemna pogodba sklenjena v škodo davkoplačevalcev. Odgovornosti za zgrešeno investicijo ni prevzel nihče, nobena preiskava ni stekla niti v zvezi s sumi o sporni oddaji letala v najem.

Afera Zbiljski gaj

V aferi Zbiljski gaj, ki so jo novinarjem in opoziciji razkrili prizadeti, je neznano kam izginila večina od desetih milijard tolarjev, za kolikor naj bi upniki prijavi terjatev v stečajnem postopku Meblesa. Kriminalisti raziskujejo, kam so izginile kupnine za stanovanja, s katerimi bi morala investitorja vračati posojila. Kupci stanovanj so bili opeharjeni in brez pravnega varstva države, razen nekaj izjem, ki so blizu vladajoči garnituri. Septembra lani so bile podane kazenske ovadbe zaradi zlorabe položaja zoper nekdanje vodstvo Meblesa IMS in nekdanje vodstvo Doma starejših občanov v Medvodah. Kljub vladnim obljubam se reševanje problema ne premakne nikamor.

Nepravilnosti v Zavarovalnici Triglav

Člani vodstva monopolne Zavarovalnice Triglav, pri kateri je zavarovana večina državnega premoženja, so se odločili, da bodo sami sebi prodali deleže Zavarovalnice Triglav. Nato so leta 2002 delno prodali svoje deleže, odkupil jih je DU Triglav. Cena naj bi dosegla 11-kratnik nominalne prvotne cene oz. po nekaterih informacijah kar 22-kratnik. Predsednici uprave so v Zavarovalnici Triglav, potem ko so jo

skupaj s članom uprave razrešili, podarili odpravnino v višini 54 milijonov. Ostal ji je tudi znaten lastniški delež, ki prav tako prinaša milijonske dividende. Po dolgem oklevanju in čakanju so bile podane kazenske ovadbe zoper predsednico uprave zaradi suma gospodarskega kriminala. Postopek pa se doslej ni premaknil nikamor. Zavarovalnico od 1. decembra lani vodi Jože Lenič, kader LDS, ki je bil na to mesto imenovan brez javnega razpisa, zelo pa se je zapletalo pri pridobitvi licence. To bi Leniču morala podeliti Agencija za zavarovalni nadzor. Jurij Gorisšek, direktor agencije in predsednik senata, se je temu zaradi Leničevega pomanjkanja ustreznih delovnih izkušenj za opravljanje tega vodstvega dela uprl in odstopil s tega mesta. Vlada je za predsednika senata imenovala drugega člana in Lenič je licenco nemudoma pridobil.

Afera stečajni upravitelji

Po pritožbah oškodovancev je stekla kriminalistična preiskava, povezana s 785 milijonov tolarjev vrednim finančnim skandalom, ki so ga povzročili štirje mariborski stečajni upravitelji. Ti so zasebnemu podjetju Pompe iz Maribora posojali denar iz stečajne mase propadlih mariborskih podjetij, sedaj pa tega denarja ne morejo izterjati. Pompetu so posodili okoli 800 milijonov tolarjev, denar je prišel med drugim iz Tama, Aerodroma Maribor, Gradisana in drugih. Danes Pompetovi dolgovi znašajo 3,9 milijarde tolarjev. Družba Pompe je vložila predlog za prisilno poravnavo. Preiskava je počasna, zaplemb nezakonito pridobljenega premoženja ni niti v preventivnem smislu, že tako oškodovani nekdanji delavci mariborskih podjetij izgubljajo še

možnost delnega poplčila neizplačanih plač iz stečajne mase.

Za konec

Poslanci opozicije ugotavljajo, da so bile predvsem po zaslugi preiskovalnih novinarjev odprte še številne druge gospodarskokriminalne in korupcijske zadeve, med katerimi je edino v primeru preiskave v Komunali Novo mesto nastal vtis, da se preiskovalni organi problema lotevajo z vso resnostjo in brez sumov političnega vpliva. "Česa podobnega ne moremo trditi za primere sumov korupcije pri preiskavi zlorab delitve avtoprevoznih dovolilnic, nakupu državnega stanovanja nekdanjega generalnega sekretarja LDS, lastnjenju BTC, operacijskih mizah v KC, aferi Šuštar itd. Prav tako niso dobile sodnega epiloga številne starejše gospodarskokriminalne ali finančnokriminalne afere (nekatero omenjamo posebej), ki so bile pretežno odkrite pri reviziji lastnjenja s strani nekdanje SDK, kajti oblastna naveza LDS - ZLSD je celo s spremembo kazensko procesne zakonodaje preko skrajševanja zastaralnih rokov za tovrstna kazniva dejanja onemogočila sodni razplet ter posledično tudi povrnitev škode oškodovancem. Tako so brez sodnega razpleta ali celo brez preiskave ostali primeri črpanja ogromnih sredstev iz bančne skupine LB, primer Primex, brežiški Hypoco, oškodovanje več kot 400 ljudi v primeru Cardo, oškodovanje tisočev v primeru DADAS, malverzacije, povezane z igralnico HIT, Metalka Commerce, Ona On, Optimizem, stečajni številnih hranilnic, Slovin, Smelt, Tam, Stanovanjski sklad, Videm Krško, nakup policijskega čolna in podobno," zatrjujejo opozicijski poslanci državnega zbora.

Vida Kocjan

Razbohoten klientelizem razjede gospodarsko moč države. Podatki kažejo, da vodstva v gospodarskih družbah, ki so v večinski javni lasti, nastavlja vladajoča politična elita.

Podobno je pri sestavi nadzornih svetov, kjer člani, ki predstavljajo interese kapitala, to je države, zastopajo izključno ljudje po merilih vladajočih političnih strank. Klientelizem se je v Sloveniji zelo razbohotil. Na to je že pred leti, še v funkciji predsednika LDS in predsednika vlade, opozoril Janez Dr-

Nadzor v okviru "družine"

novšek, sedanji predsednik države. Zaradi tega pojava je ogrožena enakopravnost in s tem normalno delovanje gospodarskih subjektov na trgu. Da je klientelizem nesprejemljiv, je Drnovšek ponovil tudi pretekli teden v pogovoru za radijsko postajo Trbovlje. Pri tem pa se predsednik države v pogovoru ni mogel postaviti na stran opozicije, kar je nedvomno razumljivo, saj je več kot dvanajst let vodil vladajočo LDS. To je vzel nekoliko v bran z opozorilom, da so pretiravanja škodljiva. "Če bi začeli kar po vrsti sumničati vse in ugotavljati, da je klientelizem že to, da se nekdo pozna ali je s kom v sorodstvu, je to nekorektno delovanje," je dejal Drnovšek. Zelo pomembno pri tem je, da se gradi zavest oziroma vrednota poštenega in korektnega delovanja ter medsebojnih odnosov. V delu opozicije pa že nekaj časa opozarjajo, da je nebrzdano in nepravilno ter nezasluzeno osebno bogatenje politikov, članov, simpatizerjev LDS in ZLSD ter njihovih sorodnikov omogočeno tudi s križnim članstvom v številnih nadzornih svetih v državnih in z njimi povezanih zasebnih podjetjih, kjer se izplačujejo velike sejnine in še večje nagrade. To je bil glavni motiv Antona Ropa, predsednika vlade, zaradi katerega je pred letom dni arogantno zavrnil zahtevo opozicije po vsaj tretjinski navzočnosti strokovnjakov, ki bi jih v nad-

zorne svete javnih podjetij predlagala opozicija, so prepričani v opoziciji. Pri tem so ponovili že večkrat zapisano trditev iz septembra 2003, ko je Marko Voljč, takratni predsednik Nove Ljubljanske banke, v pogovoru za poslovni dnevnik Finance dejal: "V letu 1998 sta nas v banki obiskala ministra Tone Rop in Igor Bavčar (oba tudi podpredsednika LDS) in nam predlagala, naj sprejmemo predlagano 30-odstotno znižanje plač, za katero se je zavzemal tedanji podpredsednik vlade Marjan Podobnik. Ko smo jih vprašali, kako naj to pokompenziramo, sta nam dejala: 'Fantje, znajдите se.' Povišali smo sejnine v nadzornih svetih hčerinskih bank ... (kjer so bili člani uprave NLB člani NS)."

Največji vpliv na sestavo nadzornih svetov (in postavitve predsednikov uprav državnih podjetij) je imel v zadnjem desetletju Gregor Golobčič. Vsi kadrovske primeri so se reševali na sestankih tajnikov vladajočih strank. Ti potekajo vsak torek (pred četrtkovo sejo vlade).

Nadzorniki – člani vladajočih političnih strank

Pregledali smo nekaj nadzornih svetov gospodarskih družb, ki so v večinski državni lasti ali pa so bila imena teh družb doslej večkrat povezana s poslovanjem posameznikov iz vrst vladajoče elite. Med največjimi družbami, ki so v državni lasti, je nedvomno Telekom. Nadzorni svet družbe vodi "preverjeni" Leonardo F. Peklar, predsednik družbe Socius, javnost pa ga pozna tudi po tem, da je bil dolga leta predsednik nadzornega sveta Mure, tovarne oblačil iz Murske Sobote, družbe, ki ji je bila vlada na račun davkoplačevalcev primorana pomagati z 10 milijardami tolarjev, hkrati pa so se odkrile veli-

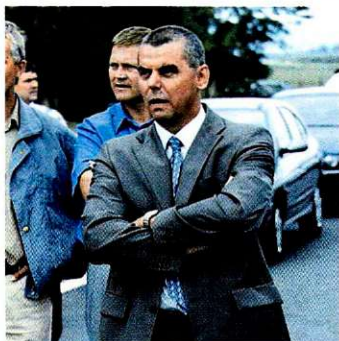

Zvonko Ivanušič je član najmanj treh nadzornih svetov. Poznavalci pravijo, da je tako zato, ker se je uprli Andreju Bajuku in v času ministirovanja (leta 2000) vodil politiko, kot mu jo je na finančnem področju narekovala takrat opozicijska LDS.

ke nepravilnosti v poslovanju nemške Murine podružnice. Prav zaradi teh odkritij je Peklar nato odstopil kot predsednik nadzornega sveta, saj po njegovih besedah menda s spornim poslovanjem te podružnice ni bil seznanjen. Poleg Peklarja je vlada kot predstavnike kapitala v Telekomu imenovala še Ivana Bergoča, Sandija Česka (najbogatejšega Slovenca in direktorja številnih zasebnih podjetij) in Franja Bobinca, predsednika uprave Gorenja. Zanimiva je tudi sestava nadzornega sveta Zavarovalnice Triglav, ki je prav tako v večinski državni lasti. Imena nedvomno povedo, da niti eden izmed njih ni član ali simpatizer katere izmed opozicijskih političnih strank. Eden redkih (ali celo edini), ki se pojavlja na seznamih članov nadzornih svetov, je Zvonko Ivanušič, član SLS in nekdanji minister za finance. Po nam dostopnih podatkih je član nadzornega sveta NLB, član Darsa in predsednik nadzornega sveta Zavarovalnice Maribor. Odmislimo na tem mestu, da je bila SLS članica vladajoče koalicije, in spomnimo, da si je Ivanušič pridobil velike simpatije vladajoče elite, ko se je leta 2000 kot minister javno uprli Andreju Bajuku, predsedniku vlade. Za članstvo v nadzornih svetih je značilno še to, da so predsedniki uprav posameznih družb pogosto člani ali predsedniki poslovnih bank, pri katerih

Opozorila predsednika države

Janez Drnovšek je pretekli teden v pogovoru za Radio Trbovlje (prenašale so ga tudi članice četrte radijske mreže) dejal, da je klientelizem nesprejemljiv, in dodal, da do njega laže pride v majhni družbi, kot je Slovenija, vendar je zato še bolj nesprejemljiv. Po njegovem mnenju je pomembna tudi prava mera nadzora, zlasti pri zavesti, vrednotah in poštenosti ter tudi korektnosti delovanja. Razlike v tržnem sistemu so po njegovem prepričanju sicer nujne, vendar je težava, če so prevelike. Še večji problem pa je, če ljudje dobijo občutek, da razlike v dohodkih niso odvisne od dela ali dejanskega uspeha in podjetnosti. V tem primeru država in demokracija ne delujeta dobro, zato je treba najti korekcijske mehanizme in načine, kako to popraviti.

Nekdanji prvi človek javnega podjetja Telekom Peter Tevž zaseda mesto predsednika nadzornega sveta Darsa, družbe, ki ima veliko finančno moč.

Roman Glaser, predsednik uprave Perutnine Ptuj in član Kučanovega Forumu 21, je predsednik uprave Probanke, s katero družba, ki jo vodi, sodeluje.

imajo njihove družbe odprte transakcijske račune, in obratno. Marko Voljč je bil na primer dolga leta predsednik nadzornega sveta v družbi Gorenje, Jože Stanič, predsednik Gorenjeve uprave, pa član nadzornega sveta NLB. Poleg politične pripadnosti gre tu še za neustrezno gospodarsko veriženje, kakršnega nikjer v razvitem poslovnem svetu ne pozna. Vendar je to že druga zgodba.

Kritični pogled opozicije

Nekaj poudarkov iz zahteve dela opozicije na temo sodelovanja vla-

dajočih politikov z nekaterimi podjetji, ki so v večinski državni lasti:

Gregor Golobič, predsednik sveta LDS in nekdanji generalni sekretar iste stranke, je bil kot glavni kadrovnik največje vladne stranke in vladne koalicije skupaj z Antonom Rompom, nekdanjim podpredsednikom LDS, finančnim ministrom in sedanjim predsednikom vlade, desetletje v odločujočem položaju, ko so za članke nadzornih svetov in uprav v javnih podjetjih postavljali svoje ljudi.

Pod krinko t. i. strokovnosti se je v desetletju spleta mreža političnih, osebnih in sorodstvenih povezav, ki popolnoma obvladujejo vsa monopolna in nekatera najdonosnejša javna podjetja v večinski državni lasti. Ta podjetja, vodena ali popolnoma nadzorovana s strani politikov vladajoče koalicije, velike posle delujejo zasebnim podjetjem, ki jih vodijo člani ali simpatizerji vodilnih politikov vladnih strank.

Nekaj primerov članstva v nadzornih svetih

ZAVAROVALNICA TRIGLAV: Milan Tomažević, predsednik; člani, ki zastopajo interese kapitala (države): Helena Bešter iz KAD, Anton Majzelj iz Mobitela, Branko Tomažič iz Hita, Boris Škapin, nekdanji uslužbenec Svetovne banke, Goran Bizjak z ministrstva za finance in predsednik upravnega odbora SOD, Vinko Gobec, predsednik Zveze društev upokojencev Slovenije

TELEKOM: predsednik Leonardo F. Peklar, predstavniki kapitala: Ivan Bergoč, Sandi Česko, Franjo Bobinac

POŠTA Slovenije: Henrik Peternelj, predsednik; člani (predstavniki kapitala): Mojca Novak, namestnica predsednika, Slavko Visenjak, Zoran Lešnik
NOVA LJUBLJANSKA BANKA: Anton Žunič, predsednik (državni sekretar na ministrstvu za finance), slovenski člani: Uroš Slavinec (predsednik uprave Heliosa), Zvonko Ivanušič (Pozavarovalnica Sava), Igor Kušar (SOD), Metka Tekavčič (profesorica na ekonomski fakulteti in predsednica OO ZLSD MOL)

GEOPLIN Ljubljana: Aleksander Mervar, predsednik (predsednik uprave TE-TOL Ljubljana in član LDS), Matjaž Janežič, namestnik (Petrol); člani: Iztok Bajda, (Petrol), Hrvoje Drašković, predsednik uprave JP Energetika in član ZLSD, Jože Funda (Salonit Anhovo), Jasna Kalšek (ministrstvo za okolje, prostor in energijo), Zdenko Kopriva (Ultra), Stane Pejovnik (profesor na fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo ter mestni svetnik LDS)

ABANKA Ljubljana: Vladimir Ursič, predsednik (Zavarovalnica Triglav), Igor Jenko, podpredsednik (Panim); člani: Sveto Kobal (od leta 1972 do 1976 guverner Banke Slovenije), Franc Košir (ZZZS), Dragiša Milosavljevič (Štajerski avtodom), Franc Florjančič (odvetnica Nataša Luša, Idrija), Srdan Tovornik (prokurist Hita)

NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR predsednik: Darko Tolar, namestnik Franjo Bobinac

BANKA KOPER: slovenski člani: Janko Kosmina, podpredsednik (Israbenz Koper), Marjan Babič (Luka Koper), Jožef Kranjc (Intereuropa)

PROBANKA Maribor: Roman Glaser, predsednik (predsednik uprave Perutnine Ptuj), Metod Zaplotnik, namestnik predsednika; člani: Milivoj Dolar, Drago Filipič, Peter Grujič, Stanislav Kramberger, Stanislav Špindler
DARS, d. d.: Peter Tevž, predsednik (nekdanji predsednik uprave družbe Telekom), Tomaž Vidic, namestnik predsednika (državni sekretar na ministrstvu za promet); člani: Helena Kamnar (državna sekretarka na ministrstvu za finance), Zvonko Ivanušič

GORENJE: Marko Voljč, predsednik, Tomaž Kuntarič, namestnik predsednika (zaposlen v KAD); člani, ki zastopajo interese kapitala: Bogdan Pušnik (lastnik borzno-posredniške družbe, ki sodeluje z Zavarovalnico Triglav, sodelovala je tudi pri nakupu in prodaji delnic SIB) in Igor Omerza (član LDS, podžupan MOL)

ZAVAROVALNICA MARIBOR: Zvonko Ivanušič, predsednik NS (Pozavarovalnica Sava), Drago Pišek, podpredsednik (Nova KBM, d. d.); člani: Borut Jezeršek (Pozavarovalnica Sava, d. d.), Matjaž Kovačič (Nova KBM, d. d.)

DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR: Dali Donlagić (predsednik), člani: Mojca Veljkovič, Jasna Kalšek

HOLDING SLOVENSkih ŽELEZARN: Djordje Žebeljan, predsednik (državni sekretar na ministrstvu za okolje), Ervin Kos, Pavle Župevc, Janez Keržan, Lucijan Rejec, Jasna Kalšek, Jože Voršič, Damjan Lah in Darinka Mravljak

Poleg tega sklepajo pretežno fiktivne ali pristranske pogodbe o poslovnem sodelovanju s posameznimi politikami, novinarji ali z njim povezanimi osebami. Najbolj tipična primera sta državni podjetji Telekom in Mobitel. Državna podjetja, ki jih obvladujejo politiki vladajoče koali-

cije, mnogokrat sponzorirajo vrhun-
ske športnike, njihove klube, zveze, trenerje, selektorje in posamične nastope ali odprave, ti pa v zameno potem kandidirajo na listi LDS (npr. Mima Jaušovec) ali nastopajo v njihovih volilnih reklamah (npr. Tomaž Humar).
Vida Kocjan

Sestava delniške družbe Telekom, ki je v 63-odstotni državni lasti, pove vse. 5 takšnimi nadzorniki vladajoča elita nedvomno obvladuje celoten sistem.

Če bi si tujec, naključni obiskovalec katerega od slovenskih mest, ogledoval samo imena ulic in trgov, bi bil precej zmeden. Ob vseh maršalih, cekajevcih ter revolucijah in revolucionarjih, ki s svojimi imeni krasijo ulice naših mest, bi se zaskrbljeno spraševal, ali se je naša država res odcepila od Jugoslavije in ali se je kakšen ostanek železne zavese obdržal na tem koščku Evrope.

Tito za vse čase

Da so bili še tisti nujni koraki, ki so bili prehojeni po osamosvojitvi, zelo počasni, pričajo težave pri preimenovanju (oz. vrnitvi prejšnjega imena) krajev in posameznih ulic. Kaj vse je še ostalo nekaterim v spomin na čas privilegijev, drugim v opomin, da se nismo prav dosti oddaljili od tedanjega razmišljanja!

Papež do nadaljnjega brez ulice?

Tako so mnogi protestirali, ko je leta 1998 Zrinjskega ulica v Ljubljani dobila ime po papežu Janezu Pavlu II. Verjetno noben razumen sogovorec ne bo oporekal, da je sedanji papež bistveno bolj in pozitivno zaznamoval slovensko zgodovino, posebej kar se tiče njenega mednarodnega priznanja (da ne omenjamo papeževih obiskov), kot pa kak hrvaški fevdalec. Zdaj pa dr. Darko Štrajn, predsednik komisije za poimenovanja naselij in ulic, napoveduje vnovične spremembe. Prebivalci omenjene ulice se niso praktično nikdar sprijaznili z novim imenom, ki je bilo vendarle zakonito sprejeto, in tako niso dopustili zamenjave uličnih oznak niti niso uredili osebnih dokumentov. Za njihovo trmo jih je Štrajn na koncu nagradil, tako da bodo papeževi ulici povrnili prejšnje ime, Janezu Pavlu pa naj bi

kot "odškodnino" namenili novo cesto, ki bo speljana mimo Žal.

Jesenice Jeseničanom

Nekaj pa se kljub glasnemu nasprotovanju nekaterih vendarle premika na bolje. Na Jesenicah je občinski svet januarja izglasoval predlog o preimenovanju nekaterih ulic. A to očitno mnogim ni bilo pogodu. Župan Boris Bregant je zato ustanovil posebno komisijo, ki naj bi preučila možnosti in, posledice omenjenega preimenovanja. V bistvu gre za preimenovanje glavne jeseniške ceste, ki nosi ime po maršalu Titu (zadnje čase je nekdanji prvi mož Jugoslavije deležen neslutene priljubljenosti),

ter Ceste revolucije in Ceste Borisa Kidriča. Pobudo za preimenovanje so dali trije jeseniški občinski svetniki: Tilka Klinar (SLS), Andrej Černe in Roman Savinšek (SDS). Izmed trojice je bila medijsko najbolj izpostavljena (da ne rečemo metaforično linčana) Klinarjeva, a nam je kljub temu pojasnila svoja stališča.

Predlog o preimenovanju je bil na seji občinskega sveta potrjen s precejšnjo večino. "Zatikati se je začelo, potem ko je župan imenoval komisijo," nam je razložila. V njej so tako predstavniki strank kot strokovnjaki. "Smo na mrtvi točki, ker še vedno stojimo na dveh bregovih." V komisiji je namreč strankarska zastopanost v drugač-

nem razmerju kot v občinskem svetu; vsaka stranka ima v komisiji po en glas.

Na zadnji seji so se odločili, da bodo glasovali o vsakem preimenovanju posebej. Za Klinarjevo je ključno pomanjkanje splošnih kriterijev, po katerih bi se ravnali pri vsakem prihodnjem (pre)imenovanju.

Glavni argument nasprotnikov preimenovanja so stroški, ki bi pri tem nastali. Klinarjeva to dejstvo sicer razume, toda preimenovanja so potekala tudi v težjih gospodarskih razmerah, pa se je vendarle vse izšlo. "Predlagali smo preimenovanje v tem trenutku, ker bo veliko ljudi menjalo dokumente zaradi vstopa v EU, in smo bili mnenja, da bodo na ta

Kardeljev trg v Novi Gorici; za združeno listo je Titova desna roka imela več zaslug za Slovenijo kot Jože Pučnik.

Jeseničani so razdeljeni zaradi predloga preimenovanja Ceste maršala Tita, čeprav je primernih avtohtonih imen na pretek.

način stroški manjši." Pa tudi zamenjava dokumentov bi potekala postopno. Navsezadnje bo tisti, ki je za stvar, te stroške prezrl oziroma se bo strinjal s preimenovanjem."

Klinarjeva obžaluje potek dogodkov in zavlačevanje, saj trdi, da so imeli pobudniki domoljubne namene. Želja pobudnikov preimenovanja je bila, "da se Jesenice vrnejo Jeseničanom", kar bi dosegli z vpeljavo starih ledinskih imen in imen osebnosti iz jeseniške zgodovine. O primernih zamenjavah za obstoječa imena nam je Klinarjeva še dejala, da se je Cesta maršala Tita prej imenovala Gospodsvetska, in to ne le enkrat. Poleg tega je "na Jesenicah veliko imen, ki so zaznamovala tamkajšnje zgodovino, in domačini se strinjamo, da bi ta ostala. Kolikor pa niso vezana na Jesenice in Jeseničane, bi jih želeli zamenjati".

Anketa v Jeseniških novicah, po kateri naj bi domačini izrazili svoje nestrinjanje z zamenjavo obstoječih imen, je bila po mnenju mnogih zastavljena z negativnim predznakom, saj so bili v prvo vrsto postavljeni morebitni stroški preimenovanja. Na ta način se je vplivalo na javno mnenje, tako da ta čas tudi po mnenju Klinarjeve ozračje ni v prid njegovega predloga. Naša sogovornica pa je vendarle izrazila zadovoljstvo, saj je bila med nosilci plemenite zamisli, da bi med Jeseničane prinesli spravo. Očitki, ki so leteli na predlagatelje, so bili, da ne živijo na teh naslovih in da zato ne bodo imeli nobenih stroškov, posledično pa nimajo pravice vtikati se v te zadeve. Klinarjeva je nasprotno prepričana, da je to zadeva vseh občanov Jesenic. "Kakor npr. Bled ne pripada samo dvema ali trem vasem, ki ležijo tik ob jezeru, ampak pripada vsej občini oziroma Sloveniji, tako je Cesta maršala Tita stvar vseh občanov Jesenic."

Na očitke o ukvarjanju s preteklostjo pa Klinarjeva odgovarja: "Če bomo pozabili staro zgodovino, bomo kmalu pozabili še na mlajšo in pozabili svoje korenine."

Tudi Maistra "izbrisali"

Drugi pobudnik preimenovanja Andrej Černe nam je dejal, da od glasovanja na občinskem svetu v prid preimenovanja doživlja bolj ali manj prikrita napade, poleg tega v medijih pi-

šejo izrazito pristranski ljudje. Anketa, v kateri naj bi se bili prebivalci izrekli proti preimenovanju (sam župan je priznal, da je vzorec nereprezentativen), je bila po Černetovem mnenju zastavljena tako, da je tistemu, ki se je lotil statistične obdelave podatkov, postregla s tistim, kar je sam želel.

Izmed vseh protargumentov je po Černetovem prepričanju upravičeno le vprašanje stroškov. "Ko smo se 3. maja pogovarjali o tem, smo še imeli pred očmi, kako je avtobus 60 km stran na prireditev na tromejo peljal vsega dve osebi. Tudi to je strošek," je malo v šali rekel Černe.

Predlogov za preimenovanje je več, Černe pa "navija" za Karla Zoisa in Valvasorja. Pri tem nam je še dejal, da je tudi Rudolf Maister imel svojčas ulico na Jesenicah. Toda hiše v vzporednih ulicah so dobile nova imena in Maistrova je ostala brez hišnih števil, kar je po tedaj veljavni zakonodaji pomenilo izbris Maistrove ulice.

Pučnikov trg v Novi Gorici?

Jeseniški primer ni osamljen. V Novi Gorici je Jana Grbec v imenu svetniške skupine SDS na mestni svet naslovila javno pobudo za preimenovanje Trga Edvarda Kardelja in Kidričeve ulice. Po predlogu naj bi

Trg E. Kardelja postal Trg Jožeta Pučnika, Kidričeva pa Ulica sprave.

Pri SDS so spomnili, da sta imeni Kardelja in Kidriča izginiti iz naziva ljubljanske univerze oz. njene ekonomske fakultete. Nova Gorica pa še zmeraj časti oba komunistična veljaka, na katerih grozovitosti je spomnil tudi nedavni televizijski dokumentarec.

Po vložitvi pobude je v medijih prišlo do raziskav javnega mnenja, ki so pokazale, da si tudi občani želijo preimenovanja, čeprav bi se radi izognili politiziranju. Zato je svetniška skupina SDS umaknila predlog o Trgu Jožeta Pučnika, da ne bi ustvarjali razdora. Najverjetnejša predloga sta tako Mestni oz. Evropski trg. Zaradi domnevno visokih stroškov preimenovanja Kidričeve ulice, ene glavnih v mestu, pa je SDS pozneje umaknila predlog o njenem preimenovanju. Tako je zdaj na vrsti le Kardeljev trg. Pri SDS so prepričani, da jim pri tem nihče ne more očitati diskriminatornih stališč.

"Poimenovanje trga po E. Kardelju in ulice po B. Kidriču je slovenska zgodovinska dediščina," so zapisali predstavniki novogoriške združene liste, ki ostro nasprotuje preimenovanju, saj je zanjo NOB zgodovinsko in ne politično dejstvo. Pri ZL so tudi prepričani o urbanističnem raz-

cvetu mesta. Menijo, da z novimi poimenovanji ne gre hiteti, saj bodo "v prihodnjih letih mesto in ljudje v njem pridobili mnoge priložnosti, ko bodo s poimenovanjem novih ulic lahko počastili spomin na prizadevanja ljudi, ki so za Slovenijo odločilno prispevali v zadnjem obdobju", zato poimenovanje trga po Jožetu Pučniku lahko počaka, sprave pa "pravičniki" tako ali tako ne potrebujejo.

Režimski brlogi

Tako Jesenice kot še bolj Nova Gorica veljata za "rdeča", podobno kot Obala. Zato se ne čudimo, da so spremembe tu najtežje. Koper, slovensko okno v svet, se ponaša z glavnim trgovom v srednjeveškem jedru, ki ga krasijo stolna cerkev, nosi pa ime Titov. Kaj je zdaj večje nasilje nad zgodovino – brisanje maršalovega imena ali stigmatizacija več kot tisočletne zgodovine z imenom diktatorja? Titovega trga v Kopru se kot zvesti soborec drži Kidričeva ulica. Ena glavnih izolskih ulic pa se denimo ponaša z enim najbolj krvavih dogodkov svetovne zgodovine – oktobrsko revolucijo. Zaradi bližine Italije vse skupaj zveni še bolj anahronistično in podobno kot "Naš Tito" na Sabotinu spodbuja sovražstvo med evropskimi sosedi.

Mitja Volčanšek

Titov trg v Kopru je najbrž eden najslavnejših ostankov komunistične dediščine, ki ima pri nas številne oboževalce.

Ulica Janeza Pavla II. v Ljubljani je motila tako stanovalce kot predsednika komisije za poimenovanje ulic dr. Darka Štrajna.

Kidričeva ulica v Kopru: kakšno sporočilo zanamcem puščamo s takim in podobnim poimenovanjem glavnih ulic in trgov?

Pretekli teden so v prostorih Slovenske izseljenske matice (SIM) predstavili novo osrednjo revijo za Slovence po svetu.

Slaba popotnica reviji

Čeprav naj bi bilo temeljno poslanstvo revije združevati Slovence po svetu, je njen izid med izseljenskimi društvi sprožil veliko negotovanja in polemik. Vse od leta 1953 je za uradno revijo za Slovence po svetu veljala revija Rodna gruda, ki jo je od leta 1953 izdajala SIM. Ker je SIM po letu 2000 zašla v finančne težave, Rodna gruda pa je zaradi tega izhajala bodisi neredno, bodisi z veliko zamudo ali v obliki dvojnih števil, je bilo na tem področju treba nujno nekaj spremeniti. Tako je urad za Slovence po svetu tri društva in organizacije, ki se posvečajo Slovincem po svetu - SIM, Društvo Slovenija v svetu (SVS) in Slovenski svetovni kongres -, lani pozval, naj skupaj oblikujejo in izdajo novo osrednjo revijo, ki bo nadomestila Rodno grudo, vendar do dogovora ni prišlo. Zavirala naj bi ga prav SIM, ki je po besedah predsednika SVS Boštjana Kocmurja zavrnila vse njihove predloge o

tem, kako naj oblikujejo in izdajo novo revijo. "Predstavniki SIM so nasprotovali vsem našim predlogom in onemogočali dogovor o skupnem izdajanju revije, predvsem z namenom, da bi obdržali monopol pri njenem izdajanju," pravi Kocmur.

Intervencija generalga sekretariata vlade

Ker dogovora med organizacijami ni bilo, se je ministristvo za kulturo odločilo, da bo izdajatelja revije

izbralo na javnem razpisu. Na razpis, ki je bil v uradnem listu objavljen marca letos, se je prijavilo več ponudnikov, med njimi pa je strokovna komisija kot najprimernejšega kandidata za izdajanje nove revije izbrala Založbo Družina, ki bi novo reviji izdajala s pomočjo SVS. Tu pa se je zapletlo. Generalni sekretariat vlade je namreč priporočilo strokovne komisije obsel in za izdajatelja in oblikovalca nove revije izbral SIM. Kot razlog za

takšno odločitev so v generalnem sekretariatu vlade navedli dva zelo "zanimiva" argumenta. Tako so zapisali, da ponudba Družine ni primerna zato, ker stroški za izdajanje revije presegajo stroške, zapisane v razpisu, čeprav so bili ti v okviru, kot jih je navajal razpis. Še zanimivejši je drugi razlog. Zapisali so namreč, da Družina do zdaj še ni izdajala tovrstnega glasila, čeprav za ložba v okviru tednika Družina redno izdaja posebno izseljensko pri-

Predsednik Društva Slovenija v svetu Boštjan Kocmur meni, da Slovenska izseljenska matica ni primerna izdajateljica nove revije.

Peter Česnik obljublja kakovostno in politično nevtralno revijo. Čas bo pokazal, ali bo res tako.

Revija Slovenija.svet, nova skupna revija za Slovence po svetu, naj bi preseгла ideološko-politične ovire, ki delijo tudi Slovence po svetu.

logo, hkrati pa tudi mesečnik za izseljence Naša luč. Tudi zato predsednik SVS Boštjan Kocmur, ki je zoper takšno odločitev že protestiral na različnih institucijah, v zadnjih dneh sprašuje, čemu je bil sploh potreben razpis, če se je generalni sekretariat odločil, da bo končno odločitev sprejel mimo sklepa komisije. Prav tako mu ni jasno, kako je lahko sekretariat izbral ponudbo nekoga, ki že v preteklosti očitno ni bil sposoben izdajati tovrstne revije, kar je bil tudi temeljni razlog, da se je sploh pojavila potreba po novem izdajatelju revije. Kot pravi Kocmur, ki je zoper takšno odločitev že protestiral pri generalnem sekretariatu vlade in komisiji DZ za odnose s Slovenci po svetu, je razlog za takšno nerazumljivo in z vsako logiko sprto odločitev v dejstvu, da skuša SIM, ki je od nekdaj veljala za levici naklonjeno izseljensko organizacijo, s pomočjo ideoloških zvez v vladi in ministrstvu za kulturo (navsezadnje je predsednik SIM Sergij Pelhan, nekdanji minister ZL za kulturo) ohraniti svoj monopol pri izdajanju revije.

Zavajanje bralcev?

Kocmurja je pretekli teden, ko je videl vabilo, s katerim je SIM vabila na tiskovno konferenco ob predstavitvi nove revije, zbudilo še nekaj. Na vabilu piše, da se bo nova revija imenovala Slovenija.svet, kar je zelo identično imenu SVS (Društvo Slovenija v svetu). "Takšno ime je nesprejemljivo, saj bi lahko dajalo napačen vtis, da revijo izdaja naše društvo, s čimer bi zavajali bralce," pravi Kocmur. Na SIM vse Kocmurjeve očitke zavračajo. Kot nam je dejal član izvršnega sveta SIM Peter Česnik, so ime Slovenija.svet izbrali izključno zato, da bi že z naslovom pokazali, kakšna želi biti revija; to je kvalitetna in politično nevtralna revija, ki bo namenjena predvsem povezovanju in ne razdruževanju Slovencev po svetu.

Ali bo res tako, po prvi številki, ki res prinaša vsaj navidezno politično nevtralnost, seveda še ni mogoče sklepati. Več bodo povedale naslednje številke, ki bodo poleg omenjenega dale tudi odgovor na vprašanje, ali bo osrednja revija za Slovence po svetu sposobna preseči njihova večdesetletna nesoglasja.

Aleš Kocjan

ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke 22
 1412 KISOVEC
 tel.: 03 56 57 150
 fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- ◆ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ◆ bar sedmica
- ◆ lokalna televizija ETV
- ◆ trgovina EVJ Center
- ◆ elektroinstalacije
- ◆ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ◆ kabelsko komunikacijski sistemi
- ◆ grafitne ščetke
- ◆ tiskana vezja
- ◆ delovni stroji in nizke gradnje

zasavske glose

Smetnjak

"Z današnjim dnevom se verjetno končuje zgodba o medobčinski deponiji odpadkov Unično. Konec je takšen, kot je bil začetek. Ves čas se je odločalo mimo občinskega sveta Hrastnik in tudi konec je podoben. Medtem ko občinski svet odloča o ustanovitvi podjetja CERZO (Center za ravnanje z odpadki Zasavja), smo že prejeli vabilo za slovesno otvoritev. Torej nam ostane le, da vse predloge 'strokovnih služb' tudi sprejmemo," je na četrtkovi seji občinskega sveta Hrastnik, ko so obravnavali tudi gradivo za ustanovitev omenjenega javnega podjetja, dejala občinska svetnica Sanja Logar Bočko. Nadalje je poudarila, da je bila ves čas proti temu, da se regijsko odlagališče odpadkov gradi v Hrastniku, saj je Hrastnik že brez njega ena najbolj onesnaženih in nezdravih občin. Občani po njenem mnenju s komunalnim odlagališčem ne bodo dobili nič, razen bistveno večjega prometa skozi Hrastnik in Dol pri Hrastniku in mnogo višje cene komunalnih storitev, za nameček pa še smeti iz vseh sosednjih občin. Brez poročstva, da bodo smeti, ko bo odlagališče Unično polno, sprejeli v kateri izmed sosednjih občin.

Meni tudi, da bo novo podjetje Cerzo še eno monopolno podjetje, ki bo lahko navijalo cene po mili volji. "Plačevali pa bomo občani," je dejala Logar Bočkova. "Pri tem se bodo ustanovitelji podjetja še hvalili z novimi zaposlitvami, ne bodo pa povedali, da bomo vse to plačali občani z dražjimi komunalnimi odpadki. V torek bo pri nas minister Janez Kopač. Namesto da ga povabimo k odprtju deponije kot največje 'ekološke' pridobitve za občino Hrastnik, ga raje povabimo na sejo in povprašajmo o naši prihodnosti. Če bo naša občina ena sama deponija, obkrožena s sežigalnici odpadkov, nas čaka temna prihodnost. Ker bomo občani živeli v takšni občini, lahko zahtevamo rento. Če pa ni tako, kot navajamo, predlagamo ministru, naj proda svoj vikend v dolini Trente in si ga postavi v Hrastniku. V bližini Uničnega je gotovo nekaj primernih zemljišč. Imel bo mir, pa še prihranil bo."

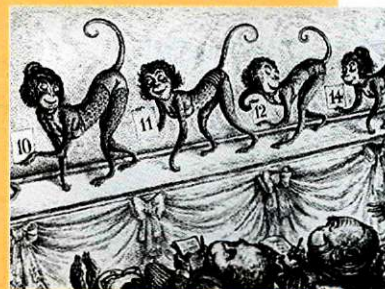
Na njeno izvajanje se je odzvala svetnica Jelka Markovič Grahek, po poklicu zdravnica, in menila, da bo škodljiv vpliv na okolje in zdravje zagotovo manjši, ko bo začela obratovati moderna deponija. Župan Miran Jerič je menil, da je veliko podatkov, ki jih je "natrosila" Sanja Logar Bočko, netočnih in da ne držijo. Kaj ni točno, kaj ne drži, ni pojasnil. Ni se strinjal, ker je Bočkova v svojem napisanem "referatu" opozarjala tudi na problematiko sežiganja odpadkov v trboveljski cementarni, proti čemur so dvignili svoj glas v sosednjih občinah, medtem ko hrastniški občinski svet o tem ni rekel še nobene. "O tem bomo govorili na naslednji seji, kar ti, Sanja, dobro veš. Takrat boš lahko povedala svoje mnenje tudi o sežigalnici," je dejal.

Kakor koli, seje občinskega sveta Hrastnik so čedalje zanimivejše pa tudi dolge.

Dobro jutro, dragi občani

V zagorskem občinskem svetu pa se ukvarjajo s povsem drugimi zadevami. Med drugim s tem, kako bodo Zagorjane zjutraj prebujali in jim zvečer voščili prijeten počitek. Kaj lahko se zgodi, da bo Zagorjane ob sedmih zjutraj prebujal ljubeci glas župana Matjaža. Lahko se celo zgodi, da nam bo njegov glas ob 22. uri voščil še lahko noč. Mogoče bo celo rekel, kako nas ima rad. Da nas ima rad, ne nazadnje dokazuje njegov boj proti trboveljski sežigalnici. Le zdi se, da je boj jalov, saj mu ne uspe prepričati strankarskega kolega okoljevarstvenega ministra Janeza Kopača, naj neha izdajati odločbe, kje in kakšne smeti lahko kurijo. Škoda.

Igor Gošte

Očiščena umetnina

V firenški Akademiji so končali s čiščenjem Michelangelovega Davida. Vrhunsko umetnino, težko 5.572 kilogramov in visoko 5,17 metra, so več kot poleta čistili s pomočjo zelo občutljivega postopka z destilirano vodo. Kip bo odslej vključen v izjemno natančno izdelan program nadzora in vzdrževanja, ki sloni na novih spoznanjih, doseženih v času dolgotrajne restavracije. Redni pregledi se bodo začeli po uradni proslavi, s katero se bodo 8. septembra spomnili 500. obletnice nastanka kipa.

Kitajsko igrišče za golf

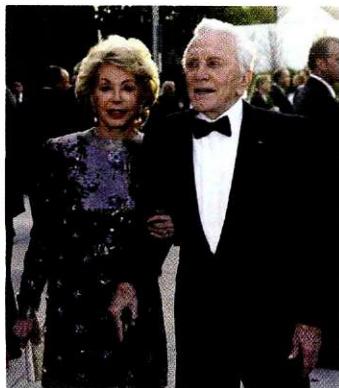
Kitajska ima največje igrišče za golf na svetu. Klub Mission Hills v Šenzenu v bližini Hongkonga je na prvem mestu med največjimi igrišči za golf zamenjal ameriški Pinehurst v zvezni državi Severna Karolina, s čimer se je vpisal tudi v Guinnessovo knjigo rekordov. Klub

združuje kar 10 igrišč z 18 luknjami. Zanimivo pri tem je, da se je golf na Kitajskem začel razvijati šele pred 20 leti, skupaj z gospodarsko rastjo.

Zlatoporočenca

Kirk in Anne Douglas sta se v Las Vegasu poročila leta 1954, pred kratkim pa sta praznovala 50. obletnico poroke. Na zlatoporočni slovesnosti se je zbralo 300 sorodnikov in prijateljev. Tradicionalna judovska ceremonija je bila v Greystone Mansionu na Beverly Hillisu. Par se je prvič poročil na prost dan, ki ga je Kirk Douglas dobil v času snemanja filma 20.000 milj pod morjem. Srečna zakonca sta se srečala v Parizu in se preselila v Las Vegas. Na zlati poroki sta bila tudi sin Peter z

ženo in štirimi otroki in Joel Douglas, eden od Kirkovih sinov iz njegovega prvega zakona. Druga dva sinova iz prvega zakona, igralca Eric in Michael, nista utegnila priti. Michael Douglas namreč spremlja soprogo Catherine Zeta-Jones, ki snema nov film v Evropi. Med ceremonijo je Kirk Douglas soprogi zapel pesem, ki jo je sam napisal in ji dal preprost naslov Prosim, ostani v ljubezni ob meni (Please Stay in Love with Me).

Rekorden dojenček

Mehičanka, 35-letna Blanca Rosa de Leon Garcia, je s carskim rezom rodila dečka, ki je ob rojstvu tehtal 6,067 kilograma, kar močno presega povprečno težo novorojenčka. To je sicer njen četrti otrok, prvi trije pa so ob rojstvu v povprečju tehtali približno 3,6 kilograma. Direktor mehiškega inštituta za zdravje je pri tem dejal, da je samo eden od 40.000 otrok ob rojstvu tako težak, kot je bil Pedro Garcia. Po podatkih iz Guinnessove knjige rekordov se je najtežji otrok rodil leta 1879. Deček, ki se je rodil v Ohio, je ob rojstvu tehtal 10,9 kilograma.

Muham se je maščeval

Neki kitajski poslovnež je iz maščevanja, ker so mu uničile posel, pobil na milijone muh. Hu Xilin se je proti žuželkam zarotil, potem ko mu je pred desetimi leti zaradi muhe, najdene v juhi med kosilom s pomembno stranko, v vodo padel posel v višini dobrih 20.000 evrov. Od takrat

ne pozna miru in je v desetletju pobil že 40 kilogramov muh oziroma okoli osem milijonov teh nadležnih žuželk. Pri tem se je naučil prepoznati 25 različnih mušjih vrst, izumil pa je tudi posebno lovilno napravo.

Ples na žeblih

Ker želi popularizirati tradicionalni indijski ples, se je neka Malezijka odločila, da ga bo odplesala na podlagi iz 10.000 žebļjev. 25-letna Mathevi je dejala, da je na dosedanjih treningih, ki so se začeli pred kakim mesecem dni, čutila hude bolečine, vendar se ne bo vdala. Tradicionalni indijski ples bharatanahijam, ki vključuje sedem plesov, bo

izvedla na podlagi iz žebļjev, dolgi 2,4 metra in široki 0,6 metra. Plesalka pravi, da želi narediti nekaj več, kot le plesati. Ples po žebļjih naj bi pomagal tudi pri širjenju priljubljenosti indijskega klasičnega plesa.

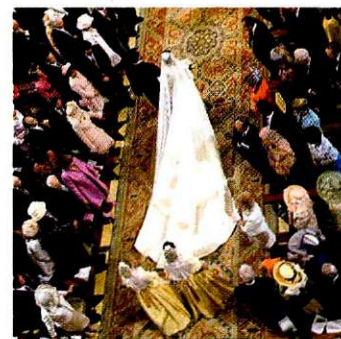
Dolg netopirjev let

Južno od Madrida so konec aprila našli majhnega netopirja, za katerega se je izkazalo, da je preletel kar 1.500 kilometrov. Na podlagi kovinskega obročka na netopirjevem krilu so namreč ugotovili, da so netopirja označili v nekem muzeju v nemškem Bonnu. Gre za drugo najdaljšo zapisano razdaljo, ki so jih kdaj preleteli netopirji. Najdenček je bil dehidriran in je tehtal le 9,5 grama, njegovo stanje pa je bilo kritično. Strokovnjakom je z veliko mero potrpljenja uspelo, da se je zdravstveno stanje samice izboljšalo, tako da sedaj tehta 19,5 grama. Da bi žival izpustili na prostost, bi

bilo po mnenju strokovnjakov preveč tvegano, saj netopir zagotovo ne bi preživel še enega tako dolgega poleta. Veterinarji se zato zavzemajo za možnost, da bi žival v posebni škatli v domovino prepeljali z letalom. Gre za vrsto netopirja, ki živi v gozdovih skoraj povsod po Evropi in doseže velikost do 6,8 centimetra.

Španska mladoporočenca

Španski prestolonaslednik Felipe in njegova Letizia, ki sta se poročila v Madridu, preživljata medene tedne v domovini. Za začetek sta se ustavila v slikovitem starem mestu Cuenca, ki leži približno 150 kilometrov vzhodno od španske prestolnice, obiskala pa naj bi še več drugih znamenitih krajev v Španiji. Poroka Felipeja z nekdanjo televizijsko voditeljico Letizio Ortiz pa ni izpolnila pričakovanj številnih Špancev, saj je minila brez pričakovanega blišča, slovesno razpoloženje pa je pokvaril dež. Številni so poroko kritizirali tudi zaradi tega, ker se je niso udeležili voditelji večine evropskih in latinskoameriških držav. Od držav članic Evropske zveze so bili na primer navzoči le trije predsedniki. Poroka je tudi povzročila diplomatski spor med Španijo in Iranom, saj se je Teheran pritožil, ker

so bili na slovesnost povabljeni člani družine nekdanjega iranskega šaha Reze Pahlavija. Španski časniki so se v dneh po poroki zgražali še nad dejstvom, da so Španci po poroki pokradli vso poročno dekoracijo v Madridu. Od 1,2 milijona rož, ki so jih v španski prestolnici posadili posebej za poroko stoletja, jih je dan kasneje

zmanjkalo 300.000. V baziliki nasproti železniške postaje Atocha, kjer je mlada nevesta odložila svoj poročni šopek, pa so celo razrezali rdečo preprogo, da bi si zagotovili spominček s poroke. Iz bazilike je izginila tudi vsa dekoracija, zato so jo zaprli za obiskovalce.

Ruska stvarnost

Rusi se čedalje redkeje odločajo za poroke, vse več pa je tudi tistih, ki niso še nikoli stopili pred maticarja. Med tistimi, ki se odločijo za ta korak, pa čedalje pogostejše prihaja do razvez. Kot je v svoji reportaži nedavno zapisal ruski dnevnik Izvestija, v Rusiji vsako leto na tisoč porok zabeležijo 800 razvez. Sociologi opozarjajo, da se izjemno hitro zmanjšuje število Rusov, ki so pripravljeni vstopiti v zakon, vse manj pa jih ima otroke. Po podatkih iz leta 1989 je bilo v Rusiji 36 milijonov otrok, starejših od 16 let, desetletje in pol kasneje pa jih je bilo samo še 23 milijonov. Podatki še kažejo, da se povečuje število družin brez otrok pa tudi število družin s samo

čin v sarajevskem naselju Pofalici ukradli vozilo ministra BiH za varnost Bariša Čolaka znamke audi A 6.

Stewardese v hlačah

Španske stewardese, ki delajo na hitrih vlakih, so končno dosegle, da bodo lahko v službi nosile tudi hlače. Od leta 1992 so bile primorane nositi samo krila, zaradi česar so pri jemanju prigrizkov iz vozičkov morale zavzeti nenaravne položaje in stiskati kolena, kar naj bi škodilo njihovemu zdravju. Zahtevale so udobje pri delu, saj menijo, da niso okrasek na vlaku. O tožbi je razpravljalo tudi vrhovo

sodišče in razsodilo, da ne gre za kršitev temeljnih pravic, zato podjetje lahko določa garderobo svojih zaposlenih. Ministrica za infrastrukturo Magdalena Alvarez pa je nato sporočila, da bo odslej dovoljena tudi nošnja hlač. Kot je pojasnila, imajo stewardese pravico, da jih drugi ne opazujejo samo zato, ker so ženske.

Nov šerpin rekord

Himalajski šerpa je postavil nov rekord v hitrosti osvojitve vrha najvišje gore sveta Mount Everest. 26-letni Pemba Dorjee je za odpravo iz baze na višini 5300 metrov do vrha na 8848 metrih, do kamor alpinisti običajno potrebujejo okoli štiri dni, potreboval le osem ur in deset minut. Dorjee je lani isto razdaljo preplezal v prav tako rekordnem času 12 ur in 45 minut, a ga je že tri dni pozneje premagal drugi šerpa Lakpa Gyelu, ki je pot prehodil v desetih urah in 56 minutah. Pemba Dorjee je pred časom dejal, da je ob lanskem vzponu precej časa izgubil zaradi slabšega poznavanja poti, saj je takrat prvič plezal po nepalski strani. Pred dvema letoma je omenjeni šerpa vrh do-

segel tudi s severne strani, ki je na ozemlju Tibeta. Šerpa je napovedal tudi postavitev novih rekordov v času, preživetem na vrhu Mt. Everesta, in v času, porabljenem za prečkanje gore – z začetkom v Nepalju in spustom v Tibet. Sedanji rekord v preživetju na vrhu strehe sveta je 22 ur, vendar večina alpinistov zaradi izjemno nizkih temperatur in močnega vetra goru zapusti že po dobre pol ure.

Italijanska korupcijska afera

Italijanska finančna policija je zaradi vpletenosti v korupcijo ovadila več kot sto uslužbencev italijanske podružnice drugega največjega farmacevtskega koncerna na svetu GlaxoSmithKline in 4.440 italijanskih zdravnikov pa tudi lekarnarjev in vodij zdravstvenih zavarovalnic. Državno tožilstvo v Veroni je po dveletni pre-

iskavi več tisoč italijanskih zdravnikov, ki so sicer javni uslužbenci, obtožilo, da so od omenjenega koncerna sprejemali podkupnine, v zameno pa pacientom predpisovali njegova zdravila. V afero je vpletenih tudi 60 vidnih onkologov, tudi direktorjev klinik. Obstaja možnost, da bi država lahko ugotovila, da so omenjeni obtoženci zaradi morebitne izbire dražjih zdravil oškodovali državno blagajno. Britanski koncern sicer ni edini, ki je v Italiji vpleten v tovrstno afero, medtem ko so čedalje bolj vroče polemike o previsokih cenah zdravil, ki gredo na škodo pacientov in zdravstvene blagajne. Za zdravila so namreč marca letos v Italiji namenili za 16 odstotkov več denarja kot marca la-

ni, cene zdravil, ki jih predpisujejo, pa so veliko višje kot npr. v sosednji Franciji. Med preiskavo je finančna policija preiskala 134 lekarn in bolnišnic v 94 italijanskih mestih.

Eltonove štipendije

Britanski pevec Elton John je štirim bodočim študentom Kraljeve glasbene akademije, katere štipendist je bil pred tridesetimi leti tudi sam, izročil štipendije. Pevec je pobudnik sklada, iz katerega se štipendirajo mladi, nadarjeni glasbeniki iz revnih družin. Elton John je imel v Kraljevi operi gala koncert, s pomočjo katerega je zbral denar, potreben za štipendije. Višina štipendij se giblje med 1.000 in 10.000 funti. John je dobil štipendijo pri enajstih letih, akademijo pa je obiskoval šest let.

enim otrokom. Slednjih je okoli 65 odstotkov. Manj kot tretjina družin ima po dva otroke, le sedem odstotkov družin ima po tri ali več otrok.

Ukradena vozila

Na Jahorini, znanem smučarskem središču pri Sarajevu, so neznanци ukradli službeno vozilo člana predsedstva Bosne in Hercegovine. Avtomobil znamke volkswagen bora, ki je bil v lasti srbskega člana predsedstva Borislava Paravca, je izginil izpred hotela Rajska dolina. Takoj po kraji so alarmirali policijo po vsej Bosni kot tudi mejne enote in Interpol. Pred kratkim so na podoben na-

Usoda moderne umetnosti

Ena ključnih dilem, ki so ostale od tretjega rajha, je pljusknila na površje ob nasprotovanju razstavi velikanske zbirke sodobne umetnosti v Berlinu, ki je v lasti vnuka obsojenega nacističnega vojnega zločinca Friedricha Christiana Flicka. V središče razstave namerava postaviti 2.500 del moderne umetnosti: od del Duchampa, Mondriana in Giacomettija do sodobnejših imen, kot so Bruce Naumann, Martin Kippenberger in Paul McCarthy. Zbirka še nikoli ni bila razstavljena v celoti in velja za eno najbolj vznemirljivih zbirk sodobne umetnosti na svetu. Toda v Münchnu in Dresdnu so razstavo zaradi protestov že odpovedali. Zavrnilo so jo tudi v Zürichu. Razlog za to je lastnikov ded, ki je obogatel kot eden največjih izdelovalcev orožja Hitlerjevega režima. Če bi razstavo v Berlinu dovolili, bi to bila nedopustna provokacija za tiste, ki so zaradi Flicka trpeli lakoto in ponižanje.

Držati z ljudmi?

Cerkvena sinoda Kanadske anglikanske cerkve se bo pogovarjala o zelo občutljivi temi – istospolnih porokah. Govorili bodo o tem, da bi lokalnim župnijam dali možnost, da bi smele dovoliti istospolne poroke, in to natančno eno leto kasneje, ko je škofija New Westminster dovolila prvo tako poroko. Ta korak je Anglikansko cerkev razdelil na dvoje. O tem vprašanju so v Cerkvi v Kanadi, ki ima 800.000 članov v tridesetih škofijah, razpravljali trideset let. Toda ko je škof New Westminster, ki pokriva tudi Vancouver, dal zeleno luč za istospolno poroko, je to izzvalo proteste in nekaj duhovnikov je izstopilo. Nekateri pa dokazujejo, da mora Cerkev držati z družbo. Kanadska vlada je predlagala zakonodajo, ki bi odobrila istospolne poroke, potem ko so sodišča v treh provincah odločila v njihov prid. Obe strani zaskrbljeno pričakujeta konec sinode in njene odločitve, še posebej tista, ki istospolnih porok ne odobrava.

Varni pred žarki

Barvna skrivnost povodnih konjev je razkrita. Raziskovalci so odkrili kemikalije, s katerimi bodo razložili mit, da potijo kri. V resnici pot povodnih konj ni niti kri niti navaden pot, ampak mešanica pigmentov, ki delujejo kot zaščita pred soncem in kot antibiotik, hkrati pa živali hladijo, pravi japonski znanstvenik Kimiko Hašimoto s farmacevtske univerze iz Kyota. Škrlatni izloček pozna vsakdo, ki se je že srečal s povodnim konjem (Hippopotamus amphibius). "Polzi jim po hrbtu, obrazu in za ušesi," pravi Craig White, oskrbnik v živalskem vrtu Whipnade Wild Animal Park v Angliji. "Resnično je videti, kakor da bi jim tekla kri." Japonci so v tem nenavadnem izločku našli dva pigmenta; rdečega in oranžnega; oba so nato testirali in ugotovili, da v resnici varujeta povodne konje pred škodljivimi ultravijoličnimi žarki.

Kulturna Evropa

Evropski statistični urad Eurostat je sporočil, koliko Evropejcev se ukvarja s kulturo in od tega tudi živi. Največ kulturnih delavcev je na Finskem, kjer jih je 3,5 odstotka, najmanj pa na Portugalskem in na Slovaškem – 1,4 odstotka. V Nemčiji se z ustvarjalnimi poklici, med katere večinoma prištevajo pisatelje, slikarje, igralce in glasbenike ter knjižničarje, ukvarja 2,7 odstotka aktivnega prebivalstva. Po vsej Evropi je med kulturnimi delavci še posebej veliko takih, ki imajo univerzitetno izobrazbo ali doktorat – povprečno je takih 40 odstotkov. Največ tako izobraženih kulturnih delavcev je v Litvi, 79 odstotkov, najmanj pa Luksemburgu, 31 odstotkov. V Nemčiji, kjer je med vsem prebivalstvom, ki ga je zajela omenjena raziskava, 23 odstotkov diplomantov, ima vsak tretji od njih diplomu s področja kulture. Od 4,2 milijona Evropejcev, ki se preživljajo s kulturnim ustvarjanjem, prevladujejo umetniki v svobodnem poklicu.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s položnico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

S to naročilnico se zavežujem,
da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!
cena: 550 SIT

Olimpijske igre so lahko za državo gostiteljico sredstvo za krepitev nacionalnega ponosa in mednarodne uveljavitve.

Druga možnost pa je, da postanejo predvsem vir stroškov, težav in vsakovrstnih skrbi – za državo gostiteljico in za Mednarodni olimpijski komite.

Ko je Grčiji leta 1997 pripadla čast, da organizira letošnje letne olimpijske igre, so imeli Grki v mis-

Photografie: Reuters

Predolimpijska negotovost

lih predvsem prvo možnost. Zdaj pa se zdi, da jim grozi tudi druga. Ker se je novo tisočletje (v nasprotju s pogostim prepričanjem) dejansko začelo z letom 2001, bodo letošnje letne olimpijske igre prve v novem tisočletju. In katera država bi bila za takšne olimpijske igre simbolično primernejša kot Grčija? Sam koncept olimpijskih iger vendar izhaja iz antične Grčije, Grčija pa je bila leta 1896 tudi prva gostiteljica novodobnih olimpijskih iger. Toda olimpijske igre niso več tisto, kar so bile nekoč, Grčija pa tudi ne. Nekateri so v zadnjih mesecih celo resno podvomili, da je sposobna organizirati olimpijske igre 21. stoletja.

Tako je zgovorna izjava grškega ministra za javna dela Giorgasa Souflias, ki je javno priznal svoj dvom, ali je bilo sploh pametno, da se Grčija loti tako zahtevnega projekta. Dvomi so se pojavili tudi v Mednarodnem olimpijskem komiteju, saj organizatorji zamujajo, več objektov pa je še nedokončanih. Pojavila se je šala, da bodo Kitajci prej pripravljene na olimpijske igre leta 2008 kot Grki na letošnje.

Zdi se, da je del problemov povezan s posebnostmi današnje grške države in kulture. Grški državni birokratski aparat velja – zlasti v primerjavi z večino držav članic Evropske zveze – za okornega, počasnega in skorumpiranega. Nenavaden je tudi odnos do odgovornosti za prevzete naloge.

Manj kot pol leta pred odprtjem je odstopil generalni sekretar, zadolžen za pripravo olimpijskih iger. Razlog: nastavila ga je prejšnja vlada socialistične stranke, zato ni hotel delati za novo vlado pod vodstvom desnosedinske stranke Nova demokracija. Poleg tega so grški gostitelji očitno podcenjevali dejanski obseg nalog. Problem namreč ni samo postavitve olimpijskih objektov, ampak tudi celovita prenova atenske infrastrukture, ki je že močno v letih in temu primerno slabem stanju.

Spremenjene okoliščine

Vendar je treba pripomniti, da za vse probleme vendarle niso krivi sami Grki, saj tudi nekatere objektivne okoliščine niso prav ugodne. V zadnjega pol stoletja tako velik zalo-

tembru 2001 bodo to ne le prve letne olimpijske igre, ampak tudi največji mednarodni dogodek z najštevilčnejšo udeležbo. Napadi v Istanbulu in Madridu so že pokazali, da si islamski teroristi izbirajo tudi cilje v Evropi. Poleg tega terorizem na olimpijskih igrah ni nekaj novega. Leta 1972 so na olimpijskih igrah v Münchnu palestinski teroristi ubili 11 izraelskih športnikov. Olimpijske igre bi bile za teroriste, ki bi si želeli povzročiti katastrofo čim večjih razsežnosti, vsekakor idealna tarča. Načelo ustavitve sovražnosti iz časov antičnih olimpijskih iger teroristom tako ali tako ne pomeni ničesar.

Poleg globalnega ima Grčija še težave z lastnim terorizmom predvsem skrajnih levičarskih skupin, ki se s podtikanjem bomb bojujejo

manjše skupine in posamezniki še aktivni, kar je pokazal niz manjših eksplozij brez žrtev v zadnjem času.

Vse za varnost

Grkom vsaj zanemarjanja varnosti ne moremo očitati. Zanj bodo porabili milijardo evrov, kar je trikrat več kot na zadnjih letnih igrah v Sydneyju. Za varnost bo skrbelo 70.000 ljudi, kar pomeni, da bo na vsakega športnika prišlo sedem policistov ali vojakov. Zračni prostor bodo nenehno nadzorovali helikopterji in Natova letala tipa AWACS. Grčija je Nato zaprosila za pomoč takoj po terorističnem napadu v Madridu tako zaradi realnih potreb kot tudi – po mnenju nekaterih komentatorjev – zaradi porazdelitve odgovornosti, če pride do katastrofe. Resno so vzeli tudi kritike s strani ameriškega FBI, priznali nekatere varnostne pomanjkljivosti in jih začeli popravljati. Nekateri menijo, da se z varnostjo ukvarjajo celo bolj kot s samo organizacijo olimpijskih iger.

In končno Grkom ni mogoče očitati, da organizacije ne bi vzeli resno. Ministrstvu za kulturo pravijo zdaj ministrstvo za olimpijske igre, odgovornost

• Posledice terorističnega napada v Madridu: olimpijske igre bo neizogibno zaznamoval strah pred terorizmom.

• Natova letala Awacs: varnost je na prvem mestu – verjetno celo pred samo organizacijo iger.

proti državi, kapitalizmu, Natu in podobno. Leta 2002 so grške oblasti sicer dosegle enega svojih največjih uspehov, ko so razbile najpomembnejšo izmed takih skupin, imenovano 17. november. Kljub temu so

Teroristična grožnja namreč še nikoli ni bila tako resna. Po 11. sep-

proti državi, kapitalizmu, Natu in podobno. Leta 2002 so grške oblasti sicer dosegle enega svojih največjih uspehov, ko so razbile najpomembnejšo izmed takih skupin, imenovano 17. november. Kljub temu so

zanj pa je neposredno prevzel kar predsednik grške vlade. Zaticanja, ki smo jih omenili, so sicer del grškega vsakdanjika, toda na koncu se Grki menda vedno izkažejo – kot mojstri improvizacije. **Gjyle Vishaj**

Izkrcaje v Normandiji
6. junija 1944

Fotografije: Reuters

Nauki Normandije

Šesti junij pred šestdesetimi leti je eden od odločilnih v evropski zgodovini. Pomemben je bil tako za razplet druge svetovne vojne, ki se je končala slabo leto kasneje, kot tudi za oblikovanje povojne Evrope, razmerij sil v njej in odnosa med Evropo in ZDA. Ameriški in evropski voditelji bodo tako vsekakor imeli dovolj razlogov, da obletnico izkrcaja v Normandiji proslavijo in se je spominjajo ob oblikovanju prihodnjih medsebojnih odnosov.

Začnimo z zgodovino. Od francoske kapitulacije je bila evropska celina skoraj v celoti pod naci-fašistično okupacijo – edina večja izjema je ostala otoška Velika Britanija, ki je z zmago proti nemškemu letalstvu odvrnila sovražnika od načrtovane invazije. Tako sta ostali le še fronti daleč na vzhodu Evrope, na ruskem bojišču, in južneje od Evrope – v Afriki. Že pred izkrcajem v Normandiji so zahodni zavezniki stopili na evropska tla. Italija je leto dni prej kapitulirala in natančno en dan pred izkrcajem je zavezniška 5. armada prodrla v Rim. Toda za osvoboditev zahodne Evrope je bila potrebna nova fronta.

Zanimivo je, kako je razplet velikih dogodkov povezan z naključji. Najprej se je zdelo, da bo zavezniške sile onemogočila takšna banalnost, kot je vreme. V dolgem obdobju so bili plimovanje, dolžina dneva, luna in podobni naravni dejavniki za invazijo ugodni le med 5. in 7. junijem 1944. Toda prav to obdobje je pokvarilo neobičajno slabo vreme, ki naj bi bilo po napovedih malo manj slabo le 6. junija. Zavezniški poveljnik ameriški general Eisenhower je sprejel tveganje in se odločil za napad na ta datum.

Odločilna naključja

Za Nemce pa so bila naključja še celo manj ugodna. Ker je bilo vreme

tako slabo, so opustili običajne pomorske patrolje, saj niso verjeli, da bi se njihov sovražnik odločil za tako noro potezo, kot je invazija v popolnoma neprimernem vremenu. Tako so v noči na 6. junij prezrli največjo izkrcevalno floto v zgodovini človeštva, sestavljeno iz 5.333 plovil. Nemški legendarni "puščavski lisjak" feldmaršal Erwin Rommel, takrat zadolžen za obrambo pred pričakovano invazijo, je bil po naključju v Nemčiji, na rojstnem dnevu svoje žene. Nemško poveljstvo se je odpravilo na sosednji francoski polotok Bre-

tanijo, da bi – kako ironično – za vajo simulirali morebitno zavezniško invazijo na Normandijo, do katere je medtem v resnici prišlo.

Šestega junija ob enih zjutraj so se začeli za nemškimi obalnimi položaji spuščati padalci in jadralna letala z vojaki in opremo britanske 6. in ameriške 82. in 101. padalske divizije. Feldmaršal von Rundstedt, poveljnik nemške zahodne fronte, se je zavedel, da je to uvod v invazijo, zato se je okoli četrte ure zjutraj odločil okrepiti nemško obalno obrambo, tako da bi proti Caenu poslal dve tankovski diviziji. Vprašanje je, kakšen bi

bil razvoj dogodkov, če bi ti diviziji prispeli na cilj pravočasno – vendar na srečo nista. Nemško vrhovno poveljstvo je od Rundstedta zahtevalo, da z ukazom počaka na Hitlerjevo soglasje. Toda diktator je še spal in nihče si ga ni upal predčasno buditi, še posebno ne s slabimi novicami. In dragocene ure so bile za nemško stran izgubljene. Totalitarni sistemi, zgrajeni na slepi poslušnosti, ki zatirajo individualno pobudo in pričakujejo, da vse ideje prihajajo z vrha, v takih trenutkih odpovedo.

Dve minuti pred šesto uro zjutraj so začele zavezniške vojaške ladje obstreljevati nemške obalne položaje. Pol ure potem so se začeli ameriški, britanski, kanadski in drugi zavezniški vojaki izkrcevati na normandijski obali. Nemške sile, ki so jih pričakale, sicer niso bile zelo številčne, bile pa so fanatično disciplinirane. Poleg tega so spretno izkoriščale ogromne obrambne sisteme bunkerjev in podzemnih rovo v obsegu, ki ga zavezniki niso niti pričakovali.

Cena zavezniške zmage

Število žrtev med zavezniškimi vojaki, ki so morali ob nenehnem sovražnem obstreljevanju iz izkrcevalnih čolnov poskakati v valovito morje in se nato prebijati

• Feldmaršal Erwin Rommel, poveljnik na nemški zahodni fronti, je vedel, da je po izkrcaju v Normandiji vojna za Nemčijo izgubljena, toda trajala je še celo leto.

• 11. september 2001: od Normandije do vojne proti terorizmu: zgodovinske izkušnje potrjujejo pomen čezatlantskega sodelovanja.

• Normandijska obala danes: pred 60 leti prizorišče enega najbolj krvavih spopadov druge svetovne vojne

• Ameriški vojaki tik pred izkrcanjem v Normandiji. V prvem valu jih je le malo preživel.

• General Dwight D. Eisenhower, zavezniški vojaški poveljnik in kasnejši predsednik Združenih držav Amerike

• Vojaško pokopališče v Normandiji: zavezniška zmaga je imela visoko ceno.

po obali, je bilo ogromno. Samo na enem od obalnih območij, ki so ga zavezniki označili kot obalo Utah in kjer so bili boji najhujši, je bilo v enem samem dnevu ubitih, pogrešanih ali ranjenih 2.000 ameriških vojakov. Skupne zavezniške izgube tistega dne so bile okrog 10.000 vojakov, od tega je bila približno tretjina mrtvih.

V splošni zmešnjavi so Nemci že skoraj razglasili zmago. Ob 13:35 je nemška 352. pehotna divizija, ki je branila obalne položaje, poročala poveljstvu, da je napad odbit. Šele čez nekaj ur so Nemci spoznali svojo zmotu. Ob pol osmih zvečer je bila obala v zavezniških rokah. Čeprav vseh ciljev, načrtovanih za tisti dan, zavezniki niso dosegli, so se lahko tolažili z dejstvom, da je

bil nemški odpor dobro organiziran le na ravni majhnih enot, medtem ko je njihova medsebojna koordinacija odpovedala. Preden so lahko Nemci v naslednjih dneh pripravili učinkovit odgovor, so se zavezniške sile že utrdile na položajih in se oskrbele s težkim orožjem. Poti nazaj ni bilo več. Če ne bodo zavezniki potisnjeni nazaj v morje "v prvih 48 urah, potem bo njihova invazija uspešna", je že pred invazijo dejal feldmaršal Rommel. In imel je popolnoma prav. Toda čeprav je bilo po izkrcanju že jasno, da bo Nemčija vojno izgubila, se je vojskovanje zaradi slepega nacističnega fanatizma in nemške vojaške discipline nadaljevalo še skoraj celo leto.

Zmaga zahodnih demokracij

Celoten učinek izkrcanja v Normandiji na kasnejšo evropsko zgodovino je težko natančno oceniti. Kaj bi se zgodilo, če bi bil razplet drugačen? Hud poraz zaveznikov ob izkrcanju verjetno ne bi spremenil končnega izida vojne. Nemčija je pred tem že več kot eno leto doživljala predvsem poraze tudi na drugih dveh frontah: na vzhodni in na južni, afriški, ki se je po zavezniškem izkrcanju na Siciliji prenesla v Italijo.

Zelo verjetno pa je, da bi zavezniški neuspeh v Normandiji bistveno podaljšal drugo svetovno vojno. Prav tako bi lahko vplival na razmerja med končnimi zmagovalci in s tem na drugačno podobo povojne Evrope. Kakšna bi bila Evropa, če bi še večji del vojnega bremena in s tem še večji delež pri končni zmagi nosila zmagovalka vzhodne fronte – Sovjetska zveza? Bi potem ona osvobodila ali "osvobodila" večji del Evrope in postala dominantna sila ne le za evropski vzhod, ampak kar za večji del Evrope? Kakšni bi bili v tem primeru povojni odnosi med Evropo in ZDA? Vsekakor bi bila Evropa v marsičem drugačna, in to verjetno predvsem na škodo zahodnih demokracij, ki so bile v Normandiji zmagovalke.

Normandija vsekakor nosi sporočilo tudi za naslednja deset-

letja in stoletja. Njene žrtve opozarjajo na tragičnost vojne. Njen končni izid priča o zmagi demokracije nad totalitarizmom in svobode nad zatiranjem.

Opozarja pa nas tudi na globalno odgovornost za varovanje miru, svobode in demokracije. ZDA bi se lahko odločile, da je nacistična strahovlada evropska "notranja zadeva". Na srečo so namesto tega ravnale odgovorno in podprle svoje evropske zaveznike. Nekateri Evropejci danes menijo, da jih boj proti globalnemu terorizmu in drugim grožnjam ne zadeva. Nekaterih Američani pa menijo, da v tem boju zaradi lastne moči ne potrebujejo zaveznikov in lahko zato ravnajo enostransko. Obe razmišljanji lahko vodita v tragične posledice in samo kažeta, da so se nekateri premalo naučili iz zgodovine.

Gjyle Vishaj

RUMENE STRANI
SLOVENIJA-TEL

www.rumenestrani.com

im
 INTER
 MARKETING

intervju

Fotografije: Dane Kostrić

Doktoriral je na Univerzi v Chicagu. Kot univerzitetni docent in profesor je predaval na Pravni fakulteti, Fakulteti za družbene vede in na Upravni fakulteti Univerze v Ljubljani, v tujini pa na Univerzi v Pittsburgu, Univerzi v Virginiji in Univerzi v Zambiji. Sedaj je profesor in prodekan na slovenski zasebni Fakulteti za podiplomske državne in evropske študije. Bil je sodnik in predsednik slovenskega ustavnega sodišča in sodnik Evropskega sodišča za človekove pravice. Je član Evropske komisije za demokracijo skozi pravo in več mednarodnih znanstvenih asociacij. Leta 2000 je bil minister za notranje zadeve v vladi, ki ji je predsedoval Andrej Bajuk.

V začetku aprila je izvršilni odbor SDS oblikoval strokovni svet stranke, ki naj bi organizacijsko v celoti pokrival vsa področja vladnih resorjev in bil nekakšna vlada v senci. Za predsednika strokovnega sveta je bil imenovan Janez Janša, za podpredsednika pa vi. Vaše imenovanje je bilo manjše presenečenje, saj ste se po zadnjih parlamentarnih volitvah z nekaterimi izjavami oddaljili od te opozicijske stranke. Kje so glavni vzroki, da ste se odločili aktivno sodelovati pri snovanju alternativnega vladnega programa?

Naj začnem pri zadnjem delu vprašanja: še vedno ali pa zadnje čase vedno bolj sem prepričan, da je slovenska demokracija zastala na pol poti. Finančna, gospodarska in medijska premoč vladajočega bloka strank je postala že neznosno nedostojna. Ali če povem bolj učeno: posledica

joč na skoraj vse druge subsisteme, potem navadni ljudje "potegnejo ta kratko". Ker nimajo učinkovitih vzvodov vpliva na oblast, jih niti ne poznajo, se jih bojijo uporabljati –, potem je neizbežna posledica takega stanja, da mora preprost slovenski delavec delati preveč za premajhno plačo, birokrati in direktorji pa za svoje slabo delo dobivajo preveč. Najhujše pa je, da tako postaja nacionalni sistem notranje nestabilen in navzven neodporen, nesposoben in ranljiv.

Ker tako mislim, se mi je zdelo vredno pomagati, kolikor je v moji moči, da se okrepi opozicija, katere nesporno središče predstavlja Janševa SDS, stranka, ki je tudi naslednica SDZ – Slovenske demokratske zveze, ki sem ji pomagal že na prehodu iz osemdesetih v devetdeseta leta. S tega vidika moj sedanj angažma vsaj zame ni "presenečenje", čeprav je res, da sem se od leta 2000 dalje v celoti posvetil samo akademskemu življenju in delu. Sicer pa nikoli, niti v času SDZ, nisem imel veselja za pravo strankarsko aktivnost. Največ, kar sem kdaj naredil in kar delam še sedaj, je, da se iz univerzitetne sfere za določen čas pomaknem v bližino tistega območja, kjer se sprejemajo javne odločitve.

Kar pa se tiče sedanjega strokovnega sveta, naj še enkrat – kot sem že večkrat – povem, da to niti po naključju ni niti prava niti nekakšna vlada v senci. Nekaj mesecev pred volitvami bi bilo formiranje takega organa nesmiselno iz več razlogov: najprej, prava vlada v senci ima kakršen koli smisel le v stabilnem dvostrankarskem sistemu. V proporcionalnem volilnem sistemu, ki pogojuje povolilno koaliranje, pa bi bila vlada v senci ene same stranke, pa čeprav najmočnejše opozicijske, nesmiselna. Tudi bi nekaj mesecev pred volitvami težko izvajala tisto kritično opozicijsko in nadzorno vlogo, ki jo od prave vlade v senci pričakujemo. In končno, sedaj je čas za tvorno predstavljanje alter-

sem dejal, da je po moje v Sloveniji demokratski deficit neznosno prevelik zaradi neuravnotežene razpolaganja pozicije in opozicije s predpogoji, ki omogočajo demokratično participacijo. Ni bistveno, da prihaja zaradi tega do neenakih možnosti, privilegijev na eni strani in deprivacije na drugi, usodno je, da zaradi tega slabi ves nacionalni sistem, Slovenija kot celota navzven in navznoter. To je tudi glavni razlog za mojo sedanjo zaskrbljenost.

Celo nekdanji predsednik LDS in sedanj predsednik države Janez Drnovšek priznava, da dolgotrajna vladavina ene stranke povečuje možnost korupcije in klientelizma. V kolikšni meri jo lahko zajezijo morebitne politične spremembe?

Domneva, ki jo implicira prvi del vprašanja, se mi zdi skrajno verjetna. Kjer ni prave kontrole, pride do samovolje. To velja za družine, za občine, podjetja in za državo kot celoto v enaki meri. Moderne družbe in njihove države so prav zato "izumile" izmenično prehajanje oblasti iz rok ene v roke druge politične ekipe, na primer vlade ali šefa države, ali od ene k drugi eliti oblasti. Tako se stare vzpostavljene naveze in mreže koruptnih odnosov na različnih ravneh javnega odločanja prerežejo, pretrgajo, za nazaj in za naprej se vzpostavijo novi odnosi na domnevno oziroma verjetno transparentnejših, meritokratskih merilih. Ne dvomim, da je v Sloveniji že res skrajni čas za spremembe, torej za demokratski prehod oblasti v nove roke, pa čeprav le za en mandat. Če tega ne uvidijo ali ne bodo uvideli tudi preprosti slovenski volilci, potem jim bog pomagaj. Sam bom pač po svoje poskušal pripomoči k temu, da postane to preprosto dejstvo še nekoliko bolj transparentno. Če mi ne bo uspelo, mi še vedno – kot tudi doslej – ostane slaba tolažba, da komur koli, ki se

Demokratski deficit je neznosno prevelik

Pogovor z dr. Petrom Jambrekom

takega stanja je neučinkovitost nadzornih oziroma t. i. feed-back mehanizmov slovenskega nacionalnega sistema. Vlada, ali bolje povedano, vladajoči režim si lahko nekaznovano privoščijo veliko preveč politične arbitrarosti. Če so mediji vsaj v strateških usmeritvah in obdobjih njegovi zvesti služabniki, če je sodstvo neučinkovito, če je vpliv slovenskega "velekapitala" nedostojno prevladu-

nativnih programov in strategij v prid volilcem, ki se bodo odločali na jesenskih volitvah. Sedanj strokovni svet bo torej oblikoval ideje, ki naj razširijo predvolilno demokratsko ponudbo.

Se vam torej zdi, da je dovolj oblastnega monopola ene stranke?

Mogoče je izraz monopol pretiran. Pravkar pa

pritožuje nad čemer koli v državi, rečem, si se pač tako odločil, kaj sedaj jokaš in jamraš.

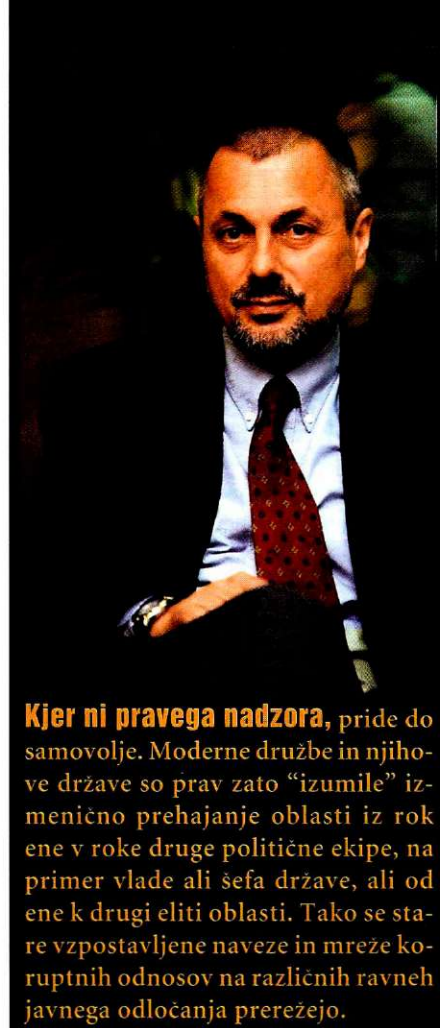
V zadnjih mesecih se dogajajo precejšnji javnomnjenjski premiki. Razlike v podpori med največjo vladno stranko in največjo opozicijsko so se močno zmanjšale. Je vzrok za to, da prvi delajo same napake, »

» **drugi pa jih spretno izkoriščajo, ali je vzrok mogoče iskati drugje?**

Niti eno niti drugo. Velika večina javnih odločitev v državi je rutinska in birokratska. Sprejela bi jih katera koli vlada. Zato tudi sedanja vlada ne dela samih napak. Nesporno pa dela po moje slabše, kot bi lahko, če bi politična konkurenca v Sloveniji res delovala, če bi imela oba politična bloka približno enake možnosti in bi zato razpolagala s približno enako verjetnostjo, da bosta na volitvah zmagala. Če pa ni tako, lahko pozicija "zaspi" oziroma se obnaša samopasno, arogantno, dela napake oziroma izkorišča svoj položaj v škodo volilnemu telesu. Tako je stanje v Sloveniji v veliko večji meri, kot je to običajno v "normalnih" zahodnih demokracijah.

Lani ste enega svojih člankov v Ampaku naslovlili "Bo šlo brez novih strank? Komaj verjetno!". Še vedno mislite, da so za tektonske premike potrebne nove stranke in "nov material"?

Za tovrstne pobude pred letošnjimi parlamentarnimi volitvami ni več časa. Nekatere nove stranke, ki so za sedaj neparlamentarne, bodo mogoče dodale kaj novega k ponudbi volilcem. Sicer pa je politični sistem vselej v nekakšnem gibanju, čeprav ne pride do kakšne velike in močne nove pobude. Isto velja na srečo tudi za Slovenijo: obstoječe parlamentarne stranke spreminjajo nekoliko svoje profile, konkurirajo za nekoliko druge oziroma nove kategorije volilcev, pojavljajo se nekatere nove interesne skupine s političnimi ambicijami. Recimo: Janševa stranka se je iz socialnodemokratskega prostora

Kjer ni pravega nadzora, pride do samovolje. Moderne družbe in njihove države so prav zato "izumile" izmenično prehajanje oblasti iz rok ene v roke druge politične ekipe, na primer vlade ali šefa države, ali od ene k drugi eliti oblasti. Tako se stare vzpostavljene naveze in mreže koruptnih odnosov na različnih ravneh javnega odločanja prerežejo.

tej družbi sklepam iz pripovedovanja svojih staršev in sorodnikov, iz otroških spominov na prijateljske družbe, ki so se dobivale pri nas doma in smo z njimi hodili na nedeljske izlete na ljubljanske izletniške točke pa na poletne počit-

Vlada ne deluje v zadostni meri kot samostojen državni organ v okviru svojih ustavnih in zakonskih pristojnosti.

vsaj uradno, po nazivu, pomaknila proti sredini, LDS pa – tako vsaj pravijo nekateri – proti levi. Nastajajo in oblikujejo se nove frakcije znotraj obstoječih strank. Nastal je Forum 21 in mogoče bo nastala še kakšna druga skupina.

Če se prav spomnim, ste že pred tem govorili o potrebi po novi liberalni stranki meščanskega izvora. Bi bila taka stranka še vedno dobrodošla? Bi jo morda vodil sedanji zunanji minister Dimitrij Rupel, ki je v obstoječi liberalnodemokratski stranki vse manj zaželen?

Dimitrij Rupel mi je bil vedno precej blizu, konec koncev sva tudi kot otroka odraščala v Gradišću, središču Ljubljane, le nekaj hiš narazen. V tem pogledu sva pač po družinskem izvoru "ljubljska meščana". Gre za – govorim seveda lahko le zase – za tiste družinske spomine, ki segajo v ljubljansko in s tem slovensko predvojno meščansko družbo. Kolikor lahko o

nice, so bili to prijetni in spodobni časi. Nekaj tega vzdušja se je ves čas po vojni ohranjalo v krogih Nove revije in ni naključje, da sva se tudi tu srečala in družila z Dimom. Konec koncev sem se pridružil tudi Ruplovi SDZ oziroma jo pomagal ustanavljati leta 1989. Če pa odgovorim na vprašanje, bi lahko rekel, da ne gre za možnost "nove stranke", ampak za mojo kontinuirano pripadnost kateri koli duhovni in politični formi liberalne, svobodomiselnega meščanske usmeritve – torej niti socialistične niti katoliške. Upam, da se bo prostor za izražanje in organiziranje tovrstnih pogledov na Slovenskem čedalje bolj širil, čeprav mi je vseeno, ali bo tudi na oblasti.

Vrniva se k oblikovanju alternativnega vladnega programa. Na kakšen način se bo oblikoval?

Postopoma, po kosih. Seveda SDS že ima svoj program, obstaja tudi vseevropski program ljudskih strank, ki mu priteguje tudi SDS. Sedaj

pa iz tedna v teden nastajajo novi področni programi. Predvolilni čas je čas idejnega vrveža, ko nastajajo nove pobude in se kristalizirajo obstoječe. Korupcija, šolstvo, javna uprava so primeri takih že obravnavanih problemskih sklopov. Sam sodelujem pri pripravi javne tribune strokovnega sveta o slovenskem nacionalnem interesu – vprašanje štejem za osrednje in ključno, od razmisleka o njem je odvisno veliko drugih usmeritev strokovnega sveta na gospodarskem, notranje- in zunanjepolitičnem pa tudi na področju okolja in njegovega varstva ali kulture.

Na zadnji javni tribuni, ki jo je organiziral strokovni svet SDS, ste predstavili predlog delno drugačnega načina imenovanja vlade pa tudi njeno drugačno organiziranost. Po vašem prepričanju naj bi to povečalo učinkovitost vlade.

To je res. Če dovolite, bi navedel nekaj misli iz svojih tedanjih razmišljanj. Vlada ne deluje v zadostni meri kot samostojen državni organ v okviru svojih ustavnih in zakonskih pristojnosti. Še vedno se ni uveljavila kot samostojno telo, ki avtonomno oblikuje in izvaja nacionalno politiko na ključnih področjih delovanja države. Še vedno je opazna kontinuiteta njenega statusa v smislu izvršnega sveta, sistema enotne oblasti, kakor koli se je ta oblast že imenovala (delavski razred, skupščina, centralni komite, predsedstvo države, partija ipd.).

Nadalje vlada deluje premalo povezano kot notranje integriran in dobro voden organ in v preveliki meri kot zbir resornih ministrstev, vladnih uradov, agencij in organov v sestavi ministrstev. Zaradi resornih parcialnih interesov in zaradi ustrezne fragmentacije je ovirano oblikovanje, vodenje in izvrševanje nacionalnih strateških usmeritev. Na simbolni ravni odraža tako strukturo vlade zamenjava njenega ustavnega naziva z izrazom zbor ministrov ali svet ministrov.

Tako stanje ni nujno posledica načrtnih ali zavestnih odločitev aktualne vladne koalicije, ampak je dokazljivo tudi – morda nenačrtovana – posledica aktualne ustavne ureditve, po kateri ministre na podlagi 112. člena ustave imenuje in razrešuje državni zbor na predlog predsednika vlade, zaradi česar so možnosti mandatarja za sestavo homogene vladne ekipe premajhne.

Na resorno in siceršnjo fragmentacijo vlade dokazljivo vpliva tudi aktualni parlamentarni strankarski sistem, ki pa je spet posledica ustavne ureditve, po kateri se poslanci volijo po proporcionalnem sistemu (načelo sorazmernega predstavnitva) ob štiri odstotnem volilnem pragu za vstop v državni zbor. Očitni proizvod takega volilnega sistema je strankarska razdrobljenost parlamenta, ki proizvaja politično hete-

rogene vladne koalicije. Ker je podlaga za oblikovanje vsakokratne vladne povolilne koalicije ustrezna razdelitev vladnih resorjev med vladne koalicijske stranke ob odsotnosti zavezujočega enotnega predvolilnega političnega programa, taka ureditev neodvisno in pomembno vpliva na že omenjeno fragmentirano delovanje vlade.

V takih okoliščinah vlada praviloma ni sposobna oblikovati enotnega, transparentnega in lastnemu volilnemu telesu odgovornega vladnega programa. Njen program niti ne more biti zavezujoč v razmerju do volilnega telesa, katerega interese naj bi uveljavljala vlada, ker takega volilnega telesa preprosto ni, ampak obstajajo samo volilna telesa posameznih v koalicijo razmeroma ohlapno povezanih strank.

K nedorečenemu vladnemu programu brez opredeljene strategije in vizije pa ne pripomore le fragmentiranost parlamentarnih strankarskih razmerij, ampak tudi obstoj močnih zunajparlamentarnih centrov moči, od katerih vsak po svoje in na podlagi lastnih parcialnih interesov poskuša vplivati na aktualno politiko vlade. V ilustracijo navajam na primer organiziran lobi paradržavnih gospodarskih korporacij, medijske korporacije s svojimi aparati za množično prepričevanje, Katoliško cerkev, ad hoc mobilizirana referendumsko volilna telesa, politične pritiske tujih držav, zlasti sosednjih, velesil, nadržavnih skupnosti ipd.

Deloma neustrezna je tudi resorska struktura, ki na nekaterih področjih dodatno fragmentira način odločanja v vladi oziroma ustvarja interesna nasprotja, namesto da bi motivirala interesna povezovanja. Kmetijstvo in gozdarstvo na primer nista značilni gospodarski dejavnosti, ampak sta ključni komponenti varovanja in razvoja naravnega okolja. Obratno pa so promet, energetika in telekomunikacije sestavni deli gospodarskega sistema ali pa vsaj ključni infrastrukturni pogoji njegovega delovanja. Zato bi bilo z vidika učinkovitega delovanja vlade kot enotnega sistema odločanja primerneje povezati okolje, kmetijstvo in gozdarstvo v eno resorno ministrstvo, promet in telekomunikacije pa vključiti v gospodarski resor. Poseben problem predstavlja preživela podresorska sestava ministrstva za notranje zadeve, ki bi ga kazalo odpraviti in namesto njega ustanoviti ministrstvo za upravo in lokalno samoupravo ter policijo oblikovati kot samostojno in vladi neposredno podrejeno organizacijo.

Neustrezen, upravno in politično neučinkovit je tudi način dela vlade. Vlada tudi v svoji upravni praksi deluje kot skupek resornih ministrov, od katerih vsak vodi predvsem svoj resor, ga predstavlja in zastopa ter si prizadeva za njegove resornouradniške interese. Glavna oblika delovanja vlade so njene tedenske seje, na katere prihaja tolikšno število udeležencev, da

je onemogočeno osredotočanje in oblikovanje skupne politične volje v procesu kolektivnega odločanja. Telo oziroma skupina, ki se lahko učinkovito osredotoči skupno voljo na podlagi grupne dinamike, praviloma ne more presežati števila 6 do 9 udeležencev. Tako se na sejah vlade zbere večje število ministrov in njihovih najbližjih sodelavcev, ki morajo v 10 ali 12 urah, kolikor pač traja redna tedenska seja vlade, predelati nepregledne kupe gradiv v papirnati ali elektronski obliki (elektronska gradiva – "files" – v prenosnih računalnikih so verjetno kot celota še manj pregledna in pripravna za sprotno branje na seji vlade kot njihovi "printi"), pripravljenih

petodstotni prag, ki bi verjetno izločil sedanje manjše stranke z neobičajnimi volilnimi telesi – "mladi", "upokojenji", "kmetje", lokalno-regionalne stranke ipd. Večje parlamentarne stranke bi se torej približevale modelu razmerij, ki se uveljavijo v večinskem volilnem sistemu med dvema velikima volilno-parlamentarnima blokoma: stranke ne bi bile ideološke, v tekmah za sredinske in neopredeljene volivce bi se približevale in zbliževale, laže bi delovale v skladu s pravili in merili politične korektnosti, tolerantnosti in kooperativnosti.

Vlado naj bi sestavljalo poleg predsednika vlade še enajst resornih ministrov, tako da bi se seje

Sprejeti in uveljaviti bi bilo treba tako spremembo ustave, da bi mandatar za sestavo vlade pridobil polno odgovornost za imenovanje ministrov, se pravi, da bi imenovanje ministrov ne bilo več v pristojnosti parlamenta, ampak bi jih na predlog mandatarja samo formalno imenoval (in razreševal) predsednik države.

za desetine točk dnevnega reda. Odločanje oziroma glasovanje je v takih okoliščinah birokratska rutina. Njena posledica je prevzemanje odgovornosti posameznega člana vlade za izvršilne odločitve, za katerih sprejetje minister sam ni kvalificiran niti motiviran, razen če gre za točke dnevnega reda, ki spadajo v njegov resor.

Zato sem predlagal, da se iščejo rešitve navedenih in opisanih problemov v naslednjih smereh:

sprejeti in uveljaviti bi bilo treba tako spremembo ustave, da bi mandatar za sestavo vlade pridobil polno odgovornost za imenovanje ministrov, se pravi, da imenovanje ministrov ne bi bilo več v pristojnosti parlamenta, ampak bi jih na predlog mandatarja samo formalno imenoval (in razreševal) predsednik države;

dobro bi bilo dvigniti prag za vstop stranke v parlament s sedanjega štiriodstotnega na

vlade v polni sestavi udeleževalo samo štirinajst oseb.

Nadalje naj bi se vlada strukturirala na tri resorna področja, na gospodarsko-finančno področje, na resorje javnih služb in na t. i. državotvorne resorje. Če bi bil eden od ministrov znotraj vsakega od treh resornih področij zadolžen tudi za koordinacijo oziroma vodenje vsega resornega področja, bi vlada lahko delovala tudi kot "kolegij" treh oseb in kot "kabinet" šestih oseb, ki bi ga sestavljali predsednik, podpredsednik, generalni sekretar in trije ministri, zadolženi vsak za eno od treh resornih področij.

Sodelovali ste na zadnjih pogovorih o prihodnosti Slovenije na temo demokracije. Izpostavili ste problem strpnosti, ki jo v naši državi pri-manjkjuje predvsem v odnosu do opozicije.

Rekel sem, da strpnost pomeni predvsem to, »

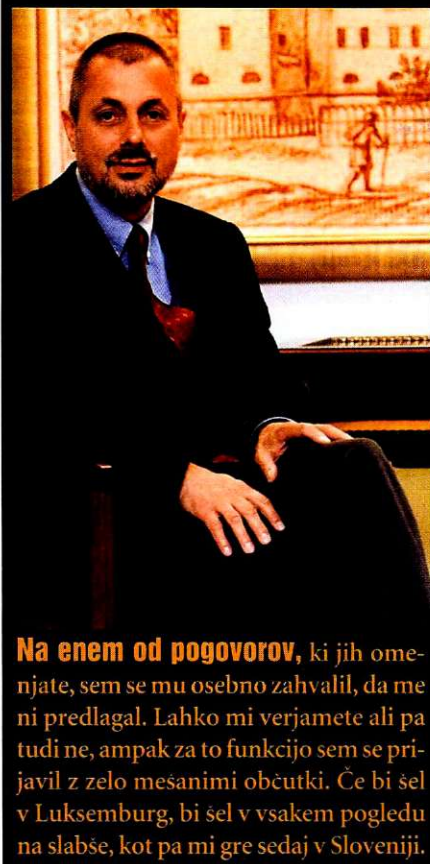
» da smo vsi pripravljene razpravljati, se tudi pre-rekati, predvsem o problemih, o pravi vsebini zadeve, in to na podlagi dejstev, argumentov in logičnega sklepanja. Nedopustno je, da na stvarno vprašanje, ki ga nekomu postavi politični nasprotnik, prizadeti odgovori tako, da najprej poskuša osebno diskvalificirati tistega, ki je postavil vprašanje. Debata mora potekati ad rem, ne pa ad personam. Škoda, da pri nas še ni ustrezno razvite kulture političnega dialoga; ta bi avtomatično kaznovala vsakogar, ki na stvarno vprašanje odgovori z osebnim zmerjanjem. To se mi zdi res grozljivo: da je v Sloveniji sploh mogoče na ta način goljufati in prevarati katero koli konkretno osebo ali pa celo javno mnenje kot celoto.

Pogovori o prihodnosti Slovenije, ki potekajo pod okriljem predsednika države Janeza Drnovška, so prav gotovo nekaj pozitivnega za slovensko demokracijo. V kolikšni meri pa lahko dajo rezultate v praksi?

Ti dialogi imajo seveda toliko moči, kolikor ugleda in avtoritete imajo razpravljavci in njihovi argumenti. Predstavljajo pa po moje specifično obliko javnega dialoga, ki ima svoje pomanjkljivosti in prednosti. Pomanjkljivost je v tem, da je ob tolikšnem številu sodelujočih zelo težko razviti pravi dialog, križanje mnenj, ki bi vodilo v neko sintezo. Tako ostane tak kolektivni pogovor pretežno aritmetična vsota krajših monologov povabljenec. Nadalje so ti monologi dostikrat zelo splošno formulirani, tako da ostajajo odgovori na žgoča vprašanja zamegljeni, neoprijemljivi. Sicer pa, če potegnemo črto, so v sedANJI situaciji demokratičnega deficita v Sloveniji verjetno vendarle dobrodošli, ker predstavljajo – čeravno ne najbolj učinkovit in normalen – nadomestek dejavne demokracije. So vendarle demokratičen forum za izražanje stališč o pomembnih vprašanih slovenske prihodnosti.

Ko že omenjava predsednika države Drnovška, ga je mogoče primerjati z njegovim predhodnikom?

Seveda ga je mogoče primerjati, ampak primerjava očitno pokaže, da se razlikujeta po temperamentu, načinu javnega delovanja pa tudi učinki opravljanja funkcije obeh šefov slovenske države so različni. Ustavne pristojnosti določene funkcije je mogoče napolniti na različne načine. Sam tovrstnih razlik ne bi mogel vrednotiti, so pač take, kakršne so. Oba, gospod Kučan in gospod Drnovšek, razumeta to službo povsem v okviru uradnih pristojnosti, korektno in nikomur ne moremo nič očitati, Kučanu za nazaj in Drnovšku sedaj. Kdo je komu bolj simpatičen, je pač drugo vprašanje; o oku-

Na enem od pogovorov, ki jih omenjate, sem se mu osebno zahvalil, da me ni predlagal. Lahko mi verjamete ali pa tudi ne, ampak za to funkcijo sem se prijavil z zelo mešanimi občutki. Če bi šel v Luksemburg, bi šel v vsakem pogledu na slabše, kot pa mi gre sedaj v Sloveniji.

sih pa vemo, da je tvegano razpravljati. Stari Rimljani so tovrstne razprave celo odsvetovali.

Ste Drnovšku kaj zamerili, da vas pred časom ni predlagal za sodnika Sodišča Evropskih skupnosti?

Na enem od pogovorov, ki jih omenjate, sem se mu osebno zahvalil, da me ni predlagal. Lahko mi verjamete ali pa tudi ne, ampak za to funkcijo sem se prijavil z zelo mešanimi občutki. Če bi šel v Luksemburg, bi šel v vsakem pogledu na

Imam pa, kot seveda veste, zelo kritično mnenje o njegovi vlogi v slovenskem javnem življenju zadnjih, recimo, petnajst let, pa tudi še prej, od padca Kavčičeve vlade v sedemdesetih letih naprej.

slabše, kot pa mi gre sedaj v Sloveniji. Nekaj podobnega je zelo lepo povedal že dr. Potočnik, potem ko je bil izbran za komisarja. Te mednarodne službe so zelo naporene in noben denar ne more odtehtati ločenosti od doma in družine. Odkrito povedano si sam nisem dal dosti možnosti za izvolitev, zato sem se tem laže prijavil. Malce sem bil pa vendarle radoveden, na kakšen način se me bodo znebili. Edini razlog, da sem se prijavil, kot rečeno, s predvidljivo majhnimi možnostmi za izvolitev, je bil strokovni izziv. Praviloma sem se v življenju odločal vedno za tisto pot, ki je bila v dani situaciji težja. Tokrat je bil to Luksemburg v primerjavi z Ljubljano oziroma Bledom. In ko sem že ostal doma, pač z veliko večjim zadovoljstvom pomagam opoziciji, kot pa tistim, ki že vse imajo.

Aprila ste v Demokraciji povedali, kaj si mislite o Kučanovem Forumu 21. Kaj pa si mislite o Kučanovih lobiranjih v tujini za potrebe nekaterih slovenskih gospodarstvenikov? Se je sploh še smiselno "ukvarjati" s Kučanom?

Vsako lobiranje je v načelu dopustno, mogoče celo dobrodošlo. Ustvarjajo se pač določene komunikacije, pretok argumentov in moči. Zakaj pa ne, takšna je narava sistema svobodne gospodarske in politične pobude. Na vprašanje ste pač dobili neizbežno "liberalen" odgovor. Moram pa dodati, da filozofija liberalizma vključuje tudi idejo enakih možnosti: če je že lobiranje kot tako dopustno in dobrodošlo, morajo oziroma moramo imeti vsi približno enake možnosti za to dejavnost. Pogoji za ustvarjanje ustreznih enakih možnosti pa sodijo v pristojnost liberalne oziroma liberalno vodene države.

Gospod Kučan, dokler je živ, zdrav in dejaven, bo vedno ostal slovenska javna osebnost. V tem smislu se bodo prizadeti ali zainteresirani z njim "ukvarjali". Kar se mene tiče, to velja v bolj osebnem pogledu, ker po letih pripadava isti generaciji. Kučan je eno leto mlajši od mene in se od blizu poznaava od časov študija na pravni fakulteti, dela v študentski zvezi, v študentskem časopisu, ne nazadnje s študentskih žurov tistega časa, potem pa vsa leta in desetletja jugoslovskega in slovenskega socializma, ko je bil on politik, jaz pa tak ali drugačen sopotnik, udeleženec ali nasprotnik te iste politike. Kot oseba mi je bil Kučan od nekdaj simpatičen zaradi živahnosti, neposrednosti, duhovitosti, očitne inteligence in z njim nisem imel nikoli slabih osebnih izkušenj. Prej nasprotno. Imam pa, kot seveda veste, zelo kritično mnenje o njegovi

vlogi v slovenskem javnem življenju zadnjih, recimo, petnajst let, pa tudi še prej, od padca Kavčičeve vlade v sedemdesetih letih naprej.

V zapletih, povezanih s t. i. izbrisanimi se kot nekdanji ustavni sodnik niste izpostavljali tako kot nekateri vaši kolegi. Zakaj?

Tisto malo vedenja o zadevi, ki bi ga lahko ohranil še iz časa, ko se je zadeva obravnavala na ustavnem sodišču, mi je povsem izpuhtelo iz spomina. Da bi se na novo začel ukvarjati s tem strokovno zahtevnim vprašanjem, mi je bilo pa odveč. Natančno sem vedel: da bi si ustvaril osebno mnenje in stališče o vprašanju v celoti in v podrobnostih, bi si moral pošteno zavihati rokave. To pa se mi ni dalo; zavestno sem se odločil, da bo šel ta "kelih" mimo me-

ne. Zadostuje mi, da mi svoje mnenje o tem od časa do časa pove soproga, ki vodi oddelek za upravne notranje zadeve upravne enote. To pa niso politična ali vrednostna mnenja, ampak pogledi odgovornega in samostojno razmišljajočega slovenskega državnega uradnika.

Vaš kolega dr. Tone Jerovšek meni, da je šlo pri tej problematiki sedanje ustavno sodišče predalec in da je s svojimi odločitvami poseglo v temeljno ustavno listino. Se strinjate z njim?

Na vprašanje sem vam že odgovoril. Najmanj, kar bi lahko rekel, pa je, da že sama omernoba zakona o tujcih v aktu ustavne narave terja od ustavnega sodišča zadržano obravnavo.

Eden glavnih protagonistov problematike "izbrisanih" je nekdanji ustavni sodnik Matevž Krivic. Za nekatere igra pozitivno vlogo, za nekatere pretirava in dela škodo Sloveniji. Nekoč ste mi dejali, da se z njim ne obremenjujete. Je še vedno tako?

Podobno kot Kučan je tudi Krivic moja generacija, kar pomeni, da se pozna že skoraj pol stoletja, pravzaprav od Klasične gimnazije dalje. Ko sem bil urednik študentske Tribune, je bil on profesionalni organizacijski sekretar Univerzitetnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. In ko sem napisal neki sporni uvodnik, so mi povedali, da je zahteval, naj me izključijo iz partije. No, tega niso mogli storiti, ker takrat nisem bil v partiji. V vseh teh desetletjih sva si bila včasih malo bliže, pa spet bolj oddaljena. Bila sva osem let sodnika na ustavnem sodišču in v tistem času sem zlasti kot predsednik veljal za njegovega "varuha", ki da mu "preveč popušča". Vsi vemo, kako gostobeseden je Krivic, in tega ljudje praviloma ne marajo. Osebnost pa sem mislil, če ima Mišo samo v petih odstotkih svojih govoranc prav, naj se sliši. Bomo že morali prenesti izgubo časa v preostalih 95 odstotkih. Ampak že tedaj so mi očitali, da nimam prav, ker da Krivic niti glede tistih 5 odstotkov nima prav, in da se torej moj oportunističen ne izplača. Tudi javno sem že polemiziral s kolegom Krivicem, kar pa se je vedno izkazalo za neracionalno. Včasih je tudi žaljiv in me je zato kar nekajkrat razjezil. Končno, že dolgo časa nazaj, pa ga štejem za samosvoj pojav, ki me je v celoti nehal zanimati.

Je rešitev problematike tako imenovanih izbrisanih ustavni zakon?

Mislím, da je.

Lani ste v mesečniku Ampak zapisali, da bo nova vzhodna meja zveze evropskih držav po vstopu novih desetih članic istovetna s stoletno kulturnozgodovinsko ločni-

co, ki je od nekdanj tekla od Finskega zaliva do Karpatov in vzdolž Donave, Save in Drine do črnogorske obale. Nedvomno to pomeni, da smo se z vstopom v Evropsko unijo vrnili k svojim koreninam.

Tako je. O teh svojih pogledih sem res že večkrat javno govoril in tudi na več mestih pisal. Najbolj natančno in sistematično pa je vprašanje sodobnih civilizacij, njihovih meja, "trkov" in napetosti pa tudi možnosti prihodnjega sožitja opisal Samuel Huntington v svojem znamenitem delu, ki je in bo ostalo klasika.

Pred nami so volitve v evropski parlament. Ob spremljanju televizijskih soočenj kandidatov se zdi, da so pretendenti za evropske

Neumestno se mi zdi razglabljanje o nekakšnih črnih scenarijih zaradi nekega povsem predvidljivega zastoja, ki bo z vidika naslednjega desetletja samo majhna stopnica ali začasna ovira na dolgi poti proti Združenim državam Evrope.

poslance preveč zaposleni s slovenskimi temami, premalo pa z evropskimi. Zdi se tako, kot da bi kandidirali za slovenski parlament.

Teh volitev pa res ne spremljam in sem nedavno iz prav tega razloga zavrnil sodelovanje pri pogovoru o tej temi, h kateremu me je nagovarjala neka vaša kolegica.

Prihodnja evropska ustava razburja evropske politike, manj njene prebivalce. Kako si zamišljate delovanje Evropske unije v prihodnje?

Na kratko: Evropska unija je ogromna in zapletena organizacija. Že nekaj desetletij se organsko razvija in bo še dolgo gradila svojo normativno in institucionalno zgradbo. Hočem reči, da je vse vprašanje časa. Če danes kdo ne strpnostno ocenjuje zamude pri realizaciji aktualnega voznega reda sprejemanja evropske ustave, potem mu je treba reči, da to ni nič posebnega in da gredo stvari dalje. Neumestno se mi zdi razglabljanje o nekakšnih črnih scenarijih zaradi nekega povsem predvidljivega zastoja, ki bo z vidika naslednjega desetletja samo majhna stopnica ali začasna ovira na dolgi poti proti Združenim državam Evrope. Pomembno je videti verjetno perspektivo in končni cilj razvoja. Sam ne dvomim, da so to ZDEU s federativno ustavo, skupno kulturo in civilizacijo, skupnim pravnim redom in veliko zgodovinskih in geopolitičnih posebnosti na regionalni ravni. Brez panike torej.

Za konec se dotakniva še visokega šolstva, v katerem delujete. Poslanci so nedavno sprejeli novelo zakona o visokem šolstvu, s katero naj bi slovenski visokošolski študij uskladili z bolonjskim procesom. Ta pred-

videva tri diplomske stopnje, in sicer prvo, ki je dodiplomska, drugo predstavlja magistrski študij, diplomanti tretje diplomske stopnje pa bodo pridobili doktorat znanosti. Kako kot dekan zasebne fakultete gledate na prilagajanje slovenskega visokošolskega študija bolonjski deklaraciji?

Z zanimanjem in zadovoljstvom. Proces teče počasi v smer, po kateri naša fakulteta deluje sedaj že tri leta. Temeljni cilji bolonjske reforme so dobri. Vendar pa mislim, da je bilo zgledovanje evropskih strategov reforme univerze po ameriških izkušnjah v nekaterih kar važnih pogledih nespretno, polovičarsko in birokratsko. Komisarica EU, ki je pristojna za visoko šolstvo, je rekla, da je cilj EU doseči novo razmerje med zasebni-

mi in državnimi fakultetami, tako da bi bilo zasebnih vsaj ena tretjina. To je približni delež zasebnih visokih šol v ZDA. Verjetno bi ob takem deležu bile postavljene državne fakultete v pravi konkurenčni položaj z zasebnimi. Ne dvomim, da bi šele učinkovita konkurenca prisilila državne fakultete in univerze, da bi začele delati in misliti po novem. Reforme z vrha navzdol, še posebej če jih izvaja državna uprava, pa ne morejo biti uspešne. Tudi za Slovenijo si želim, da bi toliko zrastle delež in moč zasebnih visokih šol, da bi bile državne preprosto prisiljene ponuditi študentom konkurenčne storitve, to je kvalitetnejši in bolj organiziran pouk ter prijaznejšo administracijo.

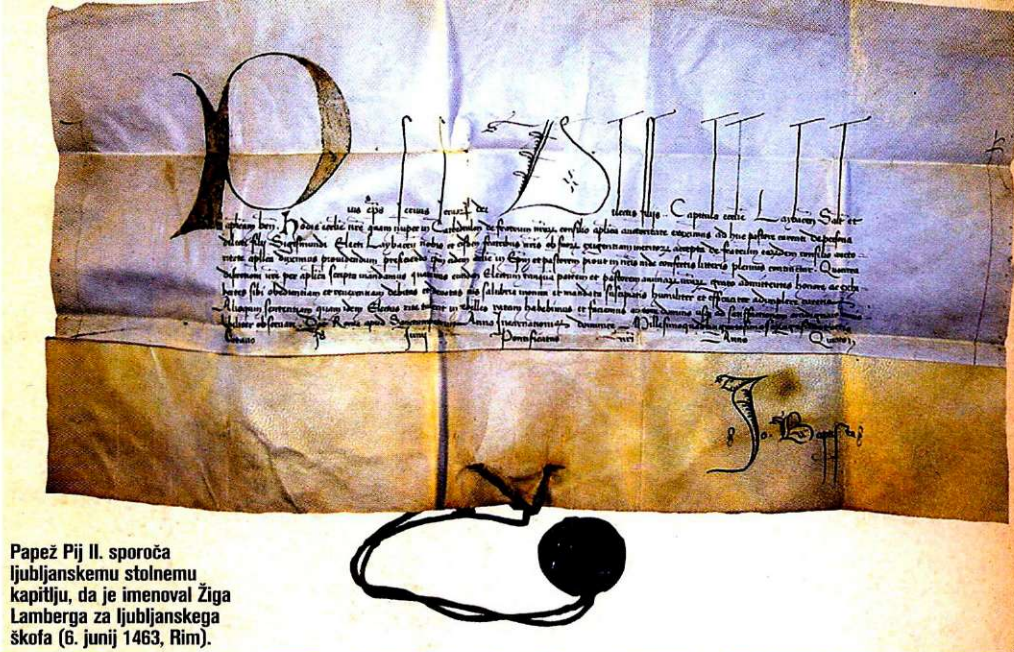
V parlamentu se je najdaljša razprava o tem razvila ob vprašanju prekvalificiranja dosedanjih nazivov v nove. Zlasti opozicijski poslanci so nasprotovali rešitvi, po kateri bi dosedanji visokošolski strokovni in univerzitetni študij ustrezala prvi diplomski stopnji. Je mogoče to primerljivo in ustrezno rešiti?

V tem primeru se strinjam z ministrom Gabrom in se ne strinjam z opozicijskimi poslanci. Zakaj? Ker mislim, da bi se dalo vsaj na področjih, na katera se spoznam, zgraditi in oblikovati triletni študij prava ali uprave tako, da bi bil vsebinsko in zaposlitveno boljši od dosedanjega štiritletnega. Neka fakulteta bi na primer lahko opustila pouk predmetov, ki predstavljajo balast z vidika profesionalno osredotočenega študija, pa bi še vedno ostalo nekaj prostora za nove in zanimivejše predmete znotraj triletnega predmetnika. Domnevam, da je podobno razmišljal tudi minister Gaber, ko je predlagal določbo 51. člena novele zakona o visokem šolstvu.

Metod Berlec

V prostorih Galerije Družine v Ljubljani bo še do nedelje odprta aktualna razstava z naslovom Listine imenovanj ljubljanskih škofov. Izredno povedna razstava je nedvomno vredna ogleda.

Razstava listin imenovanj ljubljanskih škofov je bila najprej načrtovana kot razstava, ki bi predstavila bogato zbirko pergamentov Nadškofijskega arhiva Ljubljana. Ker pa je avtor razstave med tem časom zamenjal službo, v tem času pa se je izpraznil tudi ljubljanski nadškofijski sedež, je omenjena razstava prerasla v razstavo dveh arhivov: Arhiva Republike Slovenije in Nadškofijskega arhiva Ljubljana. Oba arhiva namreč hranita listine imenovanj ljubljanskih škofov. Razstavo je odprl apostolski

Papež Pij II. sporoča ljubljanskemu stolnemu kapitlju, da je imenoval Žiga Lamberga za ljubljanskega škofa (6. junij 1463, Rim).

Listine imenovanj ljubljanskih škofov v galeriji Družina

Fotografije: Bojan Radin

O ljubljanskih škofih

nuncij v Sloveniji: oseba, ki vodi postopek imenovanja novega nadškofa. Ob razstavi je izšel katalog z življenjepisi in grbi dosedanjih ljubljanskih (nad)škofov in pomožnih škofov, predstavljenih pa je tudi 12 različnih fotografij listin.

Začetek škofij

Na ozemlju Republike Slovenije srečamo prve škofije že v antičnem času. Po njihovem propadu

pa sta cerkveno oblast nad našim ozemljem imela škofa v Ogleju in Salzburgu. Težnje po ustanovitvi škofije v avstrijskem delu oglejskega patriarhata so bile že v 13. stoletju, do uresnitve pa je prišlo 6. decembra 1461, ko je cesar Friderik III. ustanovil ljubljansko škofijo, papež Pij II. jo je kanonično potrdil 6. septembra 1462, čez štiri dni pa jo izvil iz patriarhove oblasti in jo podredil neposredno Svete-

mu sedežu. Škofija je segala v tri dežele: na Kranjsko, Koroško in Štajersko in bila razdeljena na šest ločenih predelov. Cesar Friderik III. je sebi in naslednikom pridržal pravico imenovanja ljubljanskih škofov, papež jih je nato le potrdil.

Ljubljanski škofje

Za prvega ljubljanskega škofa je cesar 6. junija 1463 imenoval Žigo Lamberga (1463—1488).

Leta 1533 je drugi ljubljanski škof Kristof Raubar (1594—1536) za službe dobil naslov kneza, ki je pripadal tudi njegovim naslednikom.

Razstava prikazuje listine imenovanj ljubljanskih škofov, ki so bile naslovljene na različne prejemnike. Predstavljenih je 11 različnih tipov listin: od cesarskega imenovanja, prisege do obvestila stolnemu kapitlju, škofu, duhovščini, vazalom, metropolitu, ljudstvu itd.

Videti je moč tudi listine imenovanj ljubljanskih pomožnih škofov; do sedaj se jih je pri sv. Nikolaju zvrstilo 12. Leta 1787 je bila ljub-

ljanska škofija povzdignjena v nadškofijo in metropolijo, prvi nadškof in metropolit pa je postal Mihael baron Brigido (1788—1806). Leta 1806 je ljubljanska nadškofija ob preureditvi škofijskih meja postala spet škofija. Od leta 1830 do 1918 je bila ljubljanska škofija pod metropolitno oblastjo goriškega nadškofa, nato pa spet neposredno podrejena Svetemu sedežu. Ljubljanska škofija je bila ob 500. obletnici ustanovitve leta 1961 povzdignjena v nadškofijo brez sufraganov, škof Anton Vovk pa je postal njen nadškof. Od leta 1968 so ljubljanski škofje tudi slovenski metropoliti.

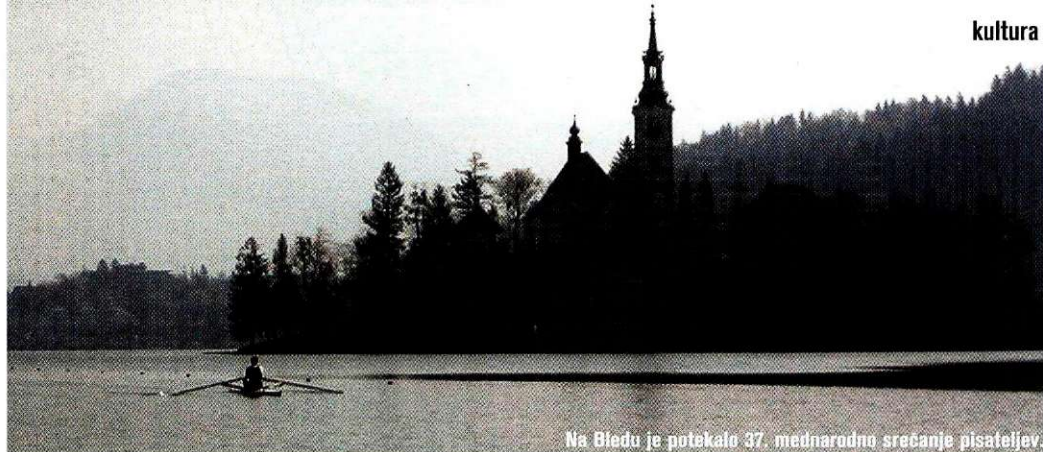
Kdo bo novi nadškof?

Na ljubljanskem (nad)škofijskem sedežu se je do danes zvrstilo 33 rednih škofov in nadškofov ter 12 pomožnih škofov. Ta čas je nadškofijski sedež izpraznjen in apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Santos Abril y Castello vodi postopek imenovanja novega nadškofa. Bomo videli, kdo bo Rodetov naslednik.

Barbara Kavtčičnik

Minuli teden je bilo na Bledu 37. mednarodno srečanje pisateljev. Letošnje delovno društvo je potekalo na temo Evropska kultura ali evropske kulture?

Ena najstarejših prireditev znotraj mednarodne organizacije PEN je tudi letos potekala po ustaljenih vzorcih: literarni večer z udeleženci srečanja,

Na Bledu je potekalo 37. mednarodno srečanje pisateljev.

Evropska kultura na Bledu

okrogla miza Mirovnega komiteja Mednarodnega PEN – tokrat na temo Mir: dober ali slab kompromis? –, obisk Ljubljane, literarno druženje na ljubljanskem gradu in sprejemi pri političnih osebnostih. Povabilu na blejsko srečanje se je odzvalo veliko število predvsem evropskih centrov. Bled je tako gostil predstavnike iz 28 držav.

Evropa in kultura

Znanisociolog Thomas Luckmann, predstavnik liechtensteinskega PEN centra, je prvi dan srečanja v slovenščini izrazil nekaj "previdno optimističnih" misli o pomensko zmuzljivih pojmih, kot sta Evropa in kultura.

Luckmann je v svojem referatu dokazal, da sta Evropa in kultura pojma, ki ne preneseta nikakršnih določenih

razlag, in tudi na temo, ki si jo je za letošnje srečanje izbral slovenski PEN, lahko odgovori le prerok. Pravi, da je dejstvo, da se kulture kot sad človeškega delovanja spreminjajo, včasih tudi propadajo, in da je bil univerzalni proces pri nastanku kultur od nekdaj sinkretizem, o čemer jasno priča tudi evropska civilizacija. Prepričan je, da je pomembno zlitje sinkretizmov.

Različnost evropskih kultur se najbolj kaže v številnih jezikih; in čeprav po Luckmannovem mnenju postaja mešana različica angleščine komercialni sporazumevalni jezik, bodo v drugih občevelnih okoljih domači jeziki zlahka prevladali. Luckmann meni, da bo čedalje več sinkretizma v popularni kulturi in vedno več izmenjav na višjih ravneh kulture in da bo

v predvidljivi prihodnosti kultiviranje duše ostalo povezano z jedrom, v katerem se duše povezujejo druga z drugo: z notranjo obliko jezika.

Kepa Murua iz španskega PEN centra je baskovski pisatelj, ki ustvarja

pu Slovenije v Evropsko unijo je bilo v središču zanimanja, kaj nam bo dala – sama meni, da z izobraževalnega in zaposlovalnega vidika bolj malo –, nikogar pa ni zanimalo, kaj Slovenci lahko dajo Evropi. Koširjeva je svoje mnenje

Zgodovina mednarodne organizacije PEN

Mednarodni PEN sestavlja danes 135 centrov v več kot 100 državah. Vanje so včlanjeni pesniki, pisatelji in esejisti vseh narodnosti, ras, veroizpovedi in nazorov. Vsak center deluje v svojem okolju samostojno, vezi z drugimi centri pa vzdržuje prek glavnega sedeža PEN v Londonu ali neposredno. Prav v Londonu so leta 1921 najvidnejši angleški književniki, kot so bili John Galsworthy, Joseph Conrad in Bernard Shaw, ustanovili prvi PEN klub.

v kastiljščini. V svojem prispevku je opozoril, da je Evropo in njeno kulturo treba opazovati skozi perspektivo najmlajših generacij, ki naravno sobivajo druga ob drugi. Murua tudi meni, da je Evropa danes v primerjavi z drugimi območji sveta celina brez vojn, s stabilnim gospodarstvom in zato privilegiran kraj za življenje.

Manca Košir je med drugim opozorila na "slovensko nit", ki naj bi se je Slovenci vse premalo zavedali. Ob vsto-

oeni ali več kulturah izrazilaz besedami Ivana Cankarja, ki je zapisal, da ima vsak človek v hiši svojega življenja posebno kamrico, za katero nosi ključ zmerom s seboj. Enako kot za posameznika naj bi to veljalo tudi za narod.

Mnenja o Evropi v povezavi s kulturo so različna in srečanje pisateljev na Bledu je bil pravi kraj, ki je ob pravem času ponudil priložnost za izražanje različnih perspektiv na to tematiko.

Barbara Kavtičnik

RADIO OGNJIŠČE

OD 1. MAJA NA SATELITU

Od 1. maja Radio Ognjišče na satelitu HOT BIRD 3

13° vzhodno. Sliši nas vsa Evropa, severna Afrika in Bližnji vzhod.
 Frekvenca: 12303 MHz,
 polarizacija: vertikalna
 SR: 27500, FEC: 3/4,
 A-pid: 255

24 ur na dan.

<http://radio.ognjisce.si>

Obvestilo

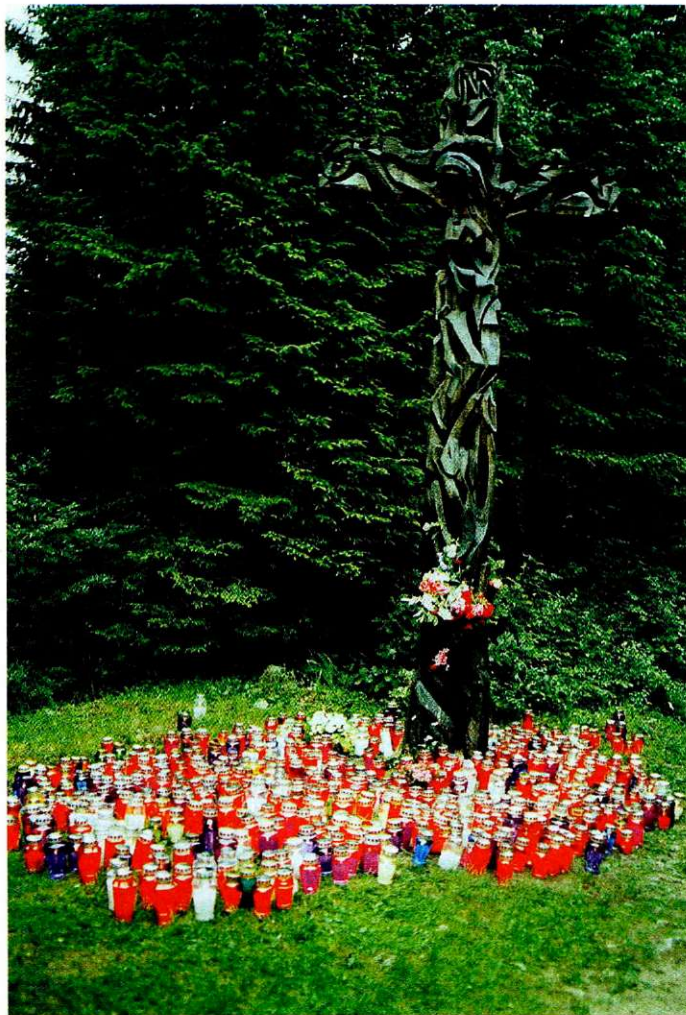
Nova knjiga - PROTI

Pred dnevi je izšla knjiga z naslovom PROTI. Gradivo o revoluciji in protirevoluciji je zbral in uredil Ive A. Stanič. Knjigo je v bistvu napisalo nad sto domačih in tujih piscev. Pričevanja dopolnjuje 24 faksimilov. Obsega 288 strani, cena (brez poštne) pa je 3.900,00 SIT. Naročila sprejema: Ive A. Stanič, Kočevska Reka 65, 1338 Kočevska Reka, tel. 01/894-03-01 (01/894-40-16) ali 031 500-621. Knjigo lahko kupite tudi na sedežih SDS, in sicer v Ljubljani, Komenskega 7 (tel. 01/4345490), Mariboru, Grajska 7 (02/2523201), Celju, Krekov trg 3 (03/5471164), Kranju, Bleiweisova 6 (04/2023705), Škofji Loki, Pod Plevno 98 (031/629611), Kopru, Gramšijev trg 3 (05/6273684), Novi Gorici, Kidričeva 9 A (05/3330540) in Novem mestu, Na Tratah 13 (041/651829).

Kočevski rog

Janez Stanovnik, predsednik zveze borcev, se je v *Sobotni prilogi Dela* (31. januarja 2004) odzval z obširnimi odmevi na zelo gledani in odmevni dokumentarec Jožeta Možine *Zamolčani - moč preživetja* prikazan na *Televiziji Slovenija*. Na njegovo pisanje sem se odzval tudi spodaj podpisani. Odgovornemu uredniku *Dela* sem za objavo poslal daljše besedilo z navedki iz Kardeljevih pisem iz leta 1942.

Na disketi sem mu za objavo poslal daljšo in krajšo različico, da bi Slovenci končno enkrat videli, kdo je bil Edvard Kardelj, kakšne sile so vodile partizanski projekt in kaj se je dogajalo v ključnem začetnem obdobju druge svetovne vojne na Slovenskem v le-

Kardeljeva pisma 1. del

tih 1941 in 1942. In kaj se je zgodilo? Popolnoma nič. Ne le da *Delo* moje ga odmeva ni objavilo, ne krajše različice morda v *Sobotni prilogi Dela* in ne daljše v obliki podlistkov, kot sem predlagal. Dodal sem namreč opombo, da je *Delo* po letu 1990 v obliki podlistkov objavilo številne propartizanske in prorevolucionarne teme, nobene do danes pa še ne, kjer bi se objektivno obravnavalo početje komunistične revolucije ali s tem početjem povzročena protirevolucija.

Molk je "zlato"

Uredništvo *Dela* mi na poslano ni niti odgovorilo. Vsa ta leta je bila *Delova* praksa, da na daljše prispevke, ki so bili objavljeni kot podlistki ali kot prispevki v *Sobotni prilogi*, ni dopustilo nikakršne polemike. Sam

sem bil v preteklih letih večkrat žrtev te politike. Politike, ki na najbolj cenen način propagira revolucijo in njene pridobitve ter grobo preprečuje kvalificirano javno razpravo o teh temah. Javna razprava o pomembnih temah je tako povsem onemogočena.

Poznam nekaj avtorjev, ki bi se radi vključili v to javno razpravo, pa se ne morejo. Javnost je tako izkrivljena informirana, saj se ji sistematično ponujajo le eni pogledi, drugih pa ni deležna. Še huje je, saj *Delo* kot najpomembnejši tiskani medij poleg nekaterih drugih pomembnejših slovenskih medijev drugo plat resnice ponuja le v obliki pisem bralcev, z avtorji, ki niso dorasli pomembnosti teme. Tako ti mediji dajejo lažno sliko o neki temi, s pomočjo piscev pisem bralcev

pa eno stran v razpravi celo prikazujejo kot nekompetentno oziroma brez pravih argumentov. Najbolj množični mediji, kot so *Delo*, *Dnevnik* in *Večer*, to počnejo sistematično.

"Revidiranje" zgodovine

Naj se vrnem k dopisu, ki sem ga skupaj z obema različicama besedila poslal odgovornemu uredniku *Dela*. V njem sem zapisal, da je bilo glavno sporočilo Janeza Stanovnika v omenjenem članku v *Sobotni prilogi Dela*, da je bila zaradi dokumentarca Jožeta Možine, ki je govoril o zamolčanih medvojnih partizanskih žrtvah, "borčevska populacija" ogorčena zaradi "izrazite tendencioznosti in poskusa diskreditacije ZZB".

Stanovnik je zapisal, da se "poskuša upravičevati kolaboracija, re-

vidirati zgodovina in rehabilitirati narodno izdajstvo" in da ZZB, ki jo vodi, nasprotuje "slavljenju domobranstva in reviziji zgodovine". Tu mu je treba seveda odgovoriti, da ne poznam prav nobenega primera, da bi v Sloveniji kdo "upravičeval kolaboracijo", "rehabilitiral narodno izdajstvo" in "slavil domobranstvo", tako seveda, kot hoče s temi termini prikazati Stanovnik. Eno so namreč izrazito negativni pomeni teh sintagm, ki so jih komunisti v pol stoletja vcepili v javno zavest s povsem enostranskim in napačnim prikazovanjem medvojnih dogodkov in procesov, nekaj drugega pa je, če se po letu 1990 – ko se sme – o teh pojavih piše še kako drugače, kot jih je prikazovala partijska propaganda, ki je služila predvsem enemu namenu: demonizirati žrtve svojega revolucionarnega terorja, sebe, kot nosilca tega terorja, pa prikazati kot nekakšnega pravičnika, ki je smel in si dovolil jemati ljudem življenja, jih ropati in sramotiti z lažnimi konstrukti.

Domobranstva nihče ne slavi, vsaj ne v tem smislu, kot prikazuje Stanovnik. Domobranstvo v vsej njegovi pojavnosti imajo na grbi komunisti in njihova partijska vojska. S tem ko so izrabili okupacijske razmere, ko so se

ljudje znašli brez zaščite, ki jim jo je pred okupacijo dajala država, so začeli politično drugače misleče pobijati z namenom, da jih povsem onemogočijo in nato pridejo na oblast. O tem je bilo že veliko napisanega.

Resnica in morala

Za neko revijo je Janez Stanovnik celo dejal, da je bil dokumentarec enostranski. Kakšni pa so potem bili skoraj vsi drugi dokumentarci, ki jih je nacionalna televizija vrtela doslej in so govorili o naši polpreteklosti?! Ali je bilo s tistimi, ki so povsem nekritično slavili eno stran in demonizirali drugo, vse v redu? Menda se gospod Stanovnik zaveda, da je tu govor o morali, in menda mu pri njegovi starosti ni povsem vseeno, kako je glede tega razumljen v javnem prostoru?

Že leta 1941 so komunisti s svojimi oboroženimi člani (Vos, partizani) ustrelili vsaj 68 Slovencev in jih blizu petdeset ranili. Leta 1942 pa sta KPS, njena OF in njeno "glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet" povsem ponoreli. Sistematično so uničevali življenja, ropali, klevetali, razdirali socialna okolja, kjer so le mogli. Razne partizanske skupine so v tem letu pobile 28 družin (kriterij za "družino" v tem primeru so oče, mati in vsaj eden od otrok), blizu 50 "nepopolnih" družin (dva družinska člana), 16 duhovnikov in celo vrsto županov in drugih uglednih ljudi v vaških okoljih. Skupno so partizani leta 1942 pobili več kot tisoč Slovencev. V veliko primerih je šlo za prave "obredne" umore, ko so žrtve pred usmrtnitvijo še strahovito mučili. Nič od tega iz leta 1942 ni v omenjenem dokumentarcu, razen omembe poboja Mavsarjeve družine (sedem članov) in množičnih pobojev Ciganov. Vsak ta umor je imel v okolju, kjer se je zgodil, strahotne posledice. Povzročil je predvsem dvoje: na eni strani strah, in to najhujši, ko se ljudje začnejo "bolestno" bati za najosnovnejše, kar imajo, za lastno življenje in življenje svojih bližnjih ter sovaščanov. Ti umori pa so povzročili tudi, da so se bili ljudje v teh ogroženih okoljih prisiljeni začeti sami organizirati v obrambo pred tem pobesnelim revolucionarnim terorjem. Revolucionarnim terorjem, ki pa so ga izvajali predvsem partizani, ne pa samo neki psihopati, kot je bil v Dolomitski četi Peter Cefuta-Gad, ki ga omenja Stanovnik.

Inkubatorji nasilja

Vsi ti poboji, ves ta teror, ropanje in sramotilna propaganda so bili ves čas, od vsega začetka, skrbno načrtovani, vodeni in koordinirani po strogih hierarhičnih odnosih. Centre teh inkubatorjev nasilja sem že omenil, bili so predvsem štirje: CK KPS, IO OF, partizansko poveljstvo in centralna komisija VOS OF.

Janez Stanovnik je v svojem odmevu zapisal, da so bili v dokumentarcu prikazani odlomki iz "obsežne ohranjene dokumentacije VOS" prikazani "silno enostransko in tendenciozno, ne vredno zgodovinarja". Če bi mi uredništvo *Dela* dalo na razpolago prostor, na primer za podlis-

tek, bi lahko bralcem in slovenski javnosti nekoliko več citiral iz te, tudi jaz pravim, silno obsežne dokumentacije, ki se skriva v arhivih. Slovenska javnost bi si to vendarle že zaslužila, saj je poteklo že 60 let od dogodkov.

Za pokušino naj jih navedem samo nekaj, da se Janez Stanovnik, predsednik ZB, in z njim še marsikdo ne bo več čudil, kaj so počeli Edvard Kardelj, Zdenka Kidrič in drugi voditelji in koordinatorji medvojne revolucije. To sem napisal v spremnem besedilu k prispevku z odlomki iz pisma Edvarda Kardejla v prvem obdobju medvojne komunistične revolucije, ki sem ga poslal v objavo uredništvu *Dela*. Samo besedilo z odlomki iz Kardejevih pism pa si lahko zdaj preberemo žal le še v *Demokraciji*.

Iz Kardejevih pism

Edvard Kardelj je v *Borbi* 21. oktobra 1941 zapisal (takrat je bil pri Josipu Brozu-Titu v glavnem štabu): "Peta kolona izrablja te težave in hujška, spodbuja, obrekuje, spletkari, sabotira, poskuša zadajati udarce. Neusmiljeno uničenje pete kolone je pogoj za zmago na položajih." V isti številki *Borbe* je o razmerah v Sloveniji zapisal značilno revolucionarno misel, ki je bila pravzaprav takrat temelj vsega: "Pri tej akciji, ki ima za zgodovino Slovencev odločilni pomen, je treba predvsem poudariti razveseljivo dejstvo, da se z orožjem v rokah bore na slovenskem ozemlju samo slovenski partizani. Drugih oboroženih

Fotografija: Ivo Žančič

skupin tam ni." Gre seveda za monopolni položaj nad odporom proti okupatorju in je bil bistvo komunistične revolucije na Slovenskem.

Četrto zasedanje vrhovnega ple-numa OF je bilo 1. novembra 1941. Na njem so formulirali tako imenovane temeljne točke OF. Posebej pomembna je 4. točka, po kateri naj se "preoblikuje slovenski narodni značaj". To preoblikovanje pomeni odpravo slovenske narodne in krščanske tradicije in ustvaritev marksistično-leninističnega tipa Slovenca: revolucionarja, materialista in ateista. Konec leta 1941 je vrhovni plenun dodal še dve točki, zadnja, deveta, je tako razglašala, da "narodna vojska na slovenskem ozemlju raste iz slovenskih narodnoosvobodilnih partizanskih čet in narodne zaščite." Gre za nadaljevanje poudarjanja monopola nad odporom proti okupatorju.

Demonizacija Mihailovića

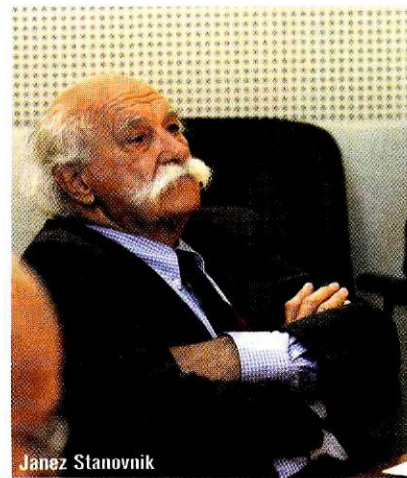
V začetku leta 1942 je potekala intenzivna akcija proti oficirjem stare jugoslovanske vojske. Boris Kidrič je 7. januarja 1942 pisal KPJ v imenu CK KPS: "Razkrinkanje Draže Mihajlovića smo uspešno zaključili. Izvršni odbor OF je prejel s terena preko 500 resolucij, ki obsojajo izdajstvo Draže." In še: "Izkazalo se je kot povsem pravilno in pra-

vočasno, da je Izvršni odbor OF objavil Vaše uradno pismo o Draži." Bistvo te kampanje proti Draži Mihailoviću je bilo ustvarjanje monopola nad odporom proti okupatorju, saj v nadaljevanju Kidrič zapiše, da se "narodna vojska na slov. ozemlju sestoji izključno iz partiz. čet in N. Z. /narodne zaščite, op. I. Ž./, kar je že pod političnim in vojaškim vodstvom OF". Oficirjem se ni pisalo nič dobrega: "Kampanja proti Draži je prisilila tudi aktivne oficirje, da so podpisali z nami sporazum. .../S tem sporazumom, ki ga zaenkrat ne objavljamo, da jih ne bi Italijani internirali, so vezane oficirjem roke glede na kake separatne poskuse. Čim bi se pa ti poskusi pojavili, bomo sporazum objavili, kršilce razkrinkali in tolkli." Kidrič torej brezobzirno: če se bodo oficirji organizirali po svoje (tudi proti okupatorju), bodo komunisti seznan oficirjev objavili, s čimer bodo podvrženi italijanski internaciji, hkrati pa jih bodo "tolkli". Oboje se je tudi zgodilo. 19. marca 1942 so Italijani internirali 1.103 oficirje in podoficirje. Domneva se, da je pri aretaciji odigrala odločilno vlogo pošta, ki jo je OF poslala tem oficirjem, naj vstopijo v partizansko vojsko, in je šla skozi italijansko poštno cenzuro.

Gospodarji položaja

Naj navedem še naslednji stavek iz omenjenega Kidričevega pisma: "Zaradi naših udarcev so bili torej razni ljudje prisiljeni, da izdržijo enotnost. Mi smo ostali gospodarji položaja."

V pismu centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije centralnemu komiteju KP Slovenije je Kardelj kot član CK KPJ 10. 1. 1942 zapisal, da sta znotraj OF dve nevarnosti: "a) na eni strani prikriti ali zavestni sovražniki naše Partije, ki se skrivajo v demagoške parole in glumijo globoko demokratičnost in prijateljstvo napram Sovjetski zvezi ('Izvestja'), ki so po vsem sodeč produkt N/agodeta/ in njemu sličnih; b) na drugi strani pa nezavedna malomeščansko-demokratska stihija, ki jo nosijo s seboj z vseh vetrov nabrani intelektualci, stihija, ki duši v gibanju OF njeno pravo revolucionarno demokratičnost, duši v delovnih masah zavest o absolutni odvisnosti boja slovenskega naroda od >>>

Janez Stanovnik

» boja Sovjetske zveze, zabrisuje vlogo proletariata v osvobodilni borbi itd., skratka, preti bodočemu razvoju OF dati izraz neke malomeščanske sentimentalnosti, ki bo seveda silno pomagala reakcionarnim kapitalističnim elementom v Sloveniji, da se ponovno spravijo na noge. Ponavljamo, ne trdimo, da je OF že danes to, marveč samo opozarjamo na nevarnost, ki nastaja kolikor Partija ne bo izvršila svoje dolžnosti." In nekoliko naprej: "Ne dopustite tem elementom /predvojnim oficirjem, op. I. Ž./, /.../ da bi dobili tal, kajti nobenega dvoma ni, da bodo prav ti elementi skupaj z nekaterimi odpadniki nekdanje SLS jutrišnji glavni naš sovražnik." Sovražnika ("elemente") v okviru revolucije je treba torej že prej onemogočiti; ko bo organiziran, pa čeprav proti okupatorju, bo teže. V nadaljevanju je Kardelj nadaljeval z dajanjem revolucionarnih smernic: "V svoji vsakdajnji akciji težite za izolacijo kulaških in drugih buržoaznih elementov od osnovnih delovnih množic. To naj bo tudi rdeča nit vašega organizacijskega dela v OF." Čez deset mesecev, ko je bil položaj že "zrel", je Kardelj izdal zloglasno navodilo, v katerem naj duhovnike, oficirje, intelektualce, kulake in kulaške sinove v četah vse postrelijo. Sredi januarja 1942 je Osvobodilna fronta objavila Kidričev članek *Država in državi*, v katerem je med drugim zapisal, da "smo Slovenci stopili v prvo obdobje svoje narodne revolucije. Naša narodna revolucija se bo razvijala vse dotlej, /.../ dokler ne bo naša narodna osvoboditev prerasla v socialno osvoboditev slovenskega delovnega človeka". Kidrič potem med tremi "osnovnimi zapovedmi", ki se jih je treba držati na začetku "narodne revolucije", navede: "Zato pa je naša druga temeljna naloga prepričati bivšim 'voditeljem' in vsem protiljudskim elementom, da bi še kdajkoli dobili

Pivka

zaledje med slovenskim narodom, ki so ga danes do kraja izgubili."

Eksekucijski aparat

Ko se je Edvard Kardelj 14. marca 1942 vrnil v Ljubljano, je čez štirinajst dni, 29. marca, poročal Josipu Brozu-Titu "o položaju v Sloveniji". V obširnem poročilu je med drugim zapisal: "OF je dejansko oblast, a ne samo v propagandističnem smislu, in sicer oblast v sami Ljubljani /.../ V kapit./alističnih/ krogih se zelo bojuje OF, zlasti po ustrelitvi Praprotnika, največjega slov. kapitalista." Iz tega se jasno vidi, da je takrat komuniste zanimala oblast tako rekoč najbolj. Nad delom Vosa (svojega "otroka") je bil očitno navdušen, saj je zapisal: "No, vse to bi bilo nerazum-

ljivo brez tako imenovane 'Varnostne in obveščevalne službe OF' in Narodne zaščite, Predvsem je 'Varnostna služba OF'. Dejansko je ves aparat sestavljen iz članov Partije in tega naši ne dajo iz rok, niti ne dovolijo kontrole. Zgrajena je iz dveh delov: obveščevalna služba in eksekutivni aparat." Kardelju je torej pri Vosu pomembnejša varnostna ("likvidatorska") funkcija kot pa obveščevalna. "Vodstvo je enotno in je sestavljeno: iz sekretarjev obeh delov in voditelja celotne službe, ki je direktno vezan na CK. /.../ Eksekucijski aparat sestoji iz okrog 50 mož, oboroženih z revolverji in bombami, ki so se dobro izvežbali. /.../ Ti fantje delajo vse mogoče stvari. Nekaj primerov: skoro dnevno padajo denuncianti, okupatorski hlapci itd. Nobena policijska zaščita ne reši tistih, ki jih vosovci (tako jim pravijo tukaj) vzamejo na 'muho'. Vosovci pridejo v restavracijo z revolverji, prosijo navzoče naj dvignejo roke, da jih legitimirajo, ako koga iščejo; aretirajo ljudi na cesti, jih odvedejo in zaslšujejo (poklicati Italijane na pomoč se prij-

ti ne upajo, ker je OF izdala odlok, da bo vsak na mestu ustreljen, če bi se obrnil za pomoč na okupatorske oblasti), delajo preiskave po hišah belogardistov, plenijo in zažigajo belogardistični material. Tako so n. pr. vdrli v ilegalno tiskarno Dražinih ljudi, zaplenili tiskarno in črke, s katerimi se sedaj tiskajo OF-ovske tiskovine, in 130 kg papirja. Zališali so 3 'tiskarje', ki so vse priznali, zažgali so vse, kar je bilo natiskano, nato so material naložili na avto in se odpeljali. Tako so prijeli tudi neke belogardistične kurirje z letaki proti nam, zaplenili letake in kurirje dobro premlatili." Nekaj stavkov naprej je zato zapisal: "Varnostne službe" se vsi bojijo kot hudiča, prav to pa daje — poleg 'Nar./odne/zašč./ite/' in partizanov — OF značaj resnične oblasti." Kardelj Brozu navede še eno "zanimivost": "Slovenci so menda edini narod v Evropi, ki ima svojo belo emigracijo že v času, ko je sama na oblasti. Iz Ljubljane namreč vedno pogosteje bežijo v Italijo belogardistični izdajalci itd. 'Varnostna služba' je prišla namreč na tako dober glas, da se tisti, ki ga je vzela 'na muho', ne more rešiti. Zato bežijo, zato se jih je polastila prava panika. Še celo ljubljanski škof se je zaprl in se ne upa ven." Kardelj je v tem poročilu zapisal tudi, da "je OF dejansko likvidirala vse buržoazne stranke v Sloveniji. A kar je odkrito proti KP, to je dejansko tako razbito — čeprav jih množice vse skupaj imenujejo 'bela garda' — da morejo delati le še kot denuncianti in provokatorji". S tem ko se je hvalil, da so "likvidirali vse buržoazne stranke v Sloveniji", ki lahko nastopajo le še kot "denuncianti", je Kardelj povedal, da jim je bil to tudi cilj in so zdaj s to situacijo zadovoljni.

23. 4. 1942 je Edvard Kardelj poslal Titu še eno poročilo, v katerem je naveden osupljiv podatek: "V samem mestu /Ljubljani/ se je sedaj število pobitih ovaduhov od začetka aprila /1942/ povzpelo prek 40. Včasih jih v enem dnevu pade do 6. Jutri bo objavljen italijanski odlok o streljanju talcev /.../ Prvih šest talcev so Italijani ustrelili 28. aprila 1942 pri Radohovi vasi.

Nadaljevanje prihodnjic
Ivo Žajdela

Želite postati naročnik tednika

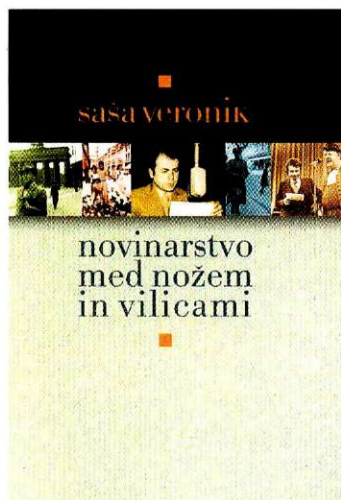
DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon 01/434-54-63

Spomini Saše Veronika

Založba Mladinska knjiga

Saša Veronik je novinar, ki je prehodil dolgo življenjsko pot od radijskega komentatorja, TV-voditelja, dopisnika iz tujine in novinarja v Nemčiji do vladnega predstavnika za tisk in medije ter spet novinarja. Kaj vse se mu je na tej poti primerilo, je zelo poučno za razumevanje slovenskih medijskih hiš in novinarskega dela. Kako zelo je prepleteno s politikom in kako močno je delovanje za odrom, ki ga običjni gledalci televizije nikoli ne uzremo, lahko razberemo iz nje-

govih spominov. Izšli so v zbirki *Spomini in izpovedi* pod naslovom *Novinarstvo med nožem in vilicami*.

Zborna izreka

Založba Aristej, Maribor

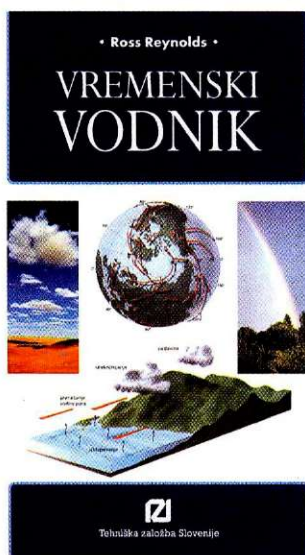
Slovenska zborna izreka je prvi sodobni pravorečni priročnik, namenjen javnim govorcem – učiteljem vseh stopenj, radijskim in televizijskim novinarjem in napovedovalcem, gledališkim igralcem, politikom, duhovnikom in drugim pastoralnim delavcem ter vsem, ki govorno nastopajo v javnosti in naj bi ob tem uporabljali najvišjo zvrst govorne slovensčine, t. i. zborna (knjižna) izreka. Priročnik poskuša po različnih poglavjih znanstvene slovnice in pravopisa razpršena pravila predstaviti uporabnikom, ki niso slovenisti, v preprostejši in kar se da nazorni obliki. Temeljno vodilo avtoric **Cvetke Šeruga Prek** in **Emice Antončič** je zborna izreka približati čim širšemu krogu govorcev. Pregledom pravil, miselnim vzorcem in shemam,

opozorilom na najpogostejše težave in napake ter razlike med starim in novim pravopisom so v obliki vaj za utrjevanje dodani številni praktični primeri iz sodobnega govora, ki so večinoma posneti tudi na priloženi zgoščenki.

Vremenski vodnik

Tehniška založba Slovenije

Vreme vpliva na nas posredno in neposredno. V redkih primerih lahko ogroža tudi naše življenje, na primer z močnimi vetrovi, gosto meglo, obilnimi padavinami in poplavami ter neurji in strelami. Ker danes večinoma živimo in delamo v urbanih okoljih in se prevažamo s sodobnimi transportnimi sredstvi, nas vreme manj zadeva, po drugi strani pa želimo o njem vedeti več. Zdjamo v slovenskem prevodu dobili izčrpen *Vremenski vodnik* avtorja **Rossa Reynolds**. Priročnik ponuja osnove meteorologije in razlaga vreme in bistvo današnjih atmosferskih okoljevarstvenih problemov. Priročnik z mnogimi barvnimi fotografijami, zemljevidi, kartami in satelitskimi posnetki je uporaben za jad-

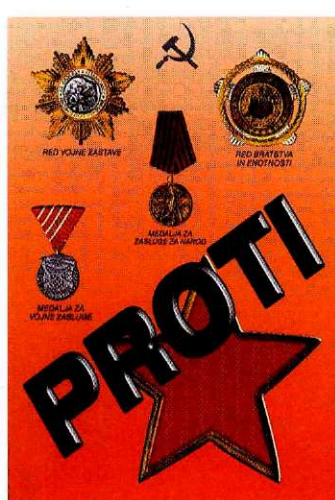

ralce, pohodnike, opazovalce ptic, turiste in mnoge druge, ki se v naravi srečajo s problematiko vremena. Prevod sta opravila strokovnjaka in ga dopolnila s podatki in primeri iz našega okolja.

Proti

Samozaložba

Ivan Kristan je aprila 2002 v *Delu* objavil nadaljevanje z naslovom *NOB in revolucija*. Takrat Kristano-

vo prirojavanje resnice ni doživelo odmeva, saj *Delo* ne objavlja odgovorov na takšno pisanje. Kristanovega pisanja se je zato lotil publicist Ive A. Stanič. Iz njega je oblikoval 74 iztočnic in jih posredoval nekaterim Slovincem, da bi nanje odgovorili. Knjiga *Proti* zdaj te nekatere bolj, druge manj posrečene odgovore posreduje širši javnosti v razmislek. Vsekakor gre za precej izčrpen odgovor na Kristanovo sprenevedanje o naravi komunistične revolucije na Slovenskem. V drugem delu knjige je Stanič ponatisnil vrsto besedil različnih avtorjev na obravnavano temo.

Stric Albert

Založba Modrijan

Spoznavanje dosežkov Alberta Einsteina je lahko tudi bralna dogodivščina, kar je dokazal **Russell Stannard** s svojimi zgodbicami o stricu Albertu. To je nenavaden znanstvenik, v marsičem podoben Einsteinu, ki skupaj z nečakinjo Gedanken raziskuje kvantno fiziko. Da bi odkrila, kaj se dogaja znotraj atoma, Gedanken potuje z miselnim mehurčkom v čudežno deželo kvanta. Z Belim zajcem (likom iz *Alice v čudežni deželi*) se odločita raziskati čudežni svet svetlobe in snovi, kjer ni nič tako, kot se zdi. Dogajanje zgodbe je sicer izmišljeno, fizikalne osnove, ki jih opisuje, pa so pravilne. V zbirki so izšle tri knjizice: *Čas in prostor strica Alberta*, *Stric Albert in črne luknje* in *Stric Albert in iskanje kvanta*.

Devet kož

Založba Mondena

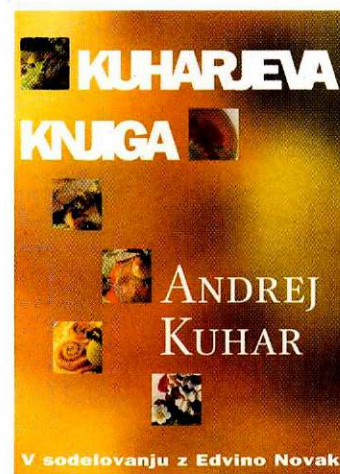
Milica Šturm je pod naslovom *Devet kož* napisala humoreskni roman o dogodivščinah in zapletenih doživ-

ljajih iznajdljive Viktorije, ki je zamenjala devet služb. Zgodbe se začnejo s proslavljanjem njene diplome v gostilni Pri mačku na dan, ko so ubili ameriškega predsednika Kennedyja, junakinja pa je to razumela kot slabo znamenje za svojo kariero. Pripoved se konča s službo pri direktorju, ki je bil znan po strasti do hitrih avtomobilov, lepih žensk in iger na srečo. Avtorica pravi, da je v romanu obdelala svoja službena mesta in da zgodba ni napisala iz hudobije, ampak z zbadljivim humorjem. Imena so seveda izmišljena.

Kuharjeva knjiga

Založba Vale-Novak

Andrej Kuhar je doma iz Petanjcev v Prekmurju. Končal je gostinško šolo v Radencih in nato nadaljeval z učenjem in delom v Nemčiji. Pred dvajsetimi leti je odprl svojo re-

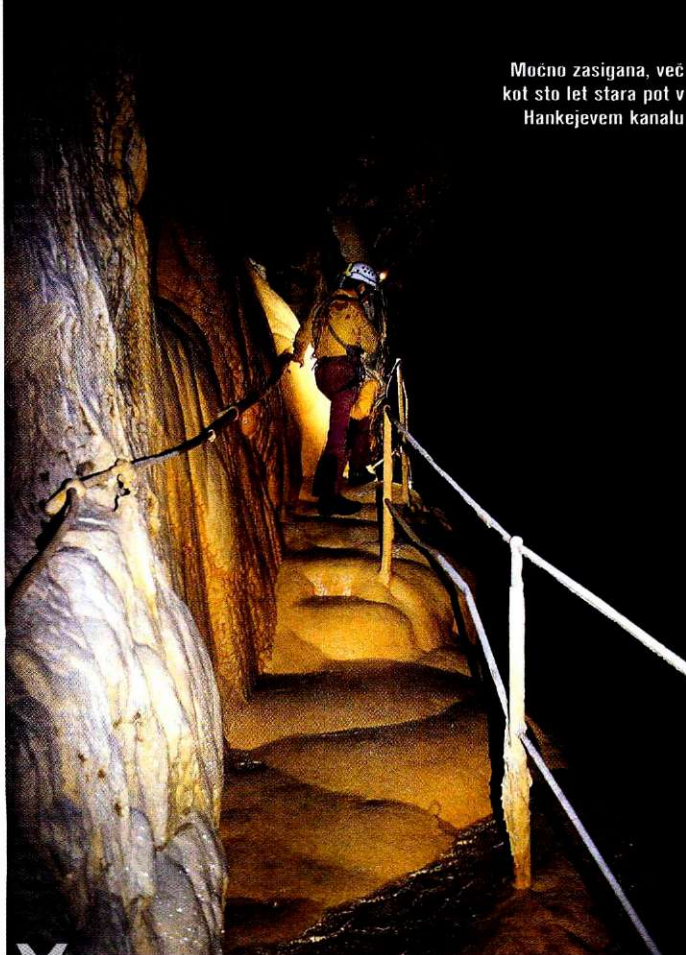

stavratico. Odlikovana je bila z Michelinovo zvezdico, ki velja za najpomembnejše kuharsko priznanje. Restavracija na dvorcu Weyberhofe, ki jo vodi danes, je ena najbolj cenjenih v Nemčiji. V *Kuharjevi knjigi* je zbral svoje priljubljene recepte. Osnova njegove kuhinje je francoska visoka kuhinja. Dodal ji je nekaj prvih italijanske in avstrijske, vse pa prepojil z domačo slovensko kuhinjo. Med drugim ponuja: rače prsi v medu na steljci iz solate, leče in buč, peteršiljevo kremno juho z lososom, postrve zavitke s šampanjsko omako, lososove zrezke s sladko vinsko omako, ajdove tortice z gorčično omako, pomarančne palačinke s sladoledom, narastek iz prosene kaše z vanilijevim sladoledom ... **I. Ž.**

Verjetno večina Slovencev ve, da so Škocjanske jame nekaj posebnega, morda tudi zato, ker so kot edini naravni in kulturni pojav v Sloveniji vpisane na seznam svetovne naravne in kulturne dediščine pri Unescu.

Veliko manj pa jih verjetno ve, da Škocjanske jame niso edinstvene samo po jamskem sistemu, ampak tudi po izredni okolici jam. Ta se zadnja leta hitro obnavlja, s čimer prihajajo do izraza premmnoge dragotine tega edinstvenega območja.

Škocjanske jame so najznamenitejši podzemski pojav na Krasu in v Sloveniji ter sodijo med najpomembnejše jame na svetu. Človeka je že od nekdaj privlačila soteska, na koncu katere je Reka izginjala v podzemlje, in skrivnostni jamski vhodi. Reka ponika pod skalno steno, vrh katere je vas Škoc-

Močno zasigana, več kot sto let stara pot v Hankejevem kanalu

svet, skrivnostno delo narave – vode in kamna – z življenjem v temi ter v podzemnih potokih in jezerih, je porajal mnoge legende in strahove naših prednikov. Vendar je človekova radovednost sčasoma premagala strahove in jih nadomestila z željo po raziskovanju in razumevanju tega sveta. Legende so postale del kulturne dediščine, znanje pa se vse bolj bogati z razumevanjem krása in kraških pojavov. Slovenski kras je zelo zgodaj začel zanimati raziskovalce. Škocjanske jame so že v 19. stoletju pritegnile mnoge radovedneže in dobile prve turistične poti, vklesane v stene podzemnih rogov. Podzemni svet je dobival čedalje več občudovalcev, znanje o nastajanju jam in življenju v njih je vse bogatejše. Razvoj pa prinaša s seboj tudi bojzani in skrbi – onesnaževanje, ki mu narava le stežka kljubuje. Zato je tem večja odgovornost države in vsakega posameznika, da ta prečudoviti pod-

Škocjanski biseri

jan, ki je dala jamam ime. Arheološke najdbe govorijo, da človek biva v jamah in njihovi okolici že od davnine (od mezozoika, neolitika, bronaste in železne dobe prek antike in srednjega veka do danes). Najdbe v Tominčevi jami, Ozki špi-lji in Jami na Prevali (Mušji jami) dokazujejo, da že v prazgodovinskih časih pomen Škocjanskih jam ni bil le lokalni, ampak najmanj regionalni. Prvi pisni viri o Škocjanskih jamah izvirajo iz antike. Označene so na najstarejših tiskanih zemljevidih tega dela sveta. Tudi Valvasor ni mogel mimo tako pomembnega naravnega pojava.

Nekaj izjemnega na slovenskem ozemlju je kulturno dogajanje na območju Škocjanskih jam. V Mušji jami so pred stoletjem odkrili množico prazgodovinskih predmetov, ki so jih v jamo metali med kulturnimi obredi darovanj.

V 19. stoletju so se lotili raziskovanja Škocjanskih jam in jih do

konca stoletja končali. Med iskanjem vode za preskrbo Trsta so kušali slediti teku Reke v podzemlje. Zgodovina raziskovanja je bogata in tudi burna. Potem ko je izredno težavno raziskovanje podzemnega toka Reke stalo skoraj sto let,

so se raziskovalni podvigi znova začeli pred dobrim desetletjem.

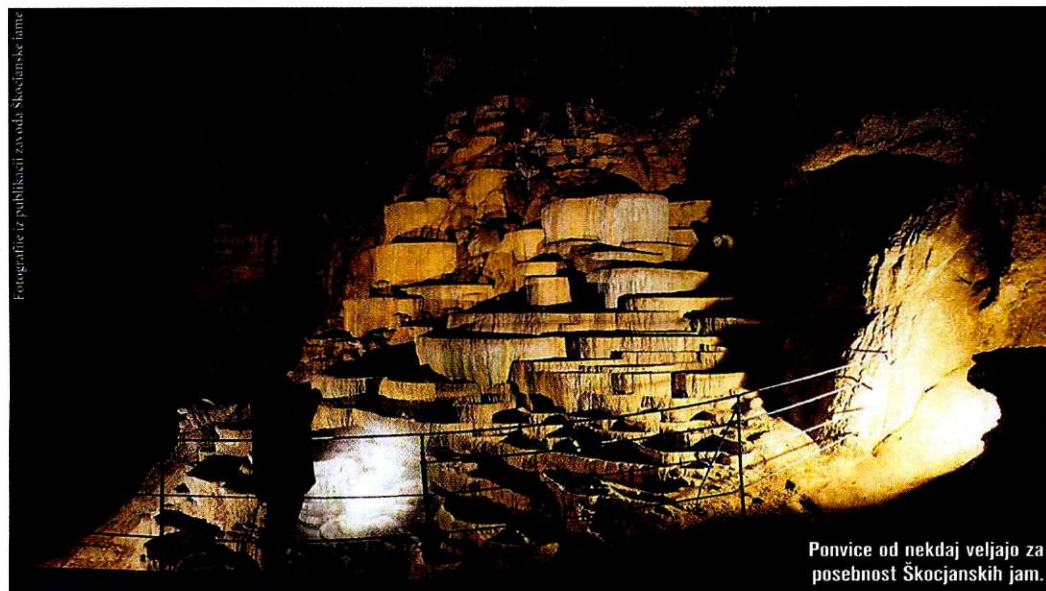
Bogata zgodovina območja

Velicaste Škocjanske jame so že v starih časih privlačile in burile človeško domišljijo. Podzemni

zemni svet skupaj s kulturno dediščino na površju varujemo in ga ohranjamo za prihodnje rodove.

Na seznamu Unesca

Pobude stroke in naravovarstvenikov za zavarovanje edinstvenih

Ponvice od nekdaj veljajo za posebnost Škocjanskih jam.

Fotografije iz publikacij Zavoda Škocjanske jame

Učna pot Škocjan

naravnih kraških območij v Sloveniji segajo v leto 1967, ko je bila načrtovana ustanovitev Kraškega regijskega parka. Ta naj bi zajel celoten Kras do Škocjanskih jam, okoli Kozine z Matarskim podoljem, Slavnik in območje kraškega roba. Danes je od vsega tega ustrezno zavarovano le površje nad Škocjanskimi jamami z okoliškimi udornicami in sotesko Reke ter sam jamski sistem v velikosti 413 hektarjev.

Resnejše priprave za zavarovanje tega območja so se začele ob koncu sedemdesetih let, ko so nastajale prve podlage na občinski ravni. Kmalu je takratna občina Sežana, v letu 1980, sprejela dober odlok o varstvu območja Škocjanskih jam. Hkrati je že v nekaterih posameznikih tlela želja po vpisu tega edinstvenega naravnega spomenika na seznam svetovne kulturne in naravne dediščine pod okriljem Unesca.

Sam proces do vpisa je trajal sedem let, ko je medvladni komite leta 1986 podprl kandidaturo. Novembra 1986 so bile Škocjanske jame končno vpisane na seznam Unescove svetovne dediščine kot edini slovenski spomenik. Proti koncu osemdesetih let so se razmere popravile tudi glede onesnaženosti Reke, kar je bil najbolj žgoč problem. V začetku devetdesetih let so se začele priprave za ustanovitev Regijskega parka Škocjanske jame, zakon pa je bil sprejet leta 1996. Leto kasneje je kot upravljavec parka začel delovati javni zavod, ki ima danes 14 zaposlenih. Razlika v urejenosti okolja v zadnjih desetih letih je naravnost osupljiva. Pred desetimi leti si je obiskovalec lahko ogledal samo jamsko pot, zunanje območje z zaselki, domačijami in sprehajalnimi potmi je bilo v klavrnem, razpadajočem stanju, poti pa zaraščene. Danes lahko rečemo, da za obiskovalca parka jamski sistem še zdaleč ni vse, kar je vredno ogleda. V sedmih letih je zavodu uspelo postoriti zelo veliko. Pospešeno se obnavlja stavbna dediščina, dotrajana infrastruktura v jamah, zelo lepo je obnovljena tudi učna pot Škocjan. Zavod je v zadnjem času izdal številne tematske prospet-

Učna pot Škocjan zajema vse posebnosti klasičnega krasa. Pot je bila narejena, da bi se na njej lahko obiskovalci seznanili z izredno bogatim kulturnim in naravnim svetom kraškega površja. Zasnovana je krožno. Začetek je v informacijskem centru, od koder enotne oznake vodijo proti Štefanjinemu razgledišču in Škocjanu. Vsebinsko je razdeljena na naravoslovne in kulturne teme, prve spoznamo v naravnem okolju, druge v naseljih. Pri načrtovanju poti so sodelovali strokovnjaki različnih področij, tako da pot poteka po razgibanem in zelo raznolikem svetu, njena največja moč pa je v informativnosti. Dolga je okoli dva kilometra in traja predvidoma dve uri. Del učne poti sta tudi Jakopinov in Jurjev skedenj, še nedavno klavrni ruševini, danes pa izredno lepo obnovljeni zgradbi, kjer sta na ogled etnološka in arheološko-krašoslovna zbirka. Odlika poti so lepo oblikovane informativne table. Pot obiskovalcu ne ponuja samo uživanja v naravni in kulturni dediščini, ampak pri človeku vzbudi pogosto zakrnele občutke za krhkost in vrednost naravnega okolja.

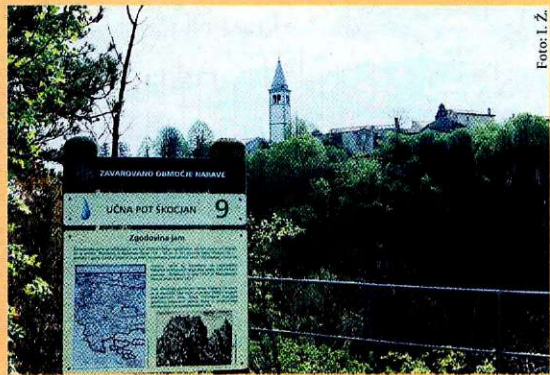

Foto: I. Ž.

te, ki prikazujejo arheologijo, etnologijo in seveda bogastvo jam, vsebinsko in ilustrativno bogato monografijo *Park Škocjanske jame* (105 strani) in njeno manjšo broširano različico, informativno zelo bogati publikaciji turistično karto v merilu 1 : 6.000 in *Vodnik po učni poti Škocjan*, ki obsega kar 96 strani.

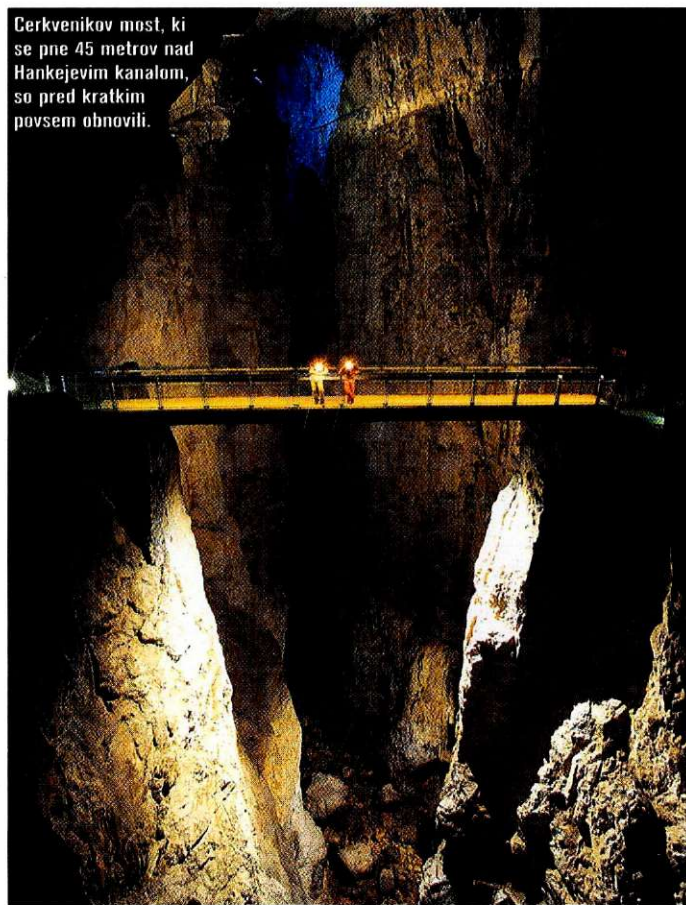
Hiter razvoj parka

V zadnjih letih, odkar park vodi

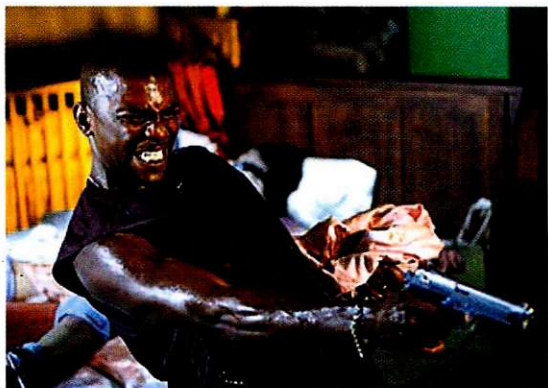
profesionalna ekipa, smo pričeli velikim spremembam. Med drugim se obnavlja stavbna dediščina v vseh treh zaselkih, Matavunu, Škocjanu in Betanji. Za kako žgoč problem gre, naj pove naslednji podatek. V edinstveni vasi Škocjan je še leta 1967 živelo sto prebivalcev, v vasi so imeli gostilno in šolo s štirimi razredi do leta 1962. Danes v Škocjanu živita le še dva človeka. Stavbe so bile do ne-

давnega v klavrno razpadajočem stanju, s sistematično obnovo, gre namreč za naravni in arhitekturni biser, pa je obnovljena že polovica zgradb, ki dobivajo znotraj zavoda novo vsebino. Obnova je segla tudi v bližnji zaselek Betanjo, kjer se prav zdaj prenavlja Betančova domačija, zgradba iz začetka 17. stoletja, krita s škrljaji. Hiter razvoj parka, ki je še do nedavnega sodil med demografsko in gospodarsko ogrožena območja, se med drugim odraža v številnih vključevanjih v razne mednarodne ustanove, s čimer pridobiva čedalje pomembnejšo vlogo pri sooblikovanju kakovostnejšega ekonomskega razvoja tako znotraj divaške občine kot Krasa in tudi širše. Pred kratkim je bil park vključen v Mrežo zavarovanih območij v Alpah, s katero sodeluje pri nekaterih projektih, tudi v okviru programa Interreg III B; v organizacijo Europarc, prek katere je že večkrat sodeloval v mednarodnih delavnicah in na seminarjih, ter v ramsarsko konvencijo, ki je pod okriljem Unesca. Škocjanske jame so v slednjo uvrščene kot prvo podzemno mokrišče na svetu zaradi pomembnega naravnega habitata, ki vsebuje visoko specializirane in pogosto endemične vrste kopenskih in vodnih jamskih živali. Danes je park po mnenju mnogih strokovnjakov vzorčni primer varovanja in upravljanja nekega območja. Veliko zaslug za to ima direktor zavoda Albin Debevec.

I. Ž.

Cerkvenikov most, ki se pne 45 metrov nad Hankejevim kanalom, so pred kratkim povsem obnovili.

Nihče ne ve, kdaj in kje se je začelo. Kar koli se je zgodilo, kakor koli se je že začelo, čez noč se je svet spremenil v živo nočno moro nezavidljivih razsežnosti.

Človeštvo zadene nepojasnjena, nedoumljiva in smrtonosna pokora – mrtvi ne ostanejo mrtvi. Trupla, ki jih žene nenasitna lakota po živem mesu, zalezujejo maloštevilne preživele.

Jutro po grozovitem begu iz svojega doma v predmestju Wisconsinana Ana Clark, igra jo Sarah Polley, naleti na skupinico preživelih: ravnodušnega policista Kennetha (Ving Rhames), skromnega prodajalca elektronike Michaela, igra ga Jake Weber, surovega Andreja, ki ga je upodobil Mekhi Phifer, in njegovo nosečo ženo. Ta nenavadna družba

odpadnikov se zateče v trdnjavo 20. stoletja: zapuščen nakupovalni center na robu mesta. Stanje postaja vse bolj peklensko, rastoča množica nasilnih zombijev neumorno skuša zavzeti nakupovalni center, preživeli se bojujejo z živimi mrtvci in z lastnimi strahovi. Odrezani od nekoč normalnega sveta skušajo prebivalci nakupovalnega centra ohraniti trezno glavo in se učijo živeti drug z drugim. Na vse kripelje skušajo ohraniti svoje življenje, in kar je še pomembnejše – človeško dostojanstvo.

Mrtvci napadajo

Ko zmanjka prostora v peklju, mrtvi zavzamejo zemljo ... Predelave apokaliptične klasične grozljivke Georgea A. Romera se je po 25 letih kot debitant lotil režiser Zack Snyder. Podlaga filma je čedalje številčnejša horda živih trupel. Zombiji si

Preživeti

DAWN OF THE DEAD

Režija:	Zack Snyder
Producenti:	Marc Abraham, Eric Newman, Richard P. Rubinstein
Scenarista:	George A. Romero, James Gunn
Igrajo:	Sarah Polley, Ving Rhames, Jake Weber, Mekhi Phifer, Ty Burrell, Michael Kelly
Premiera:	3. 6. 2004
Distribucija:	Karantanija Cinemas

želijo le zretja, filmski ustvarjalci pa so zeleli ustvariti le zombije. Newman je zelel film o zombijih postaviti v 21. stoletje, zagotoviti kakovosten scenarij, nadarjeno in priznано igralsko zasedbo in najsodobnejšo hollywoodsko tehnologijo.

Newman opisuje nesmrtno naravo te filmske zvrsti: "Miti o zombijih

so stari tisoče let. Podobno kot zgodbe o vampirjih, le da se meni zdi o zombiji izvrstni hudodelci: so neustrašni, neumorni in najdemo jih lahko kjer koli. Svoje poslanstvo mojstrsko obvladajo: žrtev najdejo, ubijejo in požrejo. Brez kakršnega koli razloga. Od nekdaj se ljudje na vse pretege trudimo obdržati svoje dostojan-

Detektiv David Starsky, igra ga Ben Stiller, je eden izmed najbolj predanih policistov pod krinko v kalifornijskem mestu Bay City. Poskrbi, da ulovijo vsakega zločinca in ga primerno kaznujejo.

Starsky in Hutch

V službi je 24 ur na dan, 7 dni na teden. Njegov zgled je mama, legendarna policistka Bay Cityja, kar mu njegov načelnik omeni ob vsaki priložnosti. In če je njegova pokojna mama imela ves čas le enega partnerja, jih Starsky menja kot po tekočem tra-

ku oziroma hitreje, kot potegne njegov priljubljeni Gran Torino.

Detektiv Ken "Hutch" Hutchinson, igra ga Owen Wilson, je iz drugega testa. Njegovo vodilo je: Če jih ne moreš premagati, se jim pridruži. Njegova ležernost in želja po hitrem

zaslužku pripomoreta, da se mu kateri od zločincev izmuzne iz rok. Ima odličen instinkt, a bi pri delu potreboval nekoga, ki bi mu pomagal ostati na pravi in praviloma manj donosni strani zakona. Načelnik policije v Bay Cityju Dobby (Fred Williamson) se

stvo in samoraslost. Zombiji pa delujejo kot brezobzirna množica, ki te s silo prisilijo v svoj način življenja.”

Newman dodaja: “Gre le za novo podobo klasične uspešnice. Ni bilo – in še vedno ni – pravega razloga, da smo znova posneli film. Sploh ga

nismo iskali. V zadnjih letih so posneli nekaj izvrstnih predelav: vseč mi je Kaufmanova *Invasion of the Body Snatchers*, Carpenterjeva *The Thing*, Cronenbergova *The Fly*. Gre za čudovite filme, ki so izvirnikom še povzdignili vrednost. Za snemanje *Zore* smo se odločili, ker smo želeli nadaljevati s to filmsko zvrstjo in jo približati novim generacijam gledalcev.” Zora iz leta 1979 velja za kulturni film, ki ga oboževalci častijo in med grozljivkami zaseda posebno mesto. S pomočjo najsodobnejše filmske tehnologije pa so ustvarjalci napeto filmsko ozračje približali novi generaciji mlajših obiskovalcev kinodvoran, ki najverjetneje ne poznajo izvirnika. Newman sklene: “Želim si, da bi film zadovoljil pričakovanja starih privržencev in pridobil nove ljubitelje, saj je to edini razlog, da smo ga sploh posneli.” **Monika Maljevič**

dokoplje do popolne rešitve: Starsky in Hutch bosta postala partnerja.

Že prvi dan naletita na utopljenca, ki ga je na obalo naplaval zalivski tok. S pomočjo Hutchevega čudaškega informatorja Meda (Snoop Dogg) začneta preiskovati skrivnostni umor. Sled ju pripelje do privlačnih navijačic Staci (Carmen Electra)

in Holly (Amy Smart), ki jima želita na vsak način pomagati.

Vse kaže, da je za umor odgovoren bogat poslovnež Reese Feldman (Vince Vaughn), vendar pa Starsky in Hutch nimata nobenega trdnega dokaza. Ne vesta niti, da Feldman pripravlja največjo prodajo kokaina v kriminalni zgodovini.

STARSKY AND HUTCH

Režija:	Todd Phillips
Producenti:	William Blinn, Stuart Cornfeld, Akiva Goldsman, Tony Ludwig, Alan Riche
Scenaristi:	William Blinn, Stevie Long, John O'Brien, John O'Brien, Todd Phillips, Scot Armstrong
Igrajo:	Ben Stiller, Owen Wilson, Snoop Dogg, Fred Williamson, Vince Vaughn, Juliette Lewis, Jason Bateman, Amy Smart, Carmen Electra
Premiera:	10. 6. 2004
Distribucija:	Cenex

na kratko

Žirija pod vodstvom ameriškega režiserja Quentina Tarantina je preteklo soboto v francoskem letoviškem mestu Cannesu podelila **palme 57. mednarodnega filmskega festivala**. Najprestižnejšo, zlato palmo, je na slavnostni podelitvi prejel Američan Michael Moore za svoj politični dokumentarec *Fahrenheit 9/11*, pamflet, usmerjen proti predsedniku Bushu, Moore je nagrado posvetil “otrokom v Ameriki in v Iraku ter vsem na svetu, ki trpijo zaradi postopkov” Združenih držav Amerike. *Fahrenheit 9/11* je nagrado prejel v konkurenci s še 18 filmi in je prvi dokumentarec, ki je bil nagrajen z zlato palmo po filmu *Svet tišine* Jacquesa Cousteauja leta 1956. Palma za režijo je odšla v roke Tonyju Gatliju za filmsko popotovanje iz Francije v Alžirijo z naslovom *Exils*, kitajska igralka iz Hongkonga Maggie Cheung si je za svojo stvaritev narkomanke, ki si skuša urediti življenje, v filmu *Clean* Olivierja Assayasa prisluzila nagrado za najboljšo žensko vlogo, medtem ko je bil šele 14-letni japonski igralec Jagira Juja nagrajen za vlogo v *Nobody Knows*, v katerem igra najstarejšega od štirih otrok, ki živijo v osami. Palmo za najboljši scenarij sta dobila Francoza Agnes Jaoui in Jean-Pierre Bacri, in sicer za film *Comme une image*. Film je režirala Jaouieva, osredotoča pa se predvsem na samopodobo mlade ženske, ki se bojuje z odvečnimi kilogrami in se ji zdi, da jo bližnji zanemarljajo. Tajski *Tropical malady* Apichatponga Weerasethakula, zgodba brez dialogov o moškem, ki se sam sprehaja po džungli, je prejela tretjo nagrado žirije. Nagrado žirije je prejela tudi Irma P. Hall za vlogo v filmu Joela in Ethana Cohena *The Ladykillers*, v katerem glavno vlogo igra Tom Hanks.

Na ulicah kanadskega mesta Calgaryja se je začelo snemanje neavtoriziranega televizijskega filma o življenju kralja popa Michaela Jacksona. Man in *The Mirror: The Michael Jackson Story* je naslov filma, ki bo posnet pod okriljem televizijske hiše VH1. V filmu bomo spoznali življenjsko zgodbo enega najbolj priljubljenih in hkrati najbolj kontroverznih pevcev današnjega časa. Film bo spremljal Jacksona od njegovega 10. leta starosti pa do danes in se pozabaval z obtožbami za spolno zlorabo otrok, zaradi česar se bo pevec kmalu znašel na sodišču. Tako kot je v navadi pri biografskih filmih o še živih osebah, Jackson ni sodeloval v ekranizaciji svoje življenjske zgodbe, zato so avtorji morali uporabiti druge vire. “Pri pisanju scenarija smo se oprli izključno na dejstva, ki so dokumentirana,” je dejal režiser Allan Moyle, ki je ostal skrivnosten glede tega, kako bodo prikazane obtožbe za spolno nadlegovanje in Jacksonove čudaške življenjske navade, o katerih so mediji veliko pisali. Vlogo Jacksona so dodelili temnopoltemu igralcu Flexu Alexandru.

Billy Bob Thornton in **Kate Becinsale** bosta nastopila v filmu režiserja Michaela Cristifea *Fade Out*. Snemanje se bo začelo to poletje, Thornton pa naj bi igral vlogo scenarista shizofrenika, ki s soprogo (Becinsale) živi v izoliranem obalnem mestecu v New Englandu. Potem ko začne pisati scenarij, v katerem opisuje svoje vsakdanje življenje, postaja meja med stvarnostjo in domišljijo čedalje tanjša. Thornton mora pred začetkom snemanja še končati snemanje filma *Ice Harvest* režiserja Harolda Ramisa, Becinsaleovo pa bomo kmalu videli v visokoproračunskem filmu *The Aviator*. Režiser in scenarist Christofer je nedavno napisal scenarij za film *Casanova*, ki ga bo režiral Lasse Hallström in v katerem bo glavno vlogo igrala Heatg Ledger.

Radio Krka
106.6 MHz

Esad Babadžić

Bolj ko spremljam hrvaške medije, ki se ukvarjajo z možnostmi svoje reprezentance na prihajajočem EP na Portugalskem, bolj mi je žal, ker na njem ne bo naše izbrane vrste. Če ne zaradi drugega, vsaj zaradi obvezne folklore, ki spremlja takšna velika tekmovanja. In evropsko nogometno prvenstvo je res nekaj posebnega.

Gneča favoritov

Letošnje bo gotovo močnejše od svetovnega prvenstva, ki ima zaradi udeležbe južnoameriških in afriških predstavnikov še vedno primat. Toliko favoritov, kot jih prihaja na Portugalsko, že dolgo nismo imeli. Skoraj tri četrtine vseh držav kandidira za naslov, pa tudi drugi niso tako slabi, da ne bi mogli presenetiti. Eni redkih, ki ne morejo upati na "kanto", so prav Hrvatje, ki so se že skorajda vdali v usodo. Kot da se je javnost že sprijaznila z dejstvom, da ostanki "vatrenih" ne bodo mogli kljubovati veliko močnejšim in predvsem modernejšim nasprotnikom. Nekateri imajo za uspeh že to, da so sploh prišli na sklepni turnir, kar je še najbolj realno gledanje na zadevo.

Vemo, da imajo naši "rabljji" velike težav z zvezno vrsto, v kateri ni več mojstrov vrste Boban, veliko bolje pa ni niti v napadu, ki ima sicer Prša, a je to bolj ali manj vse. Olič in drugi niso dovolj dobri, da bi lahko presenetili katerega od favoritov. Otto Barić ima veliko težav, kako naj zadovolji želje strokovne javnosti in ostane konsistenten v lastnih načrtih. Naši sosede so precej neusmiljeni, kadar gre za nogomet in selektorje reprezentance, ki jih pogosto križamo, še preden sploh storijo greh. Novinarji so neusmiljeni v svojih kritikah in prvi človek reprezentance mora biti pravi mojster, da ga puščice z vseh strani ne ranijo. Ko se malo bolj poglobijo v

snov, ne ostane skoraj nič več dobrega. Delati v takšnih razmerah res ni lahko, zato ni čudno, če je Barić že zdaj napovedal, da bo po EP nehal voditi "vatrene". Resnici na ljubo si tudi sam ne morem predstavljati, kako se bo v skupini, kjer sta poleg neugodne Švice še Francija in Anglija, prebil do drugega mesta, ki še pelje v drugi krog. Angleži so že tako "napaljeni", saj si nadvse želijo novega naslova, ki ga lovijo že slaba štiri desetletja, da o Francozih niti ne govorimo. Vsi se strinjajo, da "galski petelini" ne bodo ponovili spodrsnjaja z zadnjega svetovnega prvenstva, ko so izpadli že v predtekmovanju. Lekcija je bila preveč boleča, da bi jo ponavljali. Sploh bo to prvenstvo dolžnikov. Poleg nesrečne Anglije bodo svoje hoteli tudi Italijani in Španci, nič

Zmagal bo tisti, ki bo imel hladno glavo in vroče noge, to pa bi bila lahko Nemčija ali Italija. Slednji imajo neverjetno moštvo, v katerem kar mrgoli zvezdnikov. V takšni poplavi favoritov pa bi prav lahko udaril kdo iz ozadja.

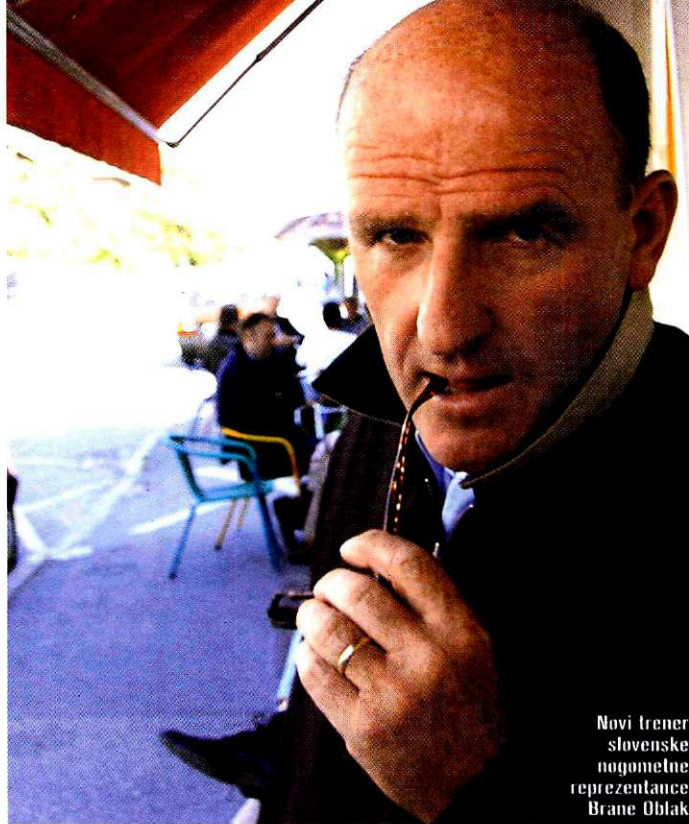
manj motivirani pa ne bodo Nizozemci, ki prihajajo s silovito zasedbo. Če k temu dodamo tudi disciplinirane Nemce, ki se jim edinim ljubi napolniti mrežo Malte na testni tekmi, potem je spekter favoritov zares raznolik. Portugalci bodo imeli zadnjo priložnost te generacije. Domače igrišče bi jim lahko pomagalo ali pa tudi ne. Zmagal bo tisti, ki bo imel hladno glavo in vroče noge, to pa bi bila

lahko Nemčija ali Italija. Slednji imajo neverjetno moštvo, v katerem kar mrgoli zvezdnikov. V takšni poplavi favoritov pa bi prav lahko udaril kdo iz ozadja. Recimo Čehi ali pa Bolgari. Pavel Nedved ne bo dovolil, da ga kar tako izločijo iz boja za prva tri mesta. Čehi so že dokazali, da jim ustreza vloga tihih favoritov, ki grozijo iz ozadja. Takšno vlogo je imela pred leti Hrvaška, ki pa je ostala brez zlatih fantov. Seveda brez bolestrnega optimizma pri naših sosedah kljub temu ne gre. Njihov račun je zelo preprost: premagati Švico in presenetiti enega od favoritov. Seveda računajo na Angleže, ki jim balkanski nogomet ne ustreza preveč. Igra kratkih podaj po tleh je bila vedno smrt za Otočane, ki imajo radi bolj odprto varianto, s preskakova-

njem igre. Seveda tudi angleška klasika ni več to, kar je bila, saj je čedalje več tujcev, ki uveljavljajo bolj celinski slog igre. Za povrh je tu še Erikson, ki je dodal veliko italijanskih fines, s katerimi so Angleži še nevarnejši. Navsezadnje se znajo po novem zapreti celo v bunker, kar je zares netipično za angleški nogomet. Toda lepota še nikoli ni prinašala pravih izidov. Vprašajte Nemce! Ali pa Italijane.

Sedemindvajsetega maja je dopolnil 57 let. Le nekaj dni pred tem je najboljši slovenski nogometaš zadnjih petdesetih let slednjič postal selektor slovenske članske reprezentance.

Predsednik NZS Rudi Zavrl je po imenovanju Braneta Oblaka za selektorja za medije dejal: "Ponujalo se je več domačih in tujih strokovnjakov, a prava sta bila le dva, in sicer Srečko Katanec in Brane Oblak. Prednost je zaradi imidža dobil Katanec, a je ponudbo zavrnil, medtem ko jo je Oblak sprejel." Prvotno zamišljena poroka sicer ni uspela; a v slovenskem nogometnem prostoru zagotovo ni primernejšega "ženina", ki bi se lahko pohvalil s tako razkošno harmonijo igralске

Novi trener slovenske nogometne reprezentance Brane Oblak

usodo, in kazalo je, da so nastopi v izbrani vrsti nogometašem bolj odveč kot ne. Tudi selekcioniranje je bilo nedosledno, celo nerazumljivo ..."

Igrati za Slovenijo je in mora biti čast! Tu ne bo smelo biti nobenega vprašanja! Vsakdo bo moral nujno dati od sebe svoj maksimum. Pri smiselnem selekcioniranju pa bo bržkone večja težava. V slovenskem nogometu je sicer precej znalcev, vendar jih je najmanj 90 odstotkov prepočasnih. Dobiti hitre igralce, ki bi jim uspelo slediti sodobnim nogometnim trendom, pa je seveda zelo težko. Ker jih torej ni v izobilju, bo treba poseči tudi za počasni(e)simi.

Kdo bodo vaši pomočniki?

Pomočnika (Prelogar, Sergaš, op. a.), s katerima sem uspešno sodeloval na zadnjih štirih tekmah, bosta najbrž kar iz mlade reprezentance.

S starejšimi "stroj" ni deloval kot bi moral

pretreklosti in strokovne avtoritete, kot jo premore Brane Oblak.

Kaj za vas pomeni biti selektor izbrane članske vrste?

Kariero sem že naredil, zato je za me ni treba več dokazovati. To je bil le nov izziv, ki se ti le redkokdaj ponudi, in če ga ne izkoristiš, gre mimo.

Napovedali ste igro, ki se je ne bomo sramovali!

Kjer koli sem bil, vselej se je igrala konkretna igra "od noge do noge"! Ne maram brezglavega nabijanja žog, s katerim igralci pravzaprav preskakujejo igro. Vztrajal bom pri hitri igri po tleh, s katero bomo poskušali zadovoljiti publiko ne glede na (končni) rezultat.

Pa imamo dovolj pravega igralskega materiala za takšen pristop?

Obetavnih mladih igralcev je na Slovenskem zadosti, vendar pa žal nimajo prepotrebni izkušnji; čas bo šele pokazal, kdaj in kako bodo dospeli tudi do članske vrste. Zatorej bom še vedno uporabil tudi ne-

katere starejše in preverjene igralce, ki bi jih sicer v klubu uporabil precej raje kot pa mlajše. A vendar je reprezentanca povsem nekaj drugega. Do sedaj so igrali predvsem starejši ... in ni šlo! To zadnje pa pomeni, da je treba nekaj korenito spremeniti.

Korenite spremembe?

Prvič: zahteval bom popolno izpolnjevanje norm športnega vedenja! Primer Karič: ko je Amir še igral za Maribor, je bil zanesljivo eden najboljših klubskih igralcev pri nas. Tudi na zadnjih tekmah proti Hrvatom je bil med najboljšimi. Je pa tip igralca, ki dobro igra, če ga obdaja dobro vzdušje. V ekipi, kjer igrajo tako mlaj-

ši kot starejši, pa je težko zagotoviti optimalno vzdušje. Zatorej bo obveljalo le eno: če bodo igralci, vključno s Karičem, redno in dobro igrali in imeli urejen klubski status, potem sploh ne bo nobenih težav z vprašanjem, kje in kaj bo nekdo igral.

Ali je torej napočil čas za "carski rez"?

Zagotovo bo prišlo do neke prenove, saj le-to ne nazadnje zahteva tudi nogometna javnost. Vem le to, da se je do sedaj igralo s starejšimi in več kot očitno "stroj" ni deloval tako, kot bi moral.

Rudi Zavrl je po Prašnikarjevi odstaviti dejal: "Stanje v reprezentanci je postalo anemično, kot neka vdanost v

Kdo bo kapetan reprezentance?

Recept za določitev je dokaj preprost. Kapetan je namreč lahko tisti, ki je najstarejši, najzaslužnejši oziroma ga ima publika nadvse rada ... Lahko pa je tudi tisti, ki je nosilec igre in daje ton borbenosti. Biti kapetan je vsekakor izjemna čast!

Govorilo se je, da ste (bili) v sporu z Zahovičem.

Ta trenja izvirajo še iz časa, ko kasnejši ključni akterji (Zahovič, Novak ...) še niso bili medijsko prepoznavni. Kamorkoli smo tedaj prišli z A-representanco, so novinarji seveda najprej pristopili k meni, saj so me edinega poznali. To je šlo verjetno nekaterim v nos in so potem od tedanjega selektorja Verdenika zahtevali mojo zamenjavo. Tedaj sem bil zanje zagotovo precejšen motilni element.

Premalo cenjeni Verdenikov prispevek je že zdavnaj pozabljen!

Verdenik je dal temelj kasnejši Katančevi "pravljici". Žal pa je bil Verdenik tako dolgočasen trener, da so igralci na njegovih treningih do-

Bo Brane Oblak z nogometno reprezentanco tako uspešen, kot je bil kot igralec?

besedno ponoreli, saj je ves čas ponavljal svoj conski presing. Ko je Katanec kasneje prevzel reprezentanco, je hkrati prevzel Verdenikov koncept, sprostil Zahoviča, obramba pa je še vedno igrala po istem kopitu.

Kljub črnogledim napovedim vam je v neverjetno kratkem času uspelo mlado reprezentanco izveliči iz brezna!

Najprej sem spremenil sistem igre ... Lahko pa povem, da ni trenerja na svetu, ki lahko naredi nekaj sam. Vselej so tu igralci, ki končno naredijo trenerja. Jaz jih moram le smiselno izbrati, taktično poučiti o igri in kondicijsko pripraviti. Ves nadaljnji uspeh je odvisen od njih samih, zato je vsakršen uspeh izključno zaradi igralcev, nikoli pa zaradi trenerja!

Kaj bi spremenili v usodnem re- pesažu s Hrvaško?

Že v prvi tekmi bi v drugem pol- času poslal v igro Rudonjo. Hrvatje so bili v prvi tekmi v Zagrebu tako slabi, da bi morali nujno izkoristiti ta njihov slabi dan. Bili so namreč tako ne- bogljeni in razsuti, da so se preprosto bali še ene slovenske "špice", ki bi morala pozneje priti v igro. Žal je ni bilo ... V drugi tekmi pa zamerim Prašnikarju le eno. Očitno je bila na igralcih prevelika obveza, saj so tedaj dobesedno "počili" pod bremenom napredovanja. Žal pa na klopi nismo imeli ustreznih zamenjav – denimo za izpraznjeno Šiljakovo mesto. Prašnikar ni želel vzeti druge "špice" – Vogriča ali pa Jakomina, ki sta mu bila sicer na

voljo. Zato je bil pritisnjen ob zid in je poskušal z malim Rakovičem, ob koncu pa celo z obrambnim igralcem.

Katerega igralca še posebej ce- nite (poleg Nedveda, ki naj bi bil Oblakova inkarnacija, op. a.)?

Danes se je svetovni krog kako- vostnih igralcev tako razširil, da praktično ne poznam niti polovice nasto- pajočih iz finala lige prvakov. Nogo- met je v vseh ozirih tako napredoval, predvsem kar se tiče tehnike (nasploh v Južni Ameriki) in dovršene nogo- metne koordinacije pri največji hitros- ti. Kljub vsemu pa je kvaliteta nako- pičena v Realu, italijanski ligi ... Spremljam prav vsa dogajanja na nogometni sceni, predvsem nemško ligo (žal je v stagnaciji), najbolj pa uživam ob spremljanju Henryja, ki lahko povsem sam odloči tekmo.

Od koga ste povzeli največ tre- nerskega znanja?

Celotno kariero sem imel samo najboljše trenerje in prav od vseh – Gugolja, Boškova, Miljaniča, Mla- diniča pa do Ivica – sem poskušal po- brati vsaj nekaj. Sicer pa, če ni dobro pripravljene taktike, ni niti ustrezne pripravljenosti na tekmo. V trenerskem smislu sem psiholog, saj znam točno predvideti (ne)kva- liteto posameznega igralca.

4-4-2 je že dodobra uveljavljen mo- del nogometne igre, ki pa se mu v Sloveniji še vedno krčevito upirajo!

Pri tem gre predvsem za to, koli-

ko igrišča je pokritega. V reprezen- tanci lahko pričakujete nekaj podob- nega (4-4-2), kar sem uveljavljal v Olimpiji, kjer sem od igralcev zahteval tek, borbenost, željo. Ne nazad- nje je bilo tedaj konstantno navzo- čih 7.000 gledalcev. Kar pa se tiče mo- dela 4-4-2, gre pri nas predvsem za problem pri trenerjih. Vsi se namreč bojijo poraza, se zaprejo in posledič- no igrajo z liberom (prostim branil- cem, op. a.), kar pa pomeni, da imaš praktično ves čas igralca manj na te- renu. Vse bi bilo v redu, če bi libero igral pred stoperjema; žal pa igra za njima in jima daje potuho. Če le- ta izgubita dvoboj, je za njima še vedno nekdo, ki jima zagotavlja manjše tveganje. To pa kaj kmalu pripomore k nezanimivi, zaprti igri. Največji problem pa je, in tega trenerji pri nas ne vidijo, da sta stoperja sposobna za- držati vsak svojega nasprotnika. Potem- takem bi "neizkoriščenega" libera zlahka prezrcalili v napadalno konico.

Kaj pa vratar, ki v sodobnem no- gometu predstavlja libera?

Pri 4-4-2 se igra spremenil. Vrtar stoji višje. Pri modelu 3-5-2 pa je statičen.

Je Simeunovič sploh še primeren glede na svojo slabšo igro z zogo?

Prav imate! Tudi z nogami je pre- cej slab. Žoga ne gre nikamor ...

Je primernejši Botonjič?

Pazite! Vsi rezultati v slovenski rep- rezentanci so bili povezani s Simeuno- vičem. Če je on dobro branil, je tudi

Zahovič zadel (če nekoliko kariki- ram). Bila sta izjemno pomemben tandem. Če je deloval, je bilo vse v naj- lepšem redu. Vsi preostali na igrišču pa so bili tako ali tako le delavčki.

Kakšna pa bo obrambna linija?

O tem sploh še ne razmišljam. Vse misli so sedaj uprte v mlado re- prezentanco in tekmo z BiH ...

Odnos uradne Slovenije do nogo- meta (stadiona)?

Nikoli ni bilo dobro. Tudi ko smo bili v vrhu, ni bilo dobro. Kak- šno tekmo so že prišli pogledat, na- redili pa niso ničesar.

Ke bi najraje igrali reprezen- tančne tekme?

Najraje bi igral v Ljubljani, ven- dar vemo, kakšno je stanje ... Torej nam preostaneta Celje in Maribor. Celje ima denimo zelo simpatičen stadion, Maribor pa je svojevrsten problem; če prideš z zelenimi dresi na stadion, vsi mislijo, da je to Olimpija. Vendar je Maribor kljub vsemu mesto, ki je izjemno nogometno obarvano in ima izvrstno publiko.

Kako boste potemtakem uskladili večna mariborsko-ljubljanska trenja?

Pripadnost nima prav nobene zve- ze z reprezentanco. V tem trenutku pa sploh ne vidim nikogar iz Maribo- ra, ki bi bil lahko reprezentant (Rakič? Že zdavnaj sem dobil namig, da je go- vor o kvalitetnem igralcu.), čeprav so bili prvaki. Lovro Kastelic

na kratko

USADA SE BO SEŠLA Z JONESOVO

Vodstvo Ameriške antidopinške agencije (USADA) se je odločilo, da bo opravilo pogovor z atletsko zvezdnico Marion Jones o morebit- nih dokazih jemanja nedovoljenih poživil. Jonesova, na olimpijskih ig-

rah (OI) v Sydneyju je osvojila pet medalj, od tega tri zlate, je to zahtevala že nekaj časa, prav tako pa želi, da bi USADA znova testirala njene vzorce zaradi steroida THG in dru- gih prepovedanih poživil.

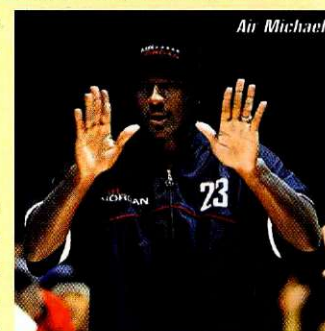
Jonesova, ki je že pričala pred zvez- nim sodiščem v primeru Bay Area Laboratory Co-Operative (ta naj bi skrbel za distri- bucijo nedovoljenih po- živil med ameriški- mi športniki), je prejšnji teden napovedala, da bo USADA tožila, če ne bo mogla nastopiti na OI v Atenah. Tam si želi zno- va poseči vsaj po treh

medaljah, pred tem pa bo morala na tekmovalnem prizorišču uspeš- no opraviti ameriške kvalifikacije.

JORDAN ŽELI POSTATI LASTNIK KLUBA

Michael Jordan, ena največjih košarkarskih legend, je pretekli teden izrazil željo, da bi postal lastnik kluba v severnoameriški košarkar- ski ligi NBA. Prejšnjo sezono se je že pogovarjal o nakupu moštva Mil- waukee Bucks oziroma manjšega deleža v novonastalem klubu Char- lotte Bobcats, a je, kot je znano, v obeh primerih ostal praznih rok.

"Moj naslednji cilj je biti lastnik kluba," je na tiskovni konferenci de-

Fotografija: Reuters

An Michael

Johnsova je odločena, da bo nastopila na OI v Atenah.

Dobimo se na sejmu

Folklorna skupina Tine Rožanc je svoj jubilej – 55-letnico delovanja – slovesno zaznamovala s celovečernim koncertom v soboto, 29. maja, v Križankah. Dogodek so pripravili v sodelovanju s Festivalom Ljubljana, koncert pa poimenovali Dobimo se na sejmu.

NAPOVED DOGODKOV

Ciril Zlobec na Trubarjevini

Gost kulturnega večera Na Trubarjevini – v čast domovini, ki ga organizira občina Velike Lašče v sodelovanju s Tonetom Kuntnerjem, bo tokrat pesnik, prevajalec in akademik Ciril Zlobec.

Deseti večer, ki bo v petek, 4. junija 2004, ob 20. uri na Trubarjevi domačiji na Raščici pri Velikih Laščah, bo s svojo pesniško in siceršno zavzeto besedo za slovenstvo obogatil pesnik, ki je bil priča in soustvarjalec slovenske zgodovine od narodnoosvobodilnih časov prek osamosvojitve do vstopa Slovenije v EU. Pristrčno vabljeni!

Razstava Matjaža Krivica

7. junija 2004 se bo ob 20. uri v sklopu "Pločnik Art" (Kavarna Pločnik pri Tromostovju) odprla razstava fotografij Matjaža Krivica z naslovom Altiplano. Razstavo bodo odprli z multivizijo Svetovi tišine avtorjev Matjaža Krivica in Lada Jakše. Vabljeni!

Ženske v politiki

Ženski odbor SDS Vas vljudno vabi na okroglo mizo z naslovom: SLOVENSKE DEMOKRATINJE V EVROPSKEM PARLAMENTU

Okrogla miza bo v sredo, 9. junija 2004, ob 19. uri v Ljubljani, v sejni sobi na terasi Komenskega 7.

Na okrogli mizi bodo sodelovale kandidatke SDS za volitve v evropski parlament, in sicer:

- dr. Romana Jordan Cizelj
- Barbara Medved Špilerič
- Alenka Jeraj

Vljudno vabljeni vsi, ki se zavzemate za uravnoteženo zastopnost žensk in moških v politiki!

Okrog 120 nastopajočih se je predstavilo z otroškimi igrami in plesi, z nekaterimi starimi koreografijami, kot so tržaški plesi, Zeleni Jurij – splet belokranjskih plesov, gorenjski, ribniški plesi, ter s štirimi novimi – bloški, dolenski, štajerski plesi, kresnice. S tem programom je skupina pokazala kontinuiteto več kot polstoletnega delovanja in še vedno svežo energijo skupine in nove pristope k postvarjanju slovenskega plesnega in pesemskega izročila. Dogajanje na prireditvenem prostoru je obiskovalce popeljalo v prvo četrtino prejšnjega stoletja, ko se po žeganju ljudje zberejo pred cerkvijo na sejmu, barantajo, klepetajo in se zabavajo. Obiskovalce so v predverju Križank obrtniki pred koncertom povabili, da si na stojnicah ogledajo njihove izdelke.

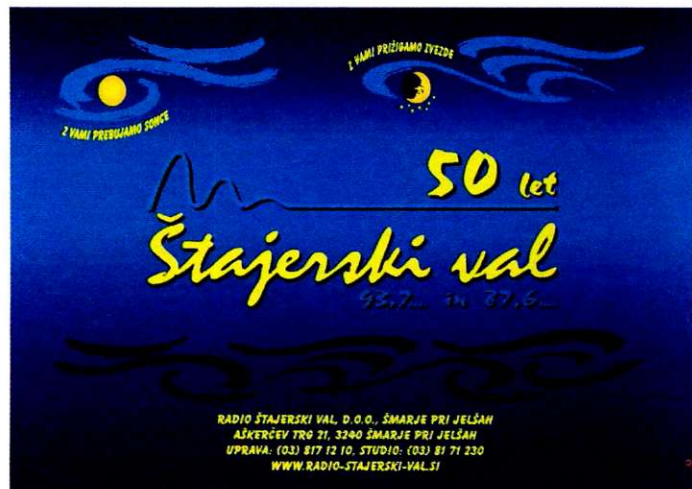
O folklorni skupini ...

Folklorna skupina Tine Rožanc je bila ustanovljena leta 1949 s pri-

hodom članov Plesnega športnega kluba Ljubljana pod okrilje Železničarskega kulturno-umetniškega društva Tine Rožanc. Sprehod po časopisnih člankih, potovalnih zapisih in kritikah kaže slovenske, jugoslovanske pa tudi evropske in celo svetovne razsežnosti njenega delovanja. V samostojni državi so dodobra prevetrili program,

se posvetili odkrivanju ogromnega bogastva slovenskih šeg in navad, plesov, glasbe in oblačil, ki bi morda drugače ostali skriti javnosti. **B. K.**

Carlos Santana počaščen

Rokovskega kitarista Carlosa Santano bo za njegove profesionalne, kulturne in socialne dosežke Latin Recording Academy razglasila za

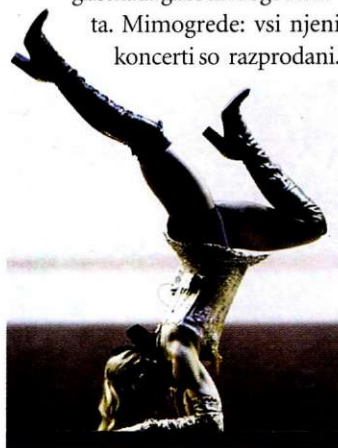
osebnost leta. Uradno se bo to zgodilo 30. avgusta, ko mu bodo pripravili tudi večerjo v hotelu Century Plaza v Century Cityju. 5. podelitev Latin Grammy Awards bo 1. septembra v LA (Shrine Auditorium).

V letu 1998 sta Santana in njegova žena Deborah ustanovila fundacijo Milagro, ki pomaga otrokom in mladostnikom z donacijami dobrotelnim organizacijam in agencijam, ki se ukvarjajo z umetnostjo, zdravstvom in vzgojo. Lani sta se vključila tudi v program za pomoč pri pandemiji aidsa v Južni Afriki. Santana,

član Rock and Roll Hall of Fame, je prodal več kot 80 milijonov plošč.

Madonna znova podira rekorde

Ameriška TV CBS bo Madonni plačala (preračunano) več kot 2 milijardi dolarjev za dnevni prenos njenega koncerta. To je največji znesek za prenos koncerta in je skoraj 714 milijonov dolarjev več, kot je pred leti za prenos dobil Michael Jackson. Madonna z Re-Invention je turnejo začela v Los Angelesu in je že razglašena za glasbeni dogodek leta. Mimogrede: vsi njeni koncerti so razprodani.

horoskop

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Vaše skrbi so le produkt vašega projiciranja, zato se sprostite in naredite kaj več. Vaše partnersko razmerje bo boljše, če boste manj sebični. Pazite se ostrih besed, ponavadi te ne prinesejo večjega miru pod domačo streho.

Rak (22. junij – 21. julij)

Do srede tedna boste morali zelo intenzivno delati, če si boste hoteli v četrtek privoščiti malce počitka. Bodite pripravljeni, da vas bodo malo manj poslušali kot običajno. Ob koncu tedna se boste lahko dodobra sprostili.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Vaši prijatelji samo iščejo možnost, da bi se vam prikupili, zato njihovih poskusov ne jemljite za slabo. Vaša pripravljenost na mirno reševanje sporov vam bo kmalu prinesla veliko več koristi, kakor jo vidite zdaj.

Devica (22. avgust – 21. september)

V začetku se izognite pogajanjem in trdno zahtevajte izpolnitev svojih zahtev. Le tako vas bodo sčasoma upoštevali. Nikar ne bodite nesramni do nekoga, ki ni ravno takih misli kot vi. Morda pa ima za spremembo prav on.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Največ energije boste imeli v ponedeljek in torek, zato si za ta dva dneva naložite tudi največ opravil. V sredo pa si privoščite večerjo zunaj; seveda ne sami. Pazljivo preglejte svoje stroške in koliko vam je ostalo do konca meseca.

Škorpion (23. oktober – 21. november)

Morda se boste težko odločili med dvema možnostma, vendar se ne obremenjujte preveč. Rešitev bo prišla sama po sebi. Če vam pogum ni škodil do sedaj, vam tudi sedaj ne more. Če ljudje čutijo vašo samozavest, se uklonijo.

Strelec (22. november – 20. december)

Vaši prijatelji res skrbijo za vas! Včasih se vam zdi, da so kar malo nadležni. Tega jim ne zamerite preveč, nikoli se ne ve, kdaj vam bo njihovo budno oko prišlo prav. Pomislite, morda bi se zaradi zdravja morali pogosteje ukvarjati s športom.

Kozorog (21. december – 19. januar)

Imeli boste občutek, da ni nikakršnega napredka proti ciljem, ki ste si jih zadali. Toda morali se boste čim prej naučiti ločevati med slabimi in dobrimi nagnjenji. Tuji niso groznja za vas, dokler tega ne zazna še kdo.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Povežite se z novim znancom, skupaj bosta močnejša pri pridobivanju koristnih informacij. Odpira se vam priložnost za novo zaposlitev, če jo boste seveda znali izkoristiti. Pomirite se, kajti tudi govorice se bodo kmalu pomirile.

Ribi (19. februar – 20. marec)

Težave v osebnem in poslovnem življenju se utegnejo nadaljevati še nekaj časa, zato se dobro pripravite; tako se boste lažje spopadli z njimi. Pazite, kje govorite o svojih težavah, lahko vas kdo za vogalom posluša.

Oven (21. marec – 20. april)

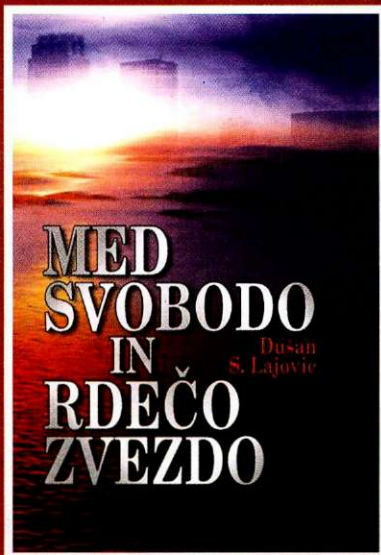
Konflikt, ki grozi za ponedeljek, lahko preprečite, vendar boste morali biti nadvse pozorni na vse okoliščine. Morda se boste potem počutili čustveno izčrpane, vendar boste imeli občutek, da napor ni bil zaman. Potrudite se, da boste veliko naredili za svoje bližnje.

Bik (21. april – 21. maj)

Služba in obveznosti se vam bodo zdeli dolgočasni, toda do konca dneva se vam vendarle ne bo zdelo tako dolgo. V sredo in četrtek si poiščite kaj lepega zase; tu so mišljeni nakupi. V soboto pričakujte zanimiv telefonski klic.

Napeta avtobiografska pripoved Dušana Lajovca, v kateri je slednji doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov. V knjigi je zajet čas med obema svetovnjima vojnama, druga svetovna vojna in nastop komunističnega režima. Čas, ko je bil avtor ilegalec Kraljeve vojske v domovini, obveščevalec za potrebe zaveznikov in še marsikaj. Knjigi je dodan seznam sodelavcev Udbe.

Dušan S. Lajovic MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

KNJIGA, KI OBSEGA 347 STRANI, STANE 6.200 TOLARJEV (V CENO NI VKLJUČENA POŠTINA).

Naročite jo na številki 01/434 54 63 ali prek elektronske pošte: obzorja.narocnine@siol.net.

Revija Gospodarski vestnik je letos že petič zapovrstjo organizirala izbor, na katerem je strokovna žirija, sestavljena iz novinarjev in menedžerjev, izbrala poslovni avto leta. To je letos v hudi konkurenci postal BMW serije 5.

Zmagovalni BMW serije 5 z značilnim zadkom.

Prvi med poslovneži

Poleg naziva poslovni avto leta je komisija pretekli teden podelila še tri druge nagrade. Naslov menedžerski avto leta si je prislužil audi A 8, za poslovnega debitanta leta je bil izbran Fordov focus c-max, v posebni kategoriji kupejev in kabrioletov pa je zmagal mercedes SLK.

Pet tekmecev

Najbolj zanimivo je bilo seveda v kategoriji poslovnih avtomobilov, kjer se je za naslov poslovni avtomobil leta potegovalo pet zelo enakovrednih "poslovnežev" – poleg omenjenega BMW serije 5 so se v finale uvrstili še mercedes razreda E, renault espace, subaru legacy in škoda superb. Med njimi je mogoče še najbolj izstopal renault espace, ki bi ga lahko mirno uvrstili med družinske enoprostorce, vendar je ravno prav poslovno opremljen, da se lahko meri tudi v kategoriji poslovnih avtomobilov. Kot pravijo pri Gospodarskem vestniku, so bili pri izbiri avtomobilov pozorni predvsem na njihove tehnične in vozne lastnosti, opremljenost, ekonomičnost pri neposrednih stroških in stroških vzdrževanja in ne nazadnje tudi na prodajne rezultate na slovenskem avtomobilskem trgu. Ker so bili vsi avtomobili zelo izenačeni, je bila izbira najboljših zapletena in težka naloga. Tako je teden pred razglasitvijo najboljših osem predstavnic in predstavnikov iz vod-

stev osmih slovenskih podjetij najprej preizkusilo pet vozil, ki so se že pred tem uvrstila v finale v razredu poslovnih avtomobilov, in tri finaliste za izbor menedžerskega avtomobila leta (poleg audijske A 8 sta se za ta naslov potegovala še BMW serije 7, mercedes razreda S. Po preizkusu je žirija vse avtomobile ocenila. K temu so nato pristeli še točke, ki so jih vozila dobila že v predizboru, in točke, ki so jih v anketah dobila od bralcev, skupni seštevek točk pa je dal končne zmagovalce.

Prevladal je osebni vtis

Kot so na koncu dejali člani žirije, ki je imela pri izboru odločilen vpliv, je bila skupna ugotovitev vseh, da prav vsem vozilom pristoji poslovna obleka, tako da je na koncu prevladal osebni okus posameznih članov žirije. In katerega bi izbrali mi, če bi morali izbirati med omenjenimi avtomobili? Verjetno bi bila odločitev podobno kot odločitev žirije zelo težka, saj ima vsako izmed vozil svoje prednosti in slabosti. Renault espace je zagotovo zanimiv zaradi veliko prostora in razkošja, ki ga ponuja, BMW odlikuje tradicionalnost, odlična oprema in lepa oblika (zanimiv je zlasti njegov zadek, ki daje avtomobilu izrazito poslovni pridih). Mercedes je s svojo gracioznostjo tako ali tako že od nekdaj razred zase, Subaru in Škoda pa dokazujeta, da se lahko s svojima izdelkoma povsem enakovredno in uspešno kosata z najboljšimi tudi v razredu poslovnih avtomobilov. Če bi se morali odločiti med vsemi omenjenimi avtomobili, potem bi se najverjetneje odločali med tradicionalnostjo, torej BMW ali mercedesom, ter prostornostjo in drznostjo, pri čemer bi izbrali renault. Na koncu bi se najverjetneje odločili za slednjega.

Ales Kocjan

Mercedes-benz razreda E - športnost in blišč v enem

Renault espace dokazuje, da lahko tudi družinski enoprostorci mešajo štrne strogo poslovnim konjičkom.

Škoda s superbom čedalje bolj izgublja sloves cenenejšega vozila za širše ljudske množice in igra čedalje pomembnejšo vlogo tudi v razredu poslovnih avtomobilov.

Subaru legacy sedan

KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

**ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG
VAS NE OBVEZUJE K NAKUPU**

**CENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠČIH
IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH**

**POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG
IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%**

telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	OČESNA ŠARENICA, IRIS	MESTO, KI SE GA BEŽEČI DOTAKNE	HITRA TEKAČICA V GRŠKI MITOLOGIJI	SPOMLADI SEJANO ŽITO	NATAŠA RALIJAN
TEKSTILNI VZOREC NA TKANINI						
ORAČ (ZASTARELO)						
SLOVENSKI SKLADATELJ (PETER)						RADO NAKRST
NADZORNIKI V STAREM RIMU						ALEŠ VALIČ
SLAB NAMEN						
NARODO- SLOVJE						
EVGEN JURIČ SLAVKO AVSENIK		JANEZ ERZEN		BIVALIŠČE UMRLIH URADNI SPIS		
KONZERVIRANO MESO Z ZELENIJAVO		ALBERTO TOMBA			BOLJŠA GOSTILNA RESTAV- RACIJA	ESTONEC
CESAR IZ RODU HABSBURG		ZAREBRNICA ŠOLSKA OCENA				
GR. BOGINJA USODE					EDVARD SRSEN	
MESTO V ITALIJI					REKA NA ŠVEDSKEM	
HRVAŠKI ZGODOVINAR (DJURO)					OTOK V JADRANU ALBERT EINSTEIN	
ROJSTNI KRAJ DRAGOTINA KETTEJA						KNJIŽEVNIK DOLENC
DESNi PRITOK DONAVE		GLASBENIK SMOLAR	ORODJE ZA ZAGANJE		VZDEVEK EZ AVA LUKA V IZRAELU	
JAVNI PISAR			SLAVNA PEVKA ALI IGRALKA		TROPSKA PAPIGA 5. IN 3. VORAL	
MUSLI- MANSKO ŽENSKO IME			IZBRIZGANO MOŠKO SEME			
SRČNI PREDDVOR			MIHA AVANZO		REKA V FRANCIJI, PRITOK OISE	

rešitev prejšnje križanke

DOMENA, ORONIM,
BARAKA, RN, ČAR, UTVA, PŠ,
AJDA, ANGELA RAKAR, AL,
KARTUZIJAN, IRO, ETAT,
ILAVA, SKI, RIBA, LACAN,
KOS, KILA, ESADA, VAL,
LESK, ONAN, ANNAKIN,
KANONI, LJIG, ROMANESKA,
JEKA, EPP, ANTES

nagrajenci 21. številke

- 1. nagrada: MALČI LONČAR,**
Čufarjeva 10, Vir,
1230 Domžale
- 2. nagrada: FRANC JANC,**
Smrečice 8, 8270 Krško
- 3. nagrada: SLAVKO CELARC,**
Ob igrišču 8, 1360 Vrhnika

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do
10. 6. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

- **31. 5. 1578** so v Rimu po naključju odkrili katkombe, ki so bile od 10. stoletja najprej popolnoma pozabljene.
- **31. 5. 1945** je bila odpravljena slovenska partizanska vojska. Vojake so uvrstili v enote KNOJ in dve diviziji v sestavi III. in IV. armade JA.
- **31. 5. 1988** so aretirali Janeza Janšo, Ivana Boršterja in Davida Tasića, kasneje pa še Francija Zavrla. Aretacije so opravili slovenski varnostni organi, nato pa obtožene izročili preiskovalnim in sodnim organom JLA.
- **1. 6. 1804** se je rodil ruski skladatelj Mihail Ivanovič Glinka.
- **1. 6. 1926** se je rodila ameriška filmska zvezda Marilyn Monroe, plavalasi simbol spolnosti.
- **2. 6. 1471** se je pojavil bosenski paša Ishak-beg s 15.000 do 16.000 konjeniki pri Vinici ob Kolpi, se utaboril pri Rašici, od koder so se njegovi konjeniki razkropili na roparske pohode po Sloveniji.
- **2. 6. 1891** se je v Novem mestu rodila slovenska pisateljica Ilka Vašte.
- **2. 6. 1924** so ZDA priznale Indijancem ameriško državljanstvo.
- **3. 6. 1970** so znanstveniki na Univerzi v Wisconsinu prvič odkrili gen.
- **3. 6. 1999** sta po 72 dneh napadov zveze Nato na ZRJ srbski parlament in jugoslovansko predsedstvo odobrila mirovni načrt za Kosovo.
- **4. 6. 1907** se je rodil slovenski skladatelj, glasbeni pedagog in publicist Marjan Kozina.
- **4. 6. 1945** je darovalo kri 150 Ljubljčanov. Ta dan praznujemo kot dan krvodajalcev.
- **5. 6. 8498** pr. Kr. je najstarejši datum, ki je znan iz zgodovine človeštva. Na ta dan so Maji začeli s svojim štetjem let.
- **5. 6. 1898** se je rodil eden največjih španskih pesnikov – Federico Garcia Lorca.
- **5. 6. 1945** so na podlagi sklepa CK KPS ustanovili Sodišče slovenske narodne časti. V spominu je ostalo po montiranih političnih procesih.
- **6. 6. 1799** se je rodil ruski pesnik Aleksander Sergejevič Puškin.
- **6. 6. 1875** se je rodil nemški pisatelj Thomas Mann. Ko je bil nemški kancler Willy Brandt na uradnem obisku v Izraelu, so mu pokazali tudi Mannovo dvorano. Zahvalil se je, ker so dvorano imenovali po slavnem nemškem književniku. Domačini so ga popravili in dejali, da se dvorana ne imenuje po Thomasu Mannu, ampak po Američanu Richardu Mannu. Ko je Brandt začuden vprašal, kaj je napisal Richard Mann, so mu domačini odgovorili zelo na kratko: "Ček."

Steklina in slovenščina

Dr. Janez Bleiweis je **3. junija 1848** odločno nastopil z zahtevo po rabi slovenščine. V Ljubljancanki se je razpisal o steklini: "Kako se je dogodilo, da smo mogli po vogalih ljubljanskih ulic pred nedavnim brati obvestilo o steklem psu samo v nemškem jeziku? Ali naj bi bili s tem svarečim razglasom na nevarnost opozorjeni samo nemško razumevali? Ali ne zasluži preprosti, nemškega jezika nevesči Kranjec nobenega ozira? ... Ali pa naj bo na javni cesti za vse večne čase odvisen od ugodljivosti prevajalca za tuje jezike?"

Na vprašanja je Bleiweis v nadaljevanju odgovoril: "Menim, da morem na vsa vprašanja odgovoriti s trdnim: 'Ne!' Zavaljo tega se naproša hvalevredno c. kr. policijsko direkcijo v interesu javnega zdravja, naj v bodoče v tako tehtnih zadevah dobrotljivo izvoli zapovedati poleg nemškega jezika skromen prostorček tudi deželnemu jeziku ..." Nadaljeval je: "... minili so časi, ko je na povsem slovenskem Kranjskem predla samo nemška Berta. Naš milostni cesar nam je dal konstitucijo in pod 59. paragrafom ustavnega pisma stoji na vrhu: Vsem narodnim plemenom je zagotovljena svetost njihove narodnosti in jezika."

Prvi Tarzan

Johny Weissmüller, znan kot prvi filmski Tarzan in prvi plavalec, ki je 100 metrov preplaval v času pod eno minuto, se je rodil **2. junija 1904**. Ko je zbolel za otroško paralizno, so zdravniki svetovali, naj se ukvarja s športom, predvsem pa s plavanjem. Ko je Johnny nekoč plaval v Michiganskem jezeru zaradi zdravja, ga je odkril trener. Komaj 15 let je bil star, ko je preplaval 100-metrsko razdaljo v času 58,6 sekunde in postal prvi človek, ki jo je preplaval hitreje od ene minute.

V desetih letih je postavil 67 svetovnih rekordov, kar kasneje ni več uspelo nobenemu od njegovih naslednikov v zgodovini plavanja. Na olimpijadi v Parizu je leta 1924 osvojil tri zlate medalje, štiri leta kasneje v Amsterdamu pa še dve. Potem je nadaljeval kot profesionallec in s plavalnimi veččinami zabaval nekdanje navijače. Leta 1932 je prvič stopil pred filmske kamere. Postal je Tarzan in to ostal do konca kariere leta 1945.

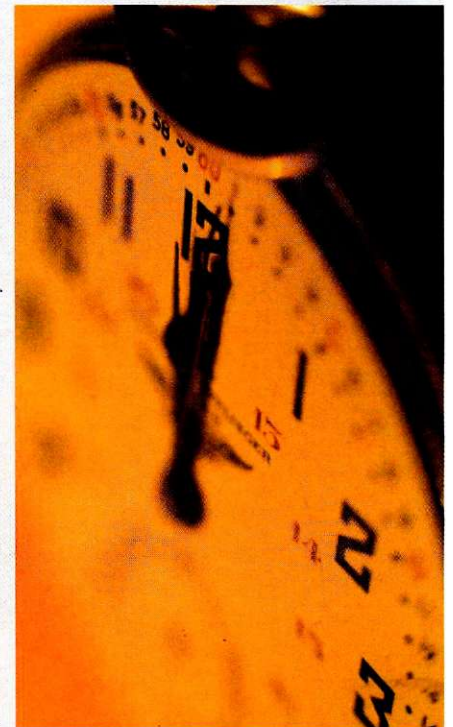
Telo, ki je bilo ves njegov kapital, se je postaralo, velikanske vsote denarja, ki jih je zaslužil v dvajsetih letih, pa so pobrali laične špekulacije in požrešni prijatelji. Johnnyju

se ni niti sanjalo o pravih naložbah denarja, zato je starost dočakal reven. Kljub vsemu je bil tudi še nazadnje fenomen. Preživel je kar devet kapi. Umrl je leta 1984, in to hrom in duševno prizadet.

"Greh" Igorja Bavčarja

Predsednik borcev Janez Stanovnik je pred kratkim izjavil, da bo dal odpustek Igorju Bavčarju, da pa je še vedno prepričan, da je Bavčar naredil veliko napako. In kaj naj bi bil "greh" Igorja Bavčarja? **3. junija 1988** so na njegovo pobudo ustanovili Odbor za varstvo pravic Janeza Janše, ki se je kasneje preimenoval v Odbor za varstvo človekovih pravic in postal najmočnejša organizacija civilne družbe.

V odbor je vstopilo več stotisoč individualnih članov in več kot tisoč različnih organizacij. Njegovo delovanje je doseglo vrh z zborovanjem 21. junija 1988 na Trgu osvoboditve v Ljubljani. Med sojenjem če-

tverici so množice neprestano protestirale pred vojaškim sodiščem na Roški cesti.

Vodstvo odbora se je pozneje, v času uvajanja političnega pluralizma, porazdelilo med razne politične stranke. Je "greh" zametek demokracije v Sloveniji ali gre samo za izkazano pravovernost komunistične kontinuitete, ki se potrjuje z obsojanjem vsega, kar predstavlja njihov "notranji sovražnik" Janez Janša?

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajsanja pismem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

DEMOKRACIJA**Evropske volitve pomembne za Slovence**

Nekateri skušajo zmanjševati pomembnost volitev v evropski parlament, vendar ni tako. Tudi pri nas na Slovenskem bomo pokazali svojo zrelost ali nezrelost pri dajanju svojih glasov za resnično demokratične stranke, ki so povezane v veliko oziroma največjo evropsko ljudsko-krščansko-demokratsko stranko, ali pa bomo dali glas tistim v Sloveniji, ki so Slovenijo in Slovence pripeljali v kaos in anarhijo.

Najbolj smešno je to, da so na listah ljudje, ki so bili tako proti EZ kot proti Natu, zdaj pa so prvi na listah. Tako je prvi na listi ZL Aurelio Juri, pri SNS Zmago Jelincič. Menim, da je skrajno nemoralno dajati glasove ljudem, ki so v lastni državi pokazali, kaj zmorejo. Tako so v 12 letih skoraj nepretrganega vladanja osiromasili pol milijona Slovencev oziroma jih potisnili na rob preživetja in bede. Volitve so temeljno orožje vsakega volilca. Ali res nismo zmožni pogledati resnici v oči?

Tukaj ne mislim samo na materialno blaginjo. Še mnogo slabše je na področju splošne morale. Samomori naraščajo, rojstva upadajo, število državljanov ohranjamo s priseljevanjem tujerodnih državljanov. Šole uvajajo varnostnike. Droge, poboji, kraje in ropi so postali naša vsakda-

njest. Vladajoči hočejo vladati za vsako ceno. Novonastali "rdeči baroni" ali "tajkuni", kot jim pravijo sosedje Hrvatje, so vsemogočni. Nekdanji

predsednik Kučan se javno vmešava v tekočo politiko in ustvarja vzporedno oblast. Njegov krog so "rdeči baroni" oziroma novonastali kapitalisti. Stranke slovenske pomladi – tu mislim na NSi, SDS, in SLS – niso v enakopravnem položaju. Forumovci imajo ogromno naropane- ga kapitala. Moč novih strank je v jasnosti programa in pripadnosti evropskim vrednotam in demokraciji. Volitve v evropski parlament bodo tudi pomemben barometer za jesenske državnozbornske volitve. Pomembna je množična udeležba. Ne smemo nasesti stari komunistični paroli, češ da se ne splača voliti, ker so stranke tako in tako vse enake. Seveda to ni res, to je le preizkušena metoda odvracanja volilcev od volitev. Slovenci bomo na volitvah s svojo udeležbo dejansko pokazali svojo zrelost tudi pred svetom. Bomo mar ohranjali stare in preizkušene kadre, zbrane v LDS in ZL, ali bomo končno dali svoj glas demokratičnim strankam, ki so združene v družino največje evropske ljudsko-demokratično-krščanske stranke? Razumljivo je, da bodo LDS in drugi, zbrani v njenih satelitih, poskušali diskreditirati vse tiste, ki so dejansko na strani izvorno demokratičnih sil. Njihov dvanajstletni uspeh so potrojili dolgovi naše države, kakršne je imela jugodržava. Delavec, upokojenec, kmet in tudi intelektu-

alec naj dobro premislijo, kaj pomeni za Slovenijo in Slovence o h r a n j a n j e strank, kakršni sta LDS in ZL. Alternativa je jasna: ali smo za pravno in demokratično Slovenijo in za demokratičen napredek v Evropski uniji ali želimo še naprej životariti v nepravni državi, ki ji vladajo razni privilegiranci, ostanki nekdanjega nedemokratičnega režima. Upam, da nismo povsem otopeni in tako ne ločimo več zrna od plev. Pokažimo že enkrat, dragi Slovenci in Slovenke, da nismo lutke!

Alojz Dragoš, Ljubljana

Na pragu volitev v evropski parlament

Kljub ponujenim zloženkam in medijskemu seznanjanju ostaja večina slovenskega prebivalstva še vedno premalo seznanjena o evropskih volitvah. Najbolj zaskrbljivo je, da enačijo oziroma ne vidijo nobene razlike med lokalnimi in evropskimi volitvami. Pričakovati je, da bo večina privržencev leve politične opcije podprla svoje (leve) kandidate, desni pa svoje (desne) kandidate. Prav to pa je hudo narobe. To je dovolj prepoznaven znak, da ne poznajo bistvenih poudarkov (razlik) med evropskimi in lokalnimi volitvami. Kdor želi Sloveniji kot državi dobro, ta bo podprl kandidate tiste stranke, ki je v evropskem parlamentu najmočnejša. Poslanci v tej stranki bodo najlaže in najuspešneje uveljavljali svoje zamisli in predloge. Zato odločitev slovenskih volilcev v tem primeru ne bi smela biti težka. Naši kandidati, ki bodo zasedli mesta v največji evropski stranki Evropski ljudski stranki – Evropskih demokratih (EPP-ED), bodo za Slovenijo zagotovo najkoristnejši.

Priporočam, da slovenski volivci 13. junija razmišljajo

in se odločijo po evropskih kriterijih in naj vsaj tisti dan pustijo doma ozke strankarske razprtije. Takrat preprosto zamenjajmo notranje strankarske interese s splošnimi interesi v dobro celotne države Slovenije.

To ni vilolna propaganda, to so dejstva. Dovolj jasno in nazorno povedo same številke: Evropska ljudska stranka skupaj z Evropskimi demokrati je s 301 sedežem več kot petkrat močnejša od na primer evropskih liberalcev s 57 sedeži v parlamentu. Tu ni dileme. Za slovenske rodoljube odločitev 13. junija ne sme biti težka.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Leto sprememb

Že stari Latinci so s svojim izrekom VARIATIO DELECTAT naznačili oziroma zapečatili, da SPREMENBA RAZVESELJUJE. Izjava sicer po vsebini ni nič posebnega, a je vendar treba "blekniti", sicer pa je sprememba kot sprememba lahko tudi pogubna ali regresivna. Kar predstavljamo si, da bi se človek začel regresivno razvijati v žival ali pa da bi se demokratizacija preusmerila v represijo.

Čeprav morda se tako nepomemben uvod, pa je nedvoumno, da gre za SPREMENBO NA BOLJE, ko ne bomo več primorani LIBERALIZEM pisati z veliko začetnico, kot ga v Sloveniji pišemo zdaj. Kar poglejmo! Včasih so se naši oblastniki bali vsaj Beograda, danes pa so sami sebi Beograd in uporabljajo sami sebe. Tudi Evrope ne sprejemajo tako z odprtim srcem in bi najraje spremenili ustavo, da bi tako odpravili referendum in se še naprej lagodno, dokler bi seveda šlo, kopali v svoji samozadostnosti, bolj ali manj prepojeni z ateizmom, da bi bili tako laže sami sebi bog; razen morda Kučana, ki je pred nedavnim izjavil (brali smo v Sobotni prilogi Dela), da je ateist, vendarle pa je pustil odprto vprašanje, da bo morda kdaj le postal dvomljivec. Povsem nekaj drugega je Drnovšek, ki

» je izjavil – če navajam po smislu –, da sicer veruje v Boga, vendar na svoj način, torej ne v okrilju te ali one Cerkve ali verske skupnosti.

Res, želimo si SPREMEMBE. Želimo si v Evropo in smo pred njenim pragom, pred pragom evropskih maternih jezikov, pred pragom Evrope, ki je zaznamovana s krščansko kulturo in solidarnostjo, ki bo po besedah znanega zgodovinarja Grande le znala pretehtati zla dejanja komunizma na eni strani in na drugi tolikokrat omenjene srednjeveške inkvizicije in križarskih vojn, ki so po zgodovinarjevem mnenju (navajam po smislu) pravi mačji kašelj v primerjavi s prvim.

Ob vsem povečevanju multikulturalnosti se je pri nas le treba vprašati, od kdaj so komunisti verni, da se tako naravnost in neokusno zaginjajo v tako imenovano spoštovanje človekovih pravic, ko si tako na vse kriplje prizadevajo za graditev džamije, pa ne zaradi džamije, pač pa zato, da bi okrnili krščanstvo ob vstopanju v Evropo s krščanskimi koreninami. Ne vem tudi, od kdaj kar nenadoma feministke zagovarjajo neenakopravnost žensk, ki jo zastopa islam, česar ne morejo tajiti. Muslimani bi se nam morali nujno predstaviti, še preden bi sploh javno spregovorili o džamiji, kajti silno nevarno se mi zdi ali vsaj postenega razmisleka vredno, da smo zanje mi vsi neverniki, proti katerim se je treba boriti. Obnašamo se, kakor da bi bila zapisana v sami ustavi.

Ob vstopanju v Evropo ne moremo niti mimo nesporne resnice, da nam bo na nekatera vprašanja tudi v prihodnje odgovarjala religija. Naj prikičem v spomin leto 1687, v katerem je angleški naravoslovec in matematik Isaac Newton izdal knjigo Matematični principi nara-

radio cerkno
ukv - stereo - rds

90,9 MHz 97,2 MHz 99,5 MHz 103,7 MHz

voslovja. Pisana je bila v latinščini, angleški prevod pa je izšel šele štiri-deset let po izvirniku, leta 1729, dve leti po Newtonovi smrti. Knjiga velja za največje znanstveno delo, ki je bilo kadar koli napisano. V njej je formuliral zakon o vztrajnosti teles: vsako telo vztraja v stanju mirovanja ali enakomernega premega gibanja, če nanj ne deluje nobena sila ali če je rezultanta vseh sil enaka nič. Prvi zakon je potrdil Buridanove domneve izpred tristo let. Nič več ni bilo treba misliti, da se nebesna telesa gibljejo zato, ker jih neprestano poganjajo angeli ali duhovi. Gibljejo se zato, ker v veselju ni ničesar, kar bi jih ustavilo, potem ko so dobila impulz. Od kod je sprožen začetni impulz, pa je še danes, tri stoletja po Newtonu, nerešeno vprašanje. Brez religije ali hipoteze o Bogu torej ne moremo, zato pa se človek toliko bolj čudi, da se tako dlakocepsko išče mesto za omembo Boga s človeškim obrazom v evropski ustavi.

V zadnjem času nekako upada priljubljenost liberalnodemokratske stranke, če se zanesemo na javnomnensjske ankete. Če vzamemo za primerjavo izginotje Peterletove SKD s političnega zemljevida Slovenije in njihov "pobeg" v Bajukovo stranko NSi, če se zavemo, da je Peterle na domači desnici pustil za seboj pravo pogorišče, medtem ko je imela stranka vse možnosti, da bi postala največja slovenska desna

stranka, potem je še najlaže reči, da se SKD ni znašla v levi koaliciji. Morda je bil njen glavni smrtni udarec projekt nasilne združitve SKD in SLS Marjana Podobnika, ki je narcisoidno sovražno prevzel Peterletovo SKD. Morda pa je bila največja Peterletova napaka v tem, da je žrtvoval tedanjega glavnega tajnika SKD Edvarda Staniča, ki meni sicer ni bil osebno naklonjen, češ da sem preveč cerkven, medtem ko je bil sam celo organist. A pustimo to. Hotel sem povedati to, da je bila enako velika napaka storjena s strani LDS, ko je žrtvovala Gregorja Golobiča. Pa ne le to. Vrtenje okoli vilniške izjave je znatno omajalo Ropovo LDS, saj javnosti ni bilo jasno, ali jo podpiramo ali ne. Rop je podprl enostranski Bushev poseg v Irak in danes imamo iz finfarja drobiž. Ljudje, volilci, politikom najbolj zamerijo, če prelomijo besedo in si zatiskajo oči pred resnico, kakršna je Orion ali SIB pa še in še. Vsekakor bo držalo, da petelin miži, kadar kikirika, tako tudi LDS. Kar pa Slovenci najbolj potrebujemo, je nacionalna strategija. Jo imamo? Ne, vse za ceno lastnega ugodja. Je pa že bolje, da slovenski narod rešuje krščanstvo, kot pa da ga ne rešuje nihče!

Ne morem pozabiti, kako so nam na Dunajski politični akademiji prav zabičali, da pravi politik ne sme spreminjati svojih izjav tako, kot ljudje menjavamo obleko. Če poli-

tik izjavi, da uspevajo banane brez olupkov, naj pri tem tudi vztraja. Na videz čudna, a globoka misel.

Ivan Kepic, Domžale

DeSUS in upokojenci

V medijih zasledimo mnogo pisanja in govorjenja o politični stranki DeSUS in upokojencih. Tako sem med drugim zasledil naslednje članke: Če bi vsi upokojenci volili DeSUS, Želim, da vsi upokojenci volijo DeSUS in podobno. Na terenu sem ugotovil, da ljudje res ne razlikujejo upokojenske stranke od članov društev upokojencev ali na splošno upokojencev.

Bralcem moram povedati, da je DeSUS politična stranka, ki jo sestavljajo nekdanji revolucionarji z visokimi pokojninami in iz nekaj katoličanov z opranimi možgani. Stranka potežira NOB in revolucijo, za navadne upokojence pa se ne briga. Podatki kažejo, da so poslanci DeSUS soglašali z minimalnim povišanjem pokojnin. Tako je mogoče razbrati, da imamo upokojenci sedaj za več kot 10 odstotkov nižje pokojnine, kot nam pripadajo. Torej so za takšno stanje sokrivi tudi poslanci upokojenske stranke, ki so za tak način izplačila pokojnin glasovali.

DeSUS novači nove člane na izletih upokojencev, kjer so seveda zbrani nekdanji revolucionarji in kjer ljudi prepričujejo, da pokojnin sploh ne bo in podobno, če ne bodo volili DeSUS. Takim izjavam nasledajo tudi katoličani, ki nimajo svojega stališča do naše polpretekle zgodovine in so pod vplivom vladajoče garniture ter tako zmotno vstopajo v stranko DeSUS. Takšno ravnanje je v nasprotju s katoliško moralno, saj s takim dejanjem podpirajo nasprotnike (sovražnike) Cerkve, ki so povzročili toliko zla v zadnjih desetletjih in še do danes ni-

so poravnali oziroma vrnilo ukradenega premoženja Cerкви. O tem, da bi se opravičili za zločine, sploh ne razmišljajo. V kulturnih in demokracijskih državah voditelji to storijo; nemški predsednik se je tako opravičil Poljakom za zločine, ki jih je nad tem narodom storila nacistična Nemčija. Pred kratkim se je za zločine ameriških vojakov v Iraku opravičil sam predsednik Združenih držav Amerike.

Pri nas se torej še vedno ohranjajo pridobitve revolucije in s tem tudi vodilni položaji revolucionarjev. Upamo, da bomo jeseni volili poslance, ki niso obremenjeni z revolucijo, in tako pristopili k največji evropski stranki – Evropski ljudski stranki (krščanskih demokratov) in Evropskih demokratov.

Alojz Senekovič, Maribor

“Ne za eno ne za drugo stran”

Zelo me je presenetila izjava nekdanjega ljubljanskega nadškofa dr. Franca Rodeta v zadnjem intervjuju na TV Slovenija, ko je glede medvojnega dogajanja med drugim dejal: “Ne, nisem se nikoli opredelil za eno ali drugo stran.” Prepričan sem, da je s to izjavo presenetil “obe strani”. Vprašam se, ali med revolucijo slovenskih duhovnikov ni morila samo ena stran, in sicer tista, ki je bila tudi po svoji ideologiji Cerкви sovražna? Ali ni v tem pogledu “ta stran” sledila zgledu nemškega okupatorja, ki je tudi zapiral in izganjal z zasedenega ozemlja slovenske duhovnike? Ali ni “ista stran”, potem ko je prevzela oblast, nadaljevala s preganjanjem duhovnikov in vernikov?

Moje presenečenje nad izjavami dr. Rodeta je toliko bolj upravičeno, ker je “ista stran” med okupacijo umorila tudi njegovega bližnjega sorodnika, očeta osmih otrok, na domu vpričo žene in štirih hčera; ker je bil med vrnjenimi in ubitimi domobranci tudi njegov brat in ker je bil tudi sam begunec pred komunisti.

Ali smo res pozabili, kdo je pri nas revolucijo začel in kdo si je z njo pridobil totalitarno oblast?

Stane Snoj, Argentina

Z volilnimi prevarami – quo vadis, Slovenija?

V Večeru je 10. maja 2004 gospod Alojz Senekovič v Pismih bralcev pisal o volilni prevari leta 1945, ko so na voliščih uporabljali še kroglice in ko sta bili postavljeni dve volilni skrinjici – ena za Tita, ena za kralja. To drugo so imenovali skrinjica izdajalcev in je imela dno obloženo s pločevino, tako da se je razločno slišalo, če se je kdo “spozabil”. Ker je bil g. Senekovič član volilnega odbora v kraju Vukovje (Sv. Marjeta ob Pesnici), je opazil, da je bila proti večeru kraljeva skrinjica že polna. Predsednik volilnega odbora je stvar rešil tako, da je ukazal kroglice iz kraljeve skrinje pretresti v ono drugo ... To pa še zdaleč ni bila edina volilna prevara. Moja pokojna teta Marija Kralj, ki je bila učiteljica na šoli v Destrniku (prej Sv. Urban), mi je namreč povedala enako zgodbo. Tudi ona je bila članica volilne komisije in tudi tam so kroglice šle isto pot. Predsednik odbora se je seveda zavedal, da bi bilo hudo narobe, če bi objavil resnični izid. Koliko takih primerov je še bilo, lahko samo uginamo, vendar je bila tako 99-odstotna zmaga komunistov zagotovljena.

Tudi po osamosvojitvi Slovenije so še vedno na vrhu tisti nedotakljivi, ki so bili odločno proti slovenski samostojnosti in ki so znova prevzeli oblast z zvijačami oziroma s pomočjo dobro nagrajevanih kvistlingov, “skakalcev” z ene strani na drugo. Tako je Slovenija verjetno edina država iz nekdanjega vzhodnega bloka, ki še vedno proslavlja in povečuje “dosežke” rdečih revolucionarjev s spomeniki in poimenovanjem ulic, šol in javnih ustanov, nikoli pa ne bomo priznali, da smo po njihovi zaslugi gospodarsko daleč zaostali za demokratičnimi državami. Zato je seveda prava ironija, ko pri vseh podražitvah, pa naj bo to elektrike, plina, pošte, televizije, telefona, živil itd., primerjajo cene teh držav z našimi, nikoli pa z njihovimi plačami. Prav tako ni nobena skrivnost, da so naši delavci precej slabše plačani pri naših novopečenih kapitalistih kot delavci v zahodnih kapitalističnih državah, ki imajo hkrati tudi mnogo močnejšo sindikalno podporo.

Roman Kralj, Maribor

“Zajtrk” pri predsedniku

Tokrat to ni bil zajtrk, kot je bil v času zupanovanja Vike Potočnik, kjer so izbrani eldesovci snovali “zaroto” proti nekemu iz svojih vrst. V sredo, 19. maja, je bil bolj kot posvet le pogovor pri predsedniku države Janezu Drnovšku. Pogovor pa nikogar nič ne obvezuje, zato so nekateri prišli. Znova so bile izrečene že zelo oguljene izjave o slovenski nestrpnosti, ksenofobiji, homofobiji, dosledno naperjene samo zoper ene in iste. Preslišani pa bodo upravičeni očitki na račun škandaloznega pravosodja, neodziva in popolne gluhotе vlade na nekatere zahteve bodisi opozicije ali civilne družbe. Vladajoča elita bo svoje delala naprej, dokler se volivci ne bodo spametovali in ugotovili, da slovenska imovina vztrajno ponikuje v privilegirane žepe. To pa je korupcija, klientelizem, nepotizem, ki so mogoči zato, ker je vpletena tudi vlada. Iz Slovenije so naredili svoj zasebni klub. Vse, kar je bilo na tem pogovoru povedano, je težko ponoviti, predvsem ker nekateri niso nikoli iskreni in se skrivajo za leporečjem. Izjava nakdanjega “narodnega ata” Janeza Stanovnika, da so ga vnuki vprašali, ali je Janez Janša v službi na RTV, dokazuje dvoje, in sicer, da so to vnuki iz Philadelphie oz. da ponavlja, kar je že pred njim rekel Anton Rous. Svojemu “bistrcu” se je gromko smejal prav tako kot takrat na Gazimestanu, ko je navdušeno ploskal Slobodanu Miloševiću. Borčevski “patriarh” je v Sobotni prilogi Dela napisal, da je Igor Bavčar pred petnajstimi leti napravil napako. Ta napaka je zanj in ZZB Janez Janša in slovenska osamosvojitve. Konvertiti so različni, eni se spreobrnejo, drugi se odvrnejo! Slovensko medijsko “objektivnost” enkrat na teden obogati A. Lucu s svojim Šepetom sedmega dne. Med drugim napiše, da je Anton Rop BLESTEL ob Romanu Prodiu. Le kdo ga je videl blesteti? Spet navaja Vinka Oslaka kot enega redkih “pravih” disidentov samo zato, ker je omenjeni zamejec obsodil objavo udba.net, ki pa bi morala biti objavljena že prej. Da se vsak varnostni sistem države gradi v tajnosti, je jasno, vendar tisti, ki je bil zgrajen v času totalitarizma v centru Udbe, ne sme in ne more biti podlaga novonastali državi, kar Slovenija je! Eden redkih pravih disidentov je bil brez dvoma pok. Jože Pučnik, ki je bil zaradi nestrinjanja s takratno oblastjo dvakrat obsojen, dvakrat v zaporu in večkrat pretepen. Šele po prihodu iz zapora je odšel v tujino, saj mu je bilo življenje v Sloveniji onemogočeno. Še nekaj oporečnikov je bilo, med njimi Viktor Blažič, Drago Jančar pa seveda Janez Janša in vsi, ki so pomagali ustvariti državo Slovenijo. Imamo svojo domovino Slovenijo, domoljubne vzgoje pa v šolah ni. Nekje pa otrokom in odraslim o tem le spregovorijo – na primer v koseški župniji. Mnogi smo bili ganjeni, ko smo v nedeljo, 2. maja, v lepi cerkvi Koseze zagledali pred oltarjem zastavi Evropske unije in Slovenije. Pred mašo so zaigrali evropsko himno, potem pa je vsa cerkev zapela slovensko! Pridiga mladega župnika g. Igorja Dolinska je bila namenjena sprejetju Slovenije v EU in ponosu, ki naj ga Slovenci in kristjani negujejo in privzgojijo mladim! Pišmeuharstvo se kristjanu ne spodobi. Hvala obema, tako župniku g. Igorju Dolinski kot njegovemu mentorju, prelatu g. Jožetu Bertoncju, ki ga ne boste našli na seznamu udba.net!

Marija Vodisek

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Uboj Franca Straha

Z vosovskimi postopki in njihovimi posledicami v zunanjem ljubljanskem okrožju sem se seznanil predvsem ob uboju Franca Straha na Ježici konec junija 1942. Ta uboj je bil tipičen primer, kako je Vos obračunal s političnimi in idejnimi nasprotniki. Osebnost Straha nisem poznal, toda opaziti je bilo, da je bil proti OF politično aktiven. Nekateri aktivisti OF v okrožju so se ga bali, vendar ni bil posebej nevaren. Partijska organizacija in OF v okrožju pri njegovem uboju nista sodelovali in z ubojem nikakor nista bili povezani. Vse postopke proti Strahu je vodil Vos. O njem so najprej zbrali vse podatke in ga nato tudi likvidirali.

Nenavadno se mi je zdelo, da je nekdo v Savljah in Klečah dva dni pred

nekaj, kar je bilo nad partijo in nad tem, da bi o tem dvomil. Brez posebnega razmišljanja sem jih brezpogojno sprejel. Bil sem v gibanju, ki je bilo odgovorno za te poboje, toda bil sem tudi v tem, da je to gibanje osvobodilno, da se bojuje proti Italijanom. Imel sem take nazore in se nisem niti spraševal, ali je to prav ali ni prav. Ves sem bil predan gibanju, katerega sem pripadal in delal zanj. O pravilnosti in smislu tega početja sem se spraševal pozneje, ob koncu vojne in ob neposrednem soočenju z množico zverinsko pobitih ljudi.

Likvidator je Franca Straha ubil pri belem dnevu. S kolesom se je pripeljal pred gostilno na Ježici, kjer je fantovska družčina balinala. Najprej je šel

tjo in Vosom v okrožju tudi po tej strani ni bilo. Drug za drugega nismo dobro vedeli. V okrožju so se aktivisti OF in partiji na terenu, s katerimi sem politično delal, ob uboju Franca Straha obračali name, pa nisem o tem nič vedel. Vse je bilo opravljeno v strogi ilegalni mimo mene. To je bilo v rokah vodstva Vos in CK KPS. Med obveščevalci sem poznal le nekaj posameznikov, s katerimi pa nisem imel stikov. Med vojno je bilo še več takšnih primerov. Vedel sem za uboj ali likvidacijo, za likvidatorja pa skoraj nikoli. V primeru Franca Straha mi je bilo dano, da sem se o teh stvareh po več letih lahko pogovarjal z likvidatorjem.

S poboji se je položaj OF in partije med prebivalstvom izostril. Delo

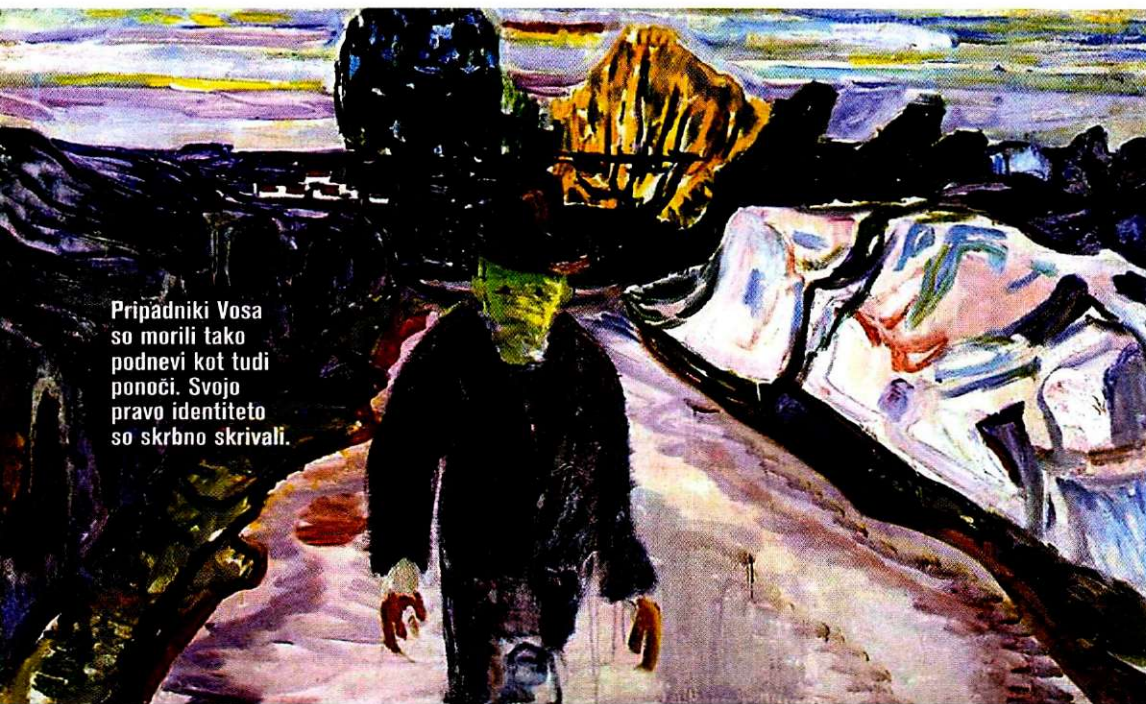
orožje, še nisem mogel dobro oceniti, ali je to bilo samo za njihovo samoobrambo ali je bila že premišljena in načrtovana politična organiziranost za boj proti OF. Nazadnje je iz tega nastal prvi upor proti OF. Teror je rodil teror.

Zaradi dogodkov, ki so v zunanjem ljubljanskem okrožju potekali brez moje vednosti in so škodili ugledu OF v javnosti, sem pisal Kidriču. Ko je za to zvedel Maček, je le malo manjkalo, da me ni poklical na odgovornost. Jezil se je, zakaj to pošiljam v Ljubljano. Takrat še nisem mogel razumeti, kaj se v okrožju dogaja. Bil sem partijski sekretar, pa nisem vedel, kaj se mi pleče pred nosom. Ljudi so pobijali, pa me nihče od odgovornih ni nič vprašal. Partija ni vedela za te stvari. Vse je bilo tajno in partija je zaradi tega trpela škodo. S tem je Vos ustvarjal tudi Belo gardo, ki je ni bilo vse do trenutka, ko so likvidirali Straha. Strah je očitno ne bi organiziral, toda po njegovem uboju je vse zbežalo k Italijanom. Balo so se, da bodo tudi oni na vrsti.

Na podeželju, daleč od Ljubljane in italijanskih posadk, so likvidacije opravljali vosovci v partizanskih enotah. Nedvomno je, da so z likvidacijami začeli prav vosovci. Pripadnik Vosa je bil v vsakem bataljonu. Čeprav je imel le funkcijo namestnika komisarja, so se ga v štabu vsi bali. Zadolžen je bil za protiobveščevalno službo, podrejen pa je bil direktno vosovskemu vodstvu. V četah je imel tajne poverjenike. Vosovci so bili tajno tudi na drugih mestih v bataljonu, skoraj legalno v bataljonskem štabu je bil samo namestnik bataljonskega komisarja. Njegov odnos do drugih je bil vzvišen. Vosovci so se nasploh imeli za pomembnejše od politkomisarjev in tudi od komandantov. Z vsem so lahko prosto razpolagali. Organiziranje pobojev je bilo v njihovih rokah, opravljali pa so jih bataljoni in brigade. V bataljonskem štabu, kjer so vedeli za funkcijo in delovanje namestnika komisarja, je skupaj z drugimi štabnimi oficirji načrtoval bataljonske akcije. Navadno je bil kapetan po činu, delal je tudi z vojaki, predvsem pa opozarjal komandante na to, kaj se je dogajalo.

Albert Svetina

P. S. Odlomek je iz knjige spominov Alberta Svetine. Knjiga bo konec poletja izšla pri založbi Nova Obzorja, ki izdaja revijo Demokracija. V naslednjih številkah bomo objavili še nekaj zanimivih odlomkov.

Pripadniki Vosa so morili tako podnevi kot tudi ponoči. Svojo pravo identiteto so skrbno skrivali.

tem ubojem stikal po hišah in iskal ljudi. Zame je bilo sumljivo, ker so to delali brez mojega vedenja. Do takrat mi je bilo znano samo to, da Vos obstaja. Ni mi bilo najbolj jasno, kdo pravzaprav pripravlja in izvršuje uboje. Vedel sem samo, da ljudje izginjajo. Ko sem zjutraj prišel na teren, so me aktivisti OF navadno samo obvestili o ilegalnih nočnih aretacijah, v katerih je zmanjkalo tega pa onega in tretjega.

Vosovske poboje sem sprejel kot

v stranišče, kjer je pripravil dva naboj in preveril pištolo, ali je vse v redu. Nato je odšel bliže k družini, v kateri je bil tudi Strah, mu pomeril v glavo in sprožil. Po uboju, ko so se ljudje razbežali, je skočil na kolo in se odpeljal v prvi vosovski bunker, ki je bil oddaljen kakšnih 200 metrov od kraja uboja.

Čeprav sem bil v okrožju partijski sekretar, takrat nisem vedel, kje je imel svoj bunker. Po partijski liniji sem uporabljal drugega. Stikov med par-

odborov OF je bilo oteženo. Stanje se je poslabšalo. Po uboju Franca Straha so se začele razmere v zunanjem ljubljanskem okrožju naglo spreminjati. Opazoval sem ljudi, ki so se obrnili proti OF in so začeli redno hoditi proti vodovodu v Kleče, kjer je bila italijanska straža. Najprej so bili neoboroženi, in čeprav so se začeli organizirati, niso bili nevarni. Nevarnosti z njihove strani sprva nisem občutil. Ko so kmalu po uboju Franca Straha od Italijanov dobili

OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA - PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

Albert Svetina-Erno, roj. 1915 v Dolnjih Ležečah pri Divači, je danes po vsem, kar je doživel, izpovedal in ne nazadnje tudi zapisal, predvsem živa priča slovenske polpretekke zgodovine. Je priča dogodkov in časa, ko se je hrepenenje po svobodi in pravičnosti utopilo v poplavi laži, prevar in nasilja.

“... Ko sem sredi maja 1945 iz Postojne prišel v Slavijo, me je takoj poklical Maček in mi dejal: “Ti si tu živel in poznaš Ljubljano. Vidiš, ljudje so bos in nagi, brez stanovanja, brez vsega. Treba jih je obleči, nahraniti in jim preskrbeti stanovanja. Pojdi in nabavi vse!” Nato me je ostreje pogledal in dodal: “Poslušaj, ampak računi, računov ni. Glej, da jih ne dobim. Ničesar ne bom podpisal. S tem ti bom plačal,” in prijel za pištolo. To je bil ukaz, naj začnem z brezobzirnim ropanjem povsod tam, kjer je bilo mogoče kaj vzeti ...”

Fotografije iz osebnega arhiva Alberta Svetine

Knjiga bo predvidoma izšla konec poletja 2004.

Priloženo naročilnico skupaj s kopijo potrdila o plačilu pošljite na naslov: Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana, Številka TRR: 24200-9004125033.

Knjigo lahko naročite tudi na telefonski številki: 01-434-54-63 ali na elektronskem naslovu: obzorja.narocnine@siol.net ali plačate v tajništvo založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

■ ■ ■ Odraščal je na Primorskem, prežet z antifašizmom in krivicami, ki jih je občutil na sebi in jih s seboj prinesel v predvojno Ljubljano. Od primorskega emigranta, ki je v težkih razmerah prišel do poklica in si našel službo, do aktivista v odporu proti italijanski okupaciji med vojno ni bilo daleč. Od delovanja v odborih OF do partije je bila pot še krajša. Hitro je postal partijski sekretar, nato inštruktor CK KPS, obiskoval partijsko šolo CK KPS in od tod prišel v Ozno, kjer je bil najprej začasno Mačkov namestnik, nato pa kot partijski sekretar njegov pomočnik do prihoda v Ljubljano. Tukaj je prevzel ekonomske naloge oz. ropanje za Ozno in med drugim prevzel “čiščenje” Brezarjevega brezna v Podutiku. Kot načelnik Ozne za Primorsko je nadaljeval oznovsko prakso s podtalno dejavnostjo na meji z zavezniško vojaško cono, nato pa v ljubljanski Ozni nadzoroval pošto. Po izključitvi iz Ozne se je vpisal na srednjo tehniško šolo, nato pa je po “čudnih naključjih” postal poverjenik v ljubljanskem mestnem ljudskem odboru. Po preiskavi stanovanja je konec februarja 1949 pobegnil na Madžarsko, kjer je najprej deloval v politični emigraciji, nato pa so ga Madžari, ker mu kot nekdanjemu pripadniku Ozne niso več zaupali, obsodili in zaprli.

Albert Svetina je po letu 1990 ena redkih prič, ki je spregovorila. Tisto, česar se njegovi nekdanji sodelavci ne spominjajo več, mu je še vedno živo pred očmi. Zdaj priča tudi za tiste in o tistih, ki so bili zraven, pa molčijo in se nočejo, ne smejo ali ne morejo spominjati. Prav tako priča za tiste, ki jih takrat še ni bilo in tega krutega časa niso doživeli in ne vedo ali pa nočejo vedeti ali verjeti. Za odkrito besedo, ki jo je najprej zastavil ob odkrivanju resnice o Brezarjevem breznu, so mu nenadoma zastali vsi postopki v zvezi z urejanjem njegovega statusa v novi, svobodni Sloveniji. Kratnje njegovih pravic zato posredno govori o naravi sistema in oblasti v sedanji Sloveniji. Obremenjenost s polpreteklo zgodovino in strah pred resnico o polpreteklosti sta zelo močna. Svetina torej ne govori samo o preteklosti, ampak tudi o sedanjosti.

Nekaj odlomkov iz spominov Alberta Svetine, ki bodo kmalu izšli pri založbi Nova obzorja, v nadaljevanjih objavljamo tudi na straneh Demokracije.

Po posebni prednaročniški ceni 5.100 SIT nepreklicno naročam knjigo OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA - PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

ime in priimek: _____

datum: _____

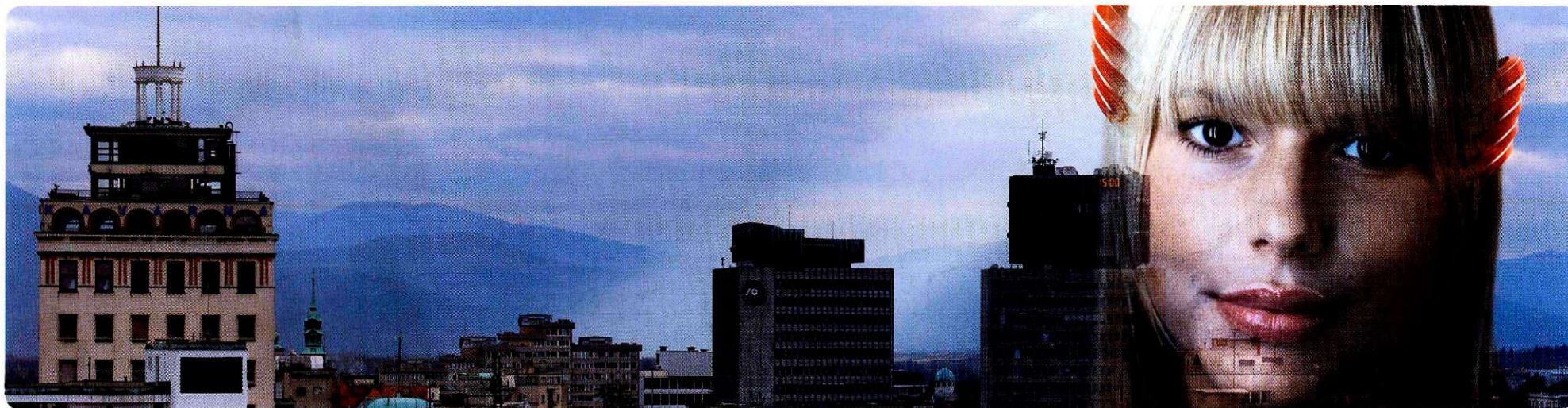
ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

Knjiga bo predvidoma izšla konec poletja 2004. • V ceni je vstet DDV, ni pa všteta poštnina.

Kako hitro je življenje?

Agencija 41, design: LUMS Studio, foto: T. Ercegovič, J. P. Akai, Mobitel d.d., 1537 Ljubljana

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobitelov telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih audio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

